

**ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA PLÁNOVÁNÍ KRAJINY A SÍDEL**

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

**KLÍČOVÝ AKTÉŘI KOMUNITY A JEJICH SOCIÁLNÍ KAPITÁL
JAKO FAKTOR ROZVOJE OBCE LIBOTENICE**

**KEY ACTORS OF THE COMMUNITY AND THEIR SOCIAL
CAPITAL AS A FACTOR OF DEVELOPMENT IN LIBOTENICE, CZ**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Vedoucí práce: Ing. arch. Milan Macoun
Bakalant: Tomáš Zeman**

Praha 2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tomáš Zeman

Rozvoj venkova a zemědělství
Územní plánování

Název práce

Klíčovní aktéři komunity a jejich sociální kapitál jako faktor rozvoje obce Libotenice

Název anglicky

Key actors of the community and their social capital as a factor of development in Libotenice, CZ

Cíle práce

Cílem této práce je na vybraném vzorku poznat a popsat, jakým způsobem se sociální kapitál mezi klíčovými aktéry v obci Libotenice podílí na utváření jejího rozvoje.

Metodika

Teoretická část práce bude zaměřena na vysvětlení a objasnění pojmu sociální kapitál a jeho vlivu na rozvoj obce. Jako podklad k úvahám je také třeba vydefinovat téma venkovské obce i jejího rozvoje a teoreticky se připravit na použití metody kvalitativního výzkumu.

Analytická část charakterizuje obec – z pohledu její polohy, historie, obyvatelstva, vybavenosti a kulturního vyžití, zemědělství, správy obce a místní ekonomiky. Bude identifikovat klíčové aktéry v obci, se kterými bude posléze prováděn strukturovaný rozhovor.

Na základě dat získaných z rozhovorů a charakteristik obce bude zjištěno, zda zde klíčoví aktéři mezi sebou spolupracují, jestli prosazují společné zájmy a jakým způsobem mezi sebou vytváří sociální sítě, v rámci kterých by mohl být generován sociální kapitál. V diskuzi a závěru budou tyto výsledky interpretovány v kontextu toho, zda budou mít příznivý vliv na další rozvoj obce.

Doporučený rozsah práce

dle Nařízení děkana č. 1/2020 – Metodické pokyny pro zpracování bakalářské práce na FŽP

Klíčová slova

rozvoj venkova; vztahy mezi klíčovými aktéry; kvalitativní výzkum; rozhovor

Doporučené zdroje informací

BINEK, J. ET AL Synergie ve venkovském prostoru: Přístupy k řešení problémů rozvoje venkovských obcí.

Brno: GaREP, 2010. ISBN 978-80-904308-4-6.

GROOTAERT, CH. – VAN BASTELAER, T. The Role of Social Capital in Development: An Empirical Assessment. Cambridge: Cambridge University Press, 2002. ISBN 0-521-81291-7.

KAY, A. Social capital, the social economy and community development. Community Development Journal 41(2). 2006:160-173

KELLER, J. *Nejistota a důvěra, aneb, K čemu je modernitě dobrá tradice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. ISBN 978-80-7419-002-5.

KOCMÁNKOVÁ-MENŠÍKOVÁ, L. – HUDEČKOVÁ, H. – ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE. PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA. *Sociální a kulturní kapitál lokálních aktérů v rozvoji venkova [rukopis]*. Disertační práce. Praha: 2011.

MAJEROVÁ, V. – KOSTELECKÝ, T. – SÝKORA, L. *Sociální kapitál a rozvoj regionu : příklad Kraje Vysočina*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-4093-5.

PUTNAM, R D. *Bowling alone : the collapse and revival of American community*. New York: Simon & Schuster, 2000. ISBN 0-7432-0304-6.

1906

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – FŽP

Vedoucí práce

Ing. arch. Milan Macoun

Garantující pracoviště

Katedra plánování krajiny a sídel

Elektronicky schváleno dne 21. 2. 2022

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 2. 2022

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 30. 03. 2023

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Čestně prohlašuji, že jsem samostatně vypracoval bakalářskou práci s názvem „Klíčové aktéry komunity a jejich sociální kapitál jako faktor rozvoje obce Libotenice“, a že jsem v ní citoval všechny informační zdroje, které jsem použil, a které jsem uvedl na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Zároveň jsem si vědom, že moje práce spadá pod zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, a že platí ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, co se týká užití této práce.

Souhlasím s tím, že moje bakalářská práce může být zveřejněna v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., zákon o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Potvrzuji také, že elektronická verze práce je totožná s tištěnou verzí, a že jsem dodržel pravidla související s GDPR ohledně uvedených údajů v práci.

V Praze dne 30. 3. 2023

.....
Tomáš Zeman, v. r.

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych zde poděkoval vedoucímu mé práce, panu Ing. arch. Milanovi Macounovi za jeho odborné vedení, cenné rady, ochotu, čas a trpělivost, které mi věnoval při zpracování této práce. Dále bych rád poděkoval všem účastníkům výzkumu, za jejich ochotu a čas a rovněž za velice milou a příjemnou atmosféru během vedení výzkumu. V neposlední řadě bych velice rád poděkoval své rodině, svým přátelům a blízkým, za podporu a energii při psaní této práce a při průběhu celého studia.

V Praze dne 30. 3. 2023

.....
Tomáš Zeman, v. r.

ABSTRAKT

V bakalářské práci se předmětem výzkumu, jaký je sociální kapitál mezi klíčovými aktéry v obci Libotenice a jak tento kapitál přispívá k rozvoji samotné obce. Úlohou práce je poskytnout těmto aktérům a obci samotné důležitou zpětnou vazbu, kterou může využít pro své budoucí činnosti.

Pro identifikaci klíčových aktérů z ekonomických, veřejnoprávních a občanských subjektů, kteří ovlivňují život obce, byla využita metoda na dálku od stolu. K tomu byl použit registr ekonomických subjektů, místní noviny a internetová stránka obce a jiné webové stránky. Po sestavení seznamu klíčových aktérů bylo s reprezentativním vzorkem, který byl vybrán na základě daných kritérií, uskutečněn částečně vedený rozhovor. Bakalářská práce vysvětluje rozvoj obce pomocí popisu jednotlivých oblastí, ve kterých se tento rozvoj odehrává. Následně jsou tyto oblasti propojeny s konkrétními aktivitami jednotlivých aktérů. Většina identifikovaných vazeb má pozitivní vliv zejména na zdejší komunitní život, kterýžto je jedním ze základních pilířů rozvoje venkovské obce.

Kombinací kvalitativního rozboru provedených rozhovorů v programu Atlas.ti a výzkumu získaných informací byly naplněny následující podcíle. Výsledky ukazují, že v obci Libotenice vzniká sociální kapitál díky místním aktérům a vazbám mezi nimi, které jsou spojeny s opakovanou spoluprací při pořádání společenských akcí. Dochází rovněž k častému opakování členů v jednotlivých aktérských organizacích, to jest, že jedna osobnost je členem ve více sdruženích. Přátelské vztahy v obci také přispívají ke zlepšování sociálního kapitálu. Nicméně, existuje určité riziko, jak vztahy mezi aktéry mohou ovlivnit jednotlivé oblasti rozvoje v budoucnosti.

Klíčová slova: sociální kapitál, rozvoj venkova, aktéři rozvoje, kvalitativní výzkum

ABSTRACT

In this bachelor's thesis, the subject of the research is what the social capital is among the key actors in the municipality of Libotenice and how this capital contributes to the development of the municipality itself. The purpose of the thesis is to provide these actors and the municipality itself with important feedback that it can use for its future activities.

To identify the key actors from the economic, public and civic stakeholders that influence the life of the municipality, a remote desk-based method was used. The register of economic actors, the local newspaper and the municipality's website and other websites were used for this purpose. Once a list of key actors was compiled, a semi-guided interview was conducted with a representative sample that was selected based on the given criteria. The bachelor thesis explains the development of the municipality by describing the different areas in which this development takes place. These areas are then linked to the specific activities of the individual actors. Most of the identified linkages have a positive impact on the local community life in particular, which is one of the fundamental pillars of rural village development.

The following sub-objectives were met through a combination of qualitative analysis of the interviews conducted in Atlas.ti and research on the information gathered. The results show that social capital is created in the village of Libotenice thanks to local actors and the links between them, which are linked to repeated cooperation in the organisation of social events. There is also a frequent recurrence of members in different actor organisations, that is, one person is a member in several associations. Friendly relationships in the community also contribute to improving social capital. However, there is some risk as to how relationships between actors may affect particular areas of development in the future.

Keywords: social capital, rural development, development actors, qualitative research

OBSAH

1/ Úvod	... 1
2/ Cíle práce	... 2
3/ Metodika	... 3
4/ Teoretická část	... 5
4.1/ Venkov	... 5
4.1.1/ Venkovské sídlo	... 6
4.2/ Rozvoj venkova	... 7
4.2.1/ Vnitřní a vnější faktory rozvoje venkova	... 8
4.2.2/ Nástroje rozvoje venkova	... 9
4.2.3/ Aktéři rozvoje venkova	... 10
4.2.3.1/ Evropská úroveň	... 11
4.2.3.2/ Národní a regionální (krajská) úroveň	... 11
4.2.3.3/ Lokální úroveň	... 12
4.3/ Sociální kapitál	... 12
4.3.1/ Měření sociálního kapitálu	... 14
4.3.2/ Komunita	... 14
4.4/ Kvalitativní výzkum	... 15
4.4.1/ Částečně řízený rozhovor	... 16
4.4.2/ Kódovací techniky v zakotvené teorii – Otevřené kódování	... 16
5/ Empirická část	... 17
5.1/ Charakteristika obce	... 17
5.1.1/ Souhrnné informace o Libotenicích	... 17
5.1.2/ Poloha obce	... 17
5.1.3/ Historie obce	... 17
5.1.4/ Přírodní podmínky	... 26
5.1.5/ Obyvatelstvo	... 26
5.1.5.1/ Počet obyvatel	... 26
5.1.5.2/ Věková struktura	... 27
5.1.5.3/ Pohyb obyvatel	... 28
5.1.5.4/ Vzdělanostní struktura	... 28
5.1.5.5/ Společenský a spolkový život	... 29
5.1.6/ Ekonomická situace obce	... 32
5.1.7/ Správa obce	... 34
5.1.7.1/ Zastupitelstvo obce	... 34
5.1.7.2/ Členství obce v regionálních sdruženích	... 34
5.1.8/ Vybavenost obce	... 35
5.1.8.1/ Oblast školství	... 35
5.1.8.2/ Oblast zdravotnictví	... 35
5.1.8.3/ Oblast obchodu a služeb	... 35
5.1.8.4/ Oblast volnočasových aktivit	... 35
5.1.8.5/ Oblast ubytovacích kapacit a cestovního ruchu	... 36
5.1.8.6/ Oblast dopravní a technické infrastruktury	... 36
5.2/ Identifikace aktérů v obci	... 37
5.2.1/ Identifikace klíčových aktérů	... 37
5.2.2/ Výběr vzorku pro vedení rozhovoru	... 38
6/ Výsledky	... 40
7/ Diskuse	... 58
8/ Závěr	... 60

9/ Seznam použitých zdrojů	... 61
10/ Seznam obrázků a tabulek	... 66
11/ Přílohy	... 68

1/ ÚVOD

Poslední dobou se sociální kapitál objevuje jako téma v různých akademických oborech (Adler, Kwon, 2002). Koncept sociálního kapitálu má širokou aplikaci v různých disciplínách, jako jsou sociální vědy a ekonomie a v poslední době se výrazně rozvíjí. Zahrnuje prvky jako jsou vztahy, interakce, sdílené postoje a důvěra, které pomáhají koordinovat a spolupracovat mezi aktéry a efektivněji dosahovat cílů. Sociální vazby hrají klíčovou roli v udržování těchto vztahů a propojování aktérů (Sýkora, Matoušek, 2008).

Sociální kapitál je jedním z klíčových faktorů, které mají vliv na rozvoj regionu a lokality (Blažek, Uhlíř, 2002). Z tohoto důvodu se sociální kapitál také bere v úvahu při formulování regionálních rozvojových strategií. Jeho zapojení do rozvoje se především uskutečňuje prostřednictvím sítí aktérů, které překračují hranice soukromého, veřejného a neziskového sektoru. Tyto sítě umožňují aktérům sdílet důležité informace pro rozvoj a podporují vzájemnou spolupráci. Bez sociálního kapitálu by nebylo možné dosáhnout tak vysokých cílů, jaké jsou díky němu možné. V dané lokalitě je sociální kapitál často považován za důležitý faktor pro úspěšný rozvoj (Stachová, Sýkora, Matoušek, 2011).

Toto téma bakalářské práce jsem zvolil s ohledem na vlastní zájem o venkovskou komunitu. Zkoumanou obec velice dobře znám, neboť spoustu aktérů je mi zde dobře známo a v obci jsem se, zejména ve svých dětských letech pohyboval. A jelikož se zde i v současné době nepravidelně pohybuji, vím, jak tato obec funguje. V propojení s otázkou, jak by se obec mohla rozvíjet i nadále s pohledem přímo určitých aktérů je v případě Libotenic toto téma velice zajímavé.

2/ CÍLE PRÁCE

Tato práce si klade za cíl prozkoumat a popsat, jakým způsobem sociální kapitál mezi klíčovými aktéry přispívá k rozvoji obce Libotenice na základě nabytých dat od výzkumného vzorku.

Cíle práce tak jsou identifikace klíčových aktérů na místní úrovni v řešeném území, jako jsou firmy, instituce, sdružení, spolky, závody a podobně. Dále zaměření na výběr vzorku klíčových aktérů pro vedení rozhovoru. Práce také zahrnuje v teoretické části studium oblastí rozvoje dané obce. Dalším cílem práce je identifikace oblastí, ve kterých aktéři působí a zjištění, zda jsou schopni vzájemně spolupracovat a jaké mají vztahy. Nakonec se práce zaměřuje, prostřednictvím analýzy oblastí rozvoje, ve kterých aktéři působí, na rozpoznání dopadu vazeb a vztahů mezi aktéry na rozvoj obce.

3/ METODIKA

Tato bakalářská práce na téma „Klíčový aktéři komunity a jejich sociální kapitál jako faktor rozvoje v obci Libotenice“ se sestává ze dvou částí, z části teoretické a části empirické.

V teoretické části práce formou literární rešerše dochází k objasnění a vysvětlení pojmů pro plné pochopení dané problematiky, kterou se práce zabývá. Jako zdroj informací posloužila odborná literatura, a to jak v mateřském, tedy českém jazyce, tak v cizích jazycích. Pro vyhledávání odborné literatury posloužil zejména internet, kde bylo vyhledáváno dle klíčových slov týkajících se obsahu zkoumané problematiky. Jednalo se zejména o klíčová slova či sousloví jako sociální kapitál, aktéři rozvoje venkova, venkov, venkovská sídla, kvalitativní výzkum, komunita. Jednalo se o vyhledávání odborných zahraničních zdrojů, klíčová slova, zejména potom sociální kapitál a komunita, byla zadávána do vyhledávačů v cizím, anglickém jazyce. Jako internetové vyhledávače byly využity přímo tomu určené odnože vyhledávače Googlu, a to sice Google Scholar a Google Books. Rovněž jako užitečný vyhledávač zdrojů, zejména odborných článků byl využit JSTOR a ResearchGate. Tyto internetové stránky však vyžadovaly přihlášení skrze vlastní účet České zemědělské univerzity v Praze. Některá z odborné literatury byla rovněž k dohledání volně na internetu, kde se dala stáhnout a užívat k vlastním účelům.

Po vypracování teoretické části práce, která objasnila a vysvětlila danou problematiku započala empirická část práce. Ta zprvopočátku započala dálkovým výzkumem tak zvaně od stolu. V první fázi došlo k charakterizování samotné obce Libotenice. Obec byla charakterizována ve více odvětvích, jako jsou poloha obce, historie, přírodní podmínky, demografická analýza zaměřená na vývoj počtu obyvatel, věkovou strukturu, pohyb obyvatel a vzdělanostní strukturu a dále na zdejší spolkový a společenský život, správu obce a její členství v regionálních svazcích a finanční situaci v obci. Při vyhledávání zdrojů pro charakteristiku obce bylo postupováno obdobně, jako při vytváření teoretické části. Informace statistické a demografické byly čerpány z internetových stránek Českého statistického úřadu z veřejných databází. Z pohledu historie byla k vypracování práce a čerpání zdrojů od zdejší knihovnice vypůjčena kronika obce, která sice velice stroze, ale velmi ceně popisovala nejrůznější události v průběhu let. Jako další podklad pro zpracování této části rovněž velice posloužil zdejší tisk, tedy Libotenický zpravodaj, pravidelný čtvrtletník vydávaný od roku 2013. O místních uskupení utvářejících zdejší společenský a spolkový život bylo čerpáno buďto z jejich stránek a almanachů, pakliže si dotyčné takovéto dokumenty vedli, jinak bylo čerpáno rovněž ze stránek obce Libotenice. Jako užitečné se ukázaly i přepisy hlášení místního rozhlasu, která obec uvádí na svých stránkách od roku 2021. V otázkách přírodních podmínek bylo vycházeno z publikací zabývajících se regionem Podřipska. O regionálních svazcích, jež jsou Libotenice členem bylo vycházeno z jejich vlastních stránek a oficiálních dokumentů. Tato část práce byla postupně doplňována o během jejího následovného vytváření, neboť se ukazovaly nové skutečnosti.

Po uzavření části o charakteristice obce došlo k identifikaci zdejších podniků, podnikatelů, sdružení, spolků, svazků a podobně a z nich výběr klíčových aktérů. Při vyhledávání těchto aktérů byl využit administrativní registr ekonomických subjektů Ministerstva financí České republiky, stránky obce, zdejší tisk a také fakt, že autor obec zná a zná i některé z aktérů. Došlo tak k soupisu aktérů, ke kterým bylo připsáno a popsáno i jejich dané zaměření a také klíčová osobnost v dané skupině. Následně proběhlo stanovení kritérií (jež jsou popsány v kapitole 5.2.2), které vedly k výběru reprezentativního vzorku pro vedení výzkumu. Kategorie byly voleny s ohledem na to, aby pokryly co nejširší záběr zdejších zájmů. A by to, co utváří Libotenice

v současné době mělo ve výzkumu zastoupení. Libotenice jako takové si zakládají na komunitním životě, sportovních aktivitách, výchově dětí a mládeže a zemědělství. K tomu byla zohledněna přítomnost správního orgánu v obci a vzdělávací instituce jako významných aktérů.

Na základě nabitých poznatků z teoretické části práce byl rovněž sestaven rozhovor (viz příloha č. 1), který byl posléze veden s reprezentativním vzorkem. K prvnímu rozhovoru (viz příloha č. 2) došlo se zástupcem Obecního úřadu Libotenice, s paní starostkou obce. Rozhovor probíhal osobně ve velice milé a přívětivé atmosféře na obecním úřadě a pro účely výzkumu byl nahráván na mobilní telefon. Následovalo vedení dalších rozhovorů a v některých případech i prohlídek zázemí daných aktérů. Jako s dalším byl veden rozhovor se Základní a mateřskou školou Libotenice (viz příloha č. 3), konkrétně s paní ředitelkou školy. Rozhovor rovněž probíhal osobně, tentokrát v prostorách školy. Následovalo vedení rozhovorů s předsedou Sportovního klubu Libotenice (viz příloha č. 4), s organizátorem Žiznivé osady (viz příloha č. 5), s předsedkyní dětských kroužků Sportovky (viz příloha č. 6) a Pastelka, a nakonec s panem Ing. Miloslavem Škodou (viz příloha č. 7), který zde v obci vykonává zemědělskou výrobu a produkci. Všechny rozhovory byly nakonec s laskavým dovolením dotazovaných vedeny osobně v místech jejich zázemí a byly nahrány na mobilní telefon. Všichni aktéři rovněž souhlasili s uvedením v této práci.

V momentě, kdy skončilo vedení rozhovorů došlo k přepisu audio verze do písemné formy. Přepis byl doplněn i o jisté poznámky autora, pro pochopení dalšího případného čtenáře této práce. Přepis probíhal do textového souboru Word od společnosti Microsoft. Následně byly přepisy rozhovorů nahrány do programu Atlas.ti, na který před tím musela být zaplacená licence pro jeho užívání. V Atlasu.ti, pak došlo podrobnému rozboru textu, doplňování poznámek a vytváření kódů, která charakterizovali stěžejní určité části textu. Kódy byly následně sdružovány a rozřazovány do skupin kódů podle toho, jak bylo vyžadováno k vyhodnocení výzkumu. Po přiřazení a rozřídění kódů do skupin došlo, za pomoci nástrojů Atlasu.ti ke grafickému vyhodnocení četnosti daného kódu ve skupině kódů. Zjednodušeně řečeno tak kódy, která se v rámci výzkumu objevovali nejčastěji, mají v tak zvaných oblacích kódů největší velikost písma. Ty, které se objevovali méně mají menší velikost písma. Skupiny kódů se týkají výzkumných otázek. Pro výzkumnou otázku č. 1 bylo vytvořeno více kategorií, podle skupin rozvoje, kterými se daná otázka zabývá, tedy komunita, správa obce, vybavenost, přírodní podmínky, finance a doprava. Dále byly vytvořeny oblaky kódů i pro výzkumnou otázku č. 3 – tedy vztahové prostředí mezi jednotlivými aktéry a otázku č. 4 – potenciálu obce. Vedle oblaků kódů pak byly vytvořeny ještě diagramy četnosti kódů pro jednotlivé aktéry, která zachycují, o jakých oblastech (kódech) daný aktér hovořil a v jaké míře (viz přílohy č. 9 – 14).

Po práci v programu Atlas.ti byla tak vytvářena výsledná část práce, kde je odpovídáno na výzkumné otázky, jež byly stanoveny v rámci tohoto výzkumu. Pro zpracování této části práce byly stěžejní provedené analýzy a rozhovory.

Jako výzkumné otázky pro tento výzkum byly stanoveny tyto čtyři. Otázka č. 1: **Jaký je v současné době stav rozvoje v obci?** Tato výzkumná otázka je rozdělena do kategorií, jak je uvedeno výše a sleduje, jaký je stav rozvoje v obci v současnosti. Otázka č. 2: **Jaký je proces zapojování zúčastněných aktérů při rozvoji obce?** Tato otázka sleduje jednotlivé vazby mezi aktéry a také to, jestli a jak jsou členové v jednotlivých uskupení provázáni. Otázka č. 3: **Jaký je vliv vztahového prostředí mezi aktéry na rozvoj obce?** Tato otázka sleduje vztahové prostředí mezi aktéry a zodpovídá, jaký dopad má na rozvoj obce. Otázka č. 4: **Jaký je potenciální rozvoj obce?** Poslední otázka se zabývá zodpovězením rozvojového potenciálu v Libotenicích.

4/ TEORETICKÁ ČÁST

4.1/ VENKOV

Definovat či popsat venkov dle jedné definice není zcela možné, neboť záleží, z jakého úhlu pohledu chce venkov popisovat. Venkov jako pojem se totiž objevuje v mnoha dalších vědních oborech, jako je například ekonomie, antropologie a podobně, kde se venkov charakterizuje jinak (Vobecká in Tuček et al. 2008).

Pojem venkov či venkovský prostor se dá chápat jako venkovská sídelní jednotka a okolní volná krajina. Obecně však venkovský prostor zahrnuje plochy zemědělské půdy, plochy lesů, vodní plochy, intravilány, plochy venkovského osídlení, polní cesty a místní komunikace. Takovéto chápání venkovského prostoru zaujímá ve státech Evropy 70 – 90 % jejich celkového území (Slepička 1981). Venkov v tomto vyobrazení zahrnuje tedy jak volnou, tedy nezastavěnou krajinu, tak zastavěnou krajinu malými sídly (Perlín 1999).

Venkov také lze definovat jako osídlený prostor, který se nachází vně městských lokalit a nese svá určitá specifika, jako je zaměření na zemědělskou činnost, nižší či řidší hustota obyvatelstva, ovšem také odlišný způsob života a jiná sociální struktura, na rozdíl od města. Z hlediska sociologického je venkov především specifickým typem komunity, která má svá specifika. Jsou jimi větší sociální soudržnost, důraz na tradice, menší škála profesního zaměření, menší sociální vyloučení, velké předurčení přírodním prostředím (Mařeková, Petrušek, Vodáková a kol. 1996).

Shrneme-li různá chápání venkova do jednoho kompaktního celku, dá se venkov v jeho komplexnosti chápat jako přírodní krajinu a vesnice, populaci, typické živnostenské aktivity (zemědělství, lesnictví a podobně), životní styl, tradice a atmosféra, utvářená blízkostí k přírodě (Diviš in Štenclová et al. 2005).

Najít uznávanou a platnou definici venkova není možné nikde na světě. Jedinou mezinárodně uznávanou definici vytvořila Organizace pro ekonomickou a hospodářskou spolupráci (OECD), která závisí na hustotě obyvatelstva. Obdobný přístup pro definování zvolil i Evropský statistický úřad (Eurostat).

Organizace pro ekonomickou a hospodářskou spolupráci (2003) vytvořila jednoduchou definici venkovských oblastí, která slouží k mezinárodnímu srovnávání podmínek a trendů v těchto oblastech. Přestože se ve venkovských oblastech v jednotlivých zemích vyskytují velké rozdíly v problémech, perspektivách, problémech a politikách, tato definice je pro tyto účely velmi užitečná. Členské státy OECD však mohou používat svá vlastní kritéria, kromě hustoty obyvatelstva například počet obyvatel nebo podíl zemědělství.

Definice je založena na dvou úrovních – místní a regionální. Na místní úrovni je považována obec je považována obec menší než 150 obyvatel na km² jako venkovská. Tato stanovená hranice však nemusí dostatečně odpovídat rozdílům mezi venkovským a městským prostorem, protože průměrná hustota obyvatelstva se v jednotlivých zemích značně liší.

Na regionální úrovni jsou tři kategorie regionů rozlišovány na základě podílu obyvatelstva žijícího v obcích s hustotou menší než 150 obyvatel na 1 km²:

- *Převážně venkovský region* – nad 50 % obyvatel regionu je evidováno ve venkovských obcích
- *Významně venkovský region* – 15 - 50 % obyvatel regionu je evidováno ve venkovských obcích

- *Převážně městský region* – pod 15 % obyvatel regionu je evidováno ve venkovských regionech

Na úrovni Evropské unie doposud není jednotná definice venkova. Každý členský stát má svou vlastní definici založenou obvykle na socioekonomických kritériích jako zemědělství, hustota zalidnění a úbytek obyvatelstva. Při rozlišování venkovských a městských regionů EU se uplatňují dva přístupy. Prvním je definice venkova OECD, která kombinuje hustotu zalidnění a podíl obyvatel evidovaných na venkově. Druhým přístupem je definice vytvořená Eurostatem, která vychází ze stejného kritéria, ale je strukturována jinak. Kromě těchto základních definic existují i další pojetí a typologie venkova, některé jsou vytvořené jen pro potřeby konkrétního výzkumu.

Venkovskými se považují ty obce, kde minimálně 90 % plochy tvoří zemědělské, lesní nebo přírodní plochy. Na úrovni NUTS 3 se regiony dělí na:

- *Převážně venkovské regiony* – nad 85 % včetně plochy regionu zaujímají tyto obce
- *Významně venkovské regiony* – 50 % - 85 % plochy regionu zaujímají tyto obce
- *Převážně městské regiony* – pod 50 % plochy regionu zaujímají tyto obce

4.1.1/ Venkovské sídlo

Jako venkovské sídlo lze chápat jako prostor, který se nenachází v městském osídlení. Typické pro něj je řidší hustota obyvatelstva, kteří žijí ve vesnicích, a které je zaměřeno na zemědělskou produkci vázanou na přírodní prostředí, které inklinuje k tradičnějšímu způsobu života, vyšší sociální kontrolou a nižší sociální různorodostí a sníženými profesními možnostmi (Jandourek, 2007).

Dle Mařekové, Petruska, Vodákové a kol. (1996) je venkovské sídlo vnímáno jako menší síla typické pro svůj nižší počet obyvatel (do 2 až 5 tisíc obyvatel), kteří jsou vázáni jak majetkově, tak emocionálně k půdě; silnou sociální kontrolou; zemědělskou produkcí, jež je primem; nezájatost k městskému způsobu života neb je zde vlastní forma způsobu života, která klade důraz na tradice. Je však nutné mít na paměti, že silný proces urbanizace (tedy procesu osídlování venkova) tyto typické rysy venkovského osídlení mění.

Perlín (1999) dle určitých nástrojů popisuje venkovská sídla dle několika hledisek:

a) urbanistické – z tohoto hlediska se venkovské sídlo definuje jako sídlo s typickou urbanistickou strukturou nízkopodlažní zástavby, která se vyznačuje vysokým podílem izolovaných rodinných domů, s nedostatečně rozvinutou uliční sítí a s dominantní návší (centrem obce), kteráž to funguje jako společenské a kulturní centrum sídla a s vysokým procentem zeleně v samotném sídle.

b) architektonické – z tohoto hlediska je venkovské sídlo charakterizováno převahou nízkopodlažní zástavby v izolovaných rodinných domech, jejichž součástí není parter určený pro obchodní účely či vykonávání služeb. Tyto venkovské domy jsou doplněny o rozsáhlá hospodářská zázemí, která byla původně určena pro zemědělskou činnost (stáje, chlévy) a v současnosti slouží k udržení provozu domu. U tradičního venkovského domu je typicky vymezen dvůr a zahrada, kde dochází k výraznému oddělení funkcí.

c) sociální – dle tohoto hlediska je venkovské sídlo takovým typem sídla, kde existují mnohem bližší sociální vztahy mezi jednotlivými obyvateli, a kde se vyskytuje dlouhodobá neformální společenská kontrola a zapojení se do zdejšího života.

d) ekonomické – z tohoto hlediska je venkovské sídlo typem sídla, kde je zemědělství a prvotní výroba potravin (vejce, mléko a podobně) hlavní nebo rozhodující činností, a kde významný počet ekonomicky aktivních osob odjíždí za zaměstnáním mimo toto sídlo.

e) historické – z hlediska historického se určitá sídla stala městem po získání městských privilegií od panovníka, zatímco co ostatní sídla byla vesnicemi. Doložit se to dá například na Rabštejnu nad Střelou, který by byl městem i s pouhými 26 obyvateli, ovšem v současnosti ani statut obce nemá.

f) administrativní – městy jsou obce, které stát definuje jako města, a která jsou oprávněna používat městská privilegia a městský znak. Toto označení rovněž může propůjčit předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, ovšem jedná se pouze o prestižní význam, nikoliv administrativní nebo jiný.

g) statistické – v tomto hledisku je venkovským sídlem takové sídlo, které má menší počet obyvatel, než je stanovený běžný počet.

4.2/ ROZVOJ VENKOVA

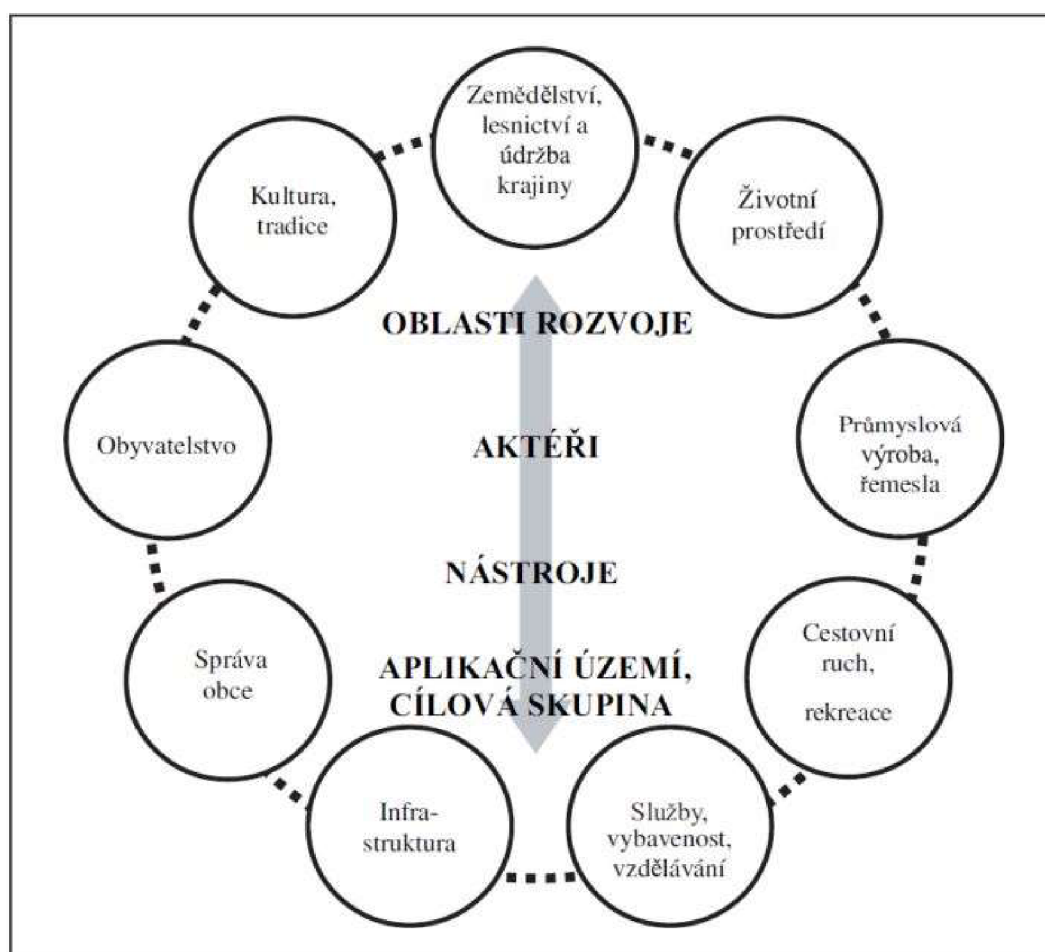
Pro dosažení úspěšného rozvoje venkova je nezbytné vytvořit propojení mezi ekonomikou (zemědělskou a nezemědělskou), sociálním prostředím (pocitem sounáležitosti a potřebami obyvatel venkova) a přírodou (krajinou a ekologií) (Pěluha, Viktorová a Bednaříková, 2009).

Dle Binka a kol. (2011) jsou hlavními problémy přístupu k rozvoji venkova následující:

- chybí přesná definice toho, co je venkov a venkovský prostor, což ztěžuje určení prostředků pro podporu rozvoje venkova a hodnocení důsledků veřejné politiky;
- politika pro venkov, rovněž známá jako rurální politika, byla vytvářena v souvislosti s politikou zemědělství, což mělo vliv na její pozici;
- rozvoj venkova slouží jako prostředek pro potvrzení platnosti jednotlivých podpor v oblasti zemědělství;
- při tvorbě politik nejsou zohledněny vlivy těchto politik na oblasti s vysokým výskytem socioekonomických problémů;
- krajské samosprávy nedostatečně hodnotí důsledky svých předchozích rozhodnutí a rozvojových plánů na venkovských oblastech, kde neexistují významné problémy. Tyto plány slibují často pomoc, ale ve skutečnosti dochází k omezení služeb a dopravních spojení.

Z těchto důvodů je třeba rozvíjet venkov v rámci regionální politiky a změnit si tradiční představy o venkově, který byl v minulosti spojován hlavně se zemědělstvím (Binek a kol., 2011).

Rozvoj venkova se skládá z různých prvků, které jsou zachyceny na obrázku č. 1. Tyto jednotlivé prvky se ovlivňují, používají podobné rozvojové nástroje a jsou spojeny stejnými aktéry. Pokud se rozvíjí jeden prvek, pak je pravděpodobné, že se rozvinou i ostatní prvky (Binek a kol., 2011)

Obrázek č. 1: Rozvojové oblasti venkova (zdroj: Binek a kol., 2011)

Dle Binka a kol. (2009) lze rozvíjet venkovskou oblast jako proces, která zlepšuje postavení venkovských obcí a okolí, ve kterém se nacházejí. Tento proces se zaměřuje především na:

- vytváření vyvážené struktury kulturní krajiny;
- rozvoj pestrosti, včetně specifík venkovských obcí;
- vytváření trvalejší ekonomické struktury, která nabízí pracovní příležitosti;
- zajištění kvality života pro obyvatele;
- rozvoj občanského společenství;
- zajištění dostatečné dopravní dostupnosti.

4.2.1/ Vnitřní a vnější faktory rozvoje venkova

Binek a kolektiv (2009) zdůrazňuje, že bez souhry mezi vnitřními a vnějšími faktory by rozvoj venkova nebyl možný. Výsledný stav rozvoje v dané obci vychází ze vlivu vnějších faktorů a vnitřního potenciálu této obce (Bernard, 2012).

Vnější (nebo také exogenní) faktory se vztahují na faktory, které místní aktéři nemohou téměř ovlivňovat. Tyto faktory jsou především tvořeny polohou obce, velikostí a fyzicko-geografickými podmínkami (Bernard, 2012). Vnějšími faktory rovněž zahrnují zákony, institucionální činnost, finanční systém a částečně státní rozvojové strategie (Binek a kol., 2009). Často se též naráží na tak zvanou

„exponovanost“ území. Perlín a kolektiv (2019) uvádí, že exponovanost je ovlivněna faktory, jako je poloha či velikost obce.

Vnitřní (nebo také endogenní) rozvojové faktory jsou závislé na potenciálu místních aktérů. Tyto faktory zahrnují dostupnost a vzdělání místního lidského kapitálu, vlastní finanční zdroje, přírodní podmínky a přírodní zdroje. Kvalitní vedení v rámci obce nebo místních spolků také hraje významnou roli (Bernard, 2012). Zcela zásadní roli pro vytváření kvalitního vnitřního potenciálu má sociální kapitál (Perlín a kol., 2010).

4.2.2/ Nástroje rozvoje venkova

Nástroje rozvoje se dají definovat jako prostředky, pomocí kterých lze dosáhnout rozvoje. Tyto nástroje lze dále rozdělit do dvou kategorií, a to finanční a nefinančních nástrojů (Binek a kol., 2009). Nástroje lze rozdělit do tří kategorií: makroekonomické, mikroekonomické a ostatní. Ty první zasahují fiskální a monetární opatření, například změny daní či ulehčení přístupu ke kreditům, stejně jako protekcionistická opatření, jako cla a dovozní omezení. Mikroekonomické nástroje se zaměřují na jednotlivé ekonomické subjekty, jako je například podpora přesunu kapitálu nebo pracovní síly. Třetí kategorie zahrnuje administrativní opatření a institucionální nástroje, jako jsou například rozvojové agentury (Wokoun, 2003).

Jiný pohled na členění nástrojů regionálního rozvoje zahrnuje celkem šesti kategorií (Binek a kol., 2009):

První kategorie zahrnuje administrativní opatření, kterými jsou ve skutečnosti všechny zákony a nařízení v českém právním systému. Pro rozvoj venkovských oblastí je klíčový zákon č. 248/200 Sb., zákon o podpoře regionálního rozvoje. Avšak existuje mnoho dalších zákonů, které se týkají venkova a je třeba na ně brát zřetel. Jako příklad lze uvést zákon č. 114/1992 Sb., zákon o ochraně přírody a krajiny (Binek a kol., 2009).

Další kategorií jsou koncepční nástroje, což zahrnuje strategie a plány rozvoje, jejichž cílem je dosáhnout rozvoje. Tyto dokumenty zahrnují analýzu minulého vývoje a současného stavu, určení cílů a časového horizontu, ve kterém by měly být cíle dosaženy a postupy, jak cílů dosáhnout. Tyto postupy často využívají finanční nástroje, jako jsou dotace a granty. Tyto plány se často týkají určitého regionu nebo oblasti, jako je životní prostředí nebo doprava. Pro úspěšný rozvoj území je důležité zajistit časovou kontinuitu a propojenost jednotlivých dokumentů. K dalším koncepčním nástrojům patří územně plánovací dokumenty a pozemkové úpravy (Binek a kol., 2009).

Instituce, tak zvané institucionální nástroje, hrají také významnou roli. Tyto nástroje lze chápat jako elementy vytvořené za účelem podpory a realizace ostatních nástrojů a přímého plnění rozvojových cílů. Institucionálními nástroji tak mohou být různé státní instituce, jako například ministerstva a na nižší úrovni pak místní akční skupiny (Binek a kol., 2009).

Dalšími prostředky pro rozvoj venkova jsou tak zvané „věcné nástroje“. Bez konkrétního příkladu však není jednoduché si představit, co tento pojem zahrnuje. Podle Binka a jeho kolegů (2009) pracují věcné nástroje s konkrétními hmotnými nebo nehmotnými skutečnostmi a většinou vytvářejí podmínky pro fungování ostatních rozvojových oblastí. Důležitou součástí jsou dopravní infrastruktury, které fyzicky spojují nejen jednotlivé subjekty, ale také regiony. Zásadní je, že dobrá dopravní infrastruktura zvyšuje dostupnost. Technická infrastruktura je také součástí věcných nástrojů a je nezbytná pro život místního obyvatelstva a činnost místních

podnikatelů. Věcné nástroje mohou mít i nehmotnou formu, jako například různé poradenské služby, jako je pomoc při jednání s úřady nebo zprostředkování potřebných kontaktů (Binek a kol., 2009).

Další kategorií nástrojů rozvoje venkova jsou sociálně-psychologické nástroje. Tyto nástroje se snaží mobilizovat a zlepšit kvalitu lidského kapitálu, což je klíčové pro rozvoj jakéhokoliv regionu. Aby bylo možné rozvíjet zdroje a zapojit je do aktivit, je nutné zaměřit se na tři základní oblasti – vzdělávání, motivaci a komunikaci. Jen nutné pracovat na vzdělávání na venkově, protože výzkumy jasně ukazují, že vzdělanější obyvatelé se aktivněji podílejí na rozvoji svých obcí. Dále je důležité udržet motivaci lidí, protože je to hlavní předpoklad pro kvalitní endogenní rozvoj. Komunikace také hraje důležitou roli – jednotliví aktéři musí být v kontaktu a všechny informace musí být sdíleny, aby je mohli snadno získat všechny zúčastněné strany (Binek a kol., 2009).

Finanční nástroje představují poslední kategorii nástrojů rozvoje venkova. Tyto nástroje zahrnují granty, dotace a pobídky na investice či ne-investice. Při rozvoji venkova se často využívají hlavně dotace, které mohou pocházet z různých rozpočtů, jako jsou krajské, státní nebo dotace z Evropské unie. Principem dotací je, že žadatel není povinen následně splácet tyto finanční prostředky, pokud splní všechny stanovené podmínky pro jejich čerpání. Tyto dotace jsou obvykle určeny na podporu konkrétní činnosti (Binek a kol., 2009).

4.2.3/ Aktéři rozvoje venkova

Aktéry rozvoje venkova mohou být jakékoliv instituce nebo jednotlivci, kteří v nějaké formě ovlivňují dění na venkove či jsou přímo součástí venkova. Protože je venkov sám o sobě velmi rozmanitý, existuje široká škála aktérů, které lze kategorizovat několika způsoby.

Základní dělení zohledňuje hierarchické postavení vůči správní organizaci území a zahrnuje aktéry na lokální úrovni (spolky, kluby, sdružení), regionální / krajské úrovni (Místní akční skupiny, podnikatelský sektor, SCLLD), národní úrovni (nejasné rozdělení pravomocí mezi Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem životního prostředí) a evropské úrovni (Evropská unie) (Binek a kol., 2009). Dalším způsobem rozdělení aktérů je podle sektorů, a to sice na veřejný sektor, podnikatelský sektor a neziskový sektor (Svobodová a kol., 2011).

		SEKTORY		
		Veřejný	Podnikatelský	Neziskový
ÚROVEŇ	Evropská	Evropská komise (rámeček SZP EU)	Národní zájmová uskupení (např. COPA a další svazy zemědělců, výrobců a producentů)	Sítě
	Národní	Ministerstva; Celostátní síť pro venkov	Celostátní zájmová uskupení	Spolky, svazy, sítě
	Krajská	Kraj; Vysoké školy; Krajská informační střediska	Podnikatelská sdružení	Nezisková sdružení
	Lokální	Obce – DSO, MAS; Obcí zřizované organizace	Podnikatelé, zemědělci	Zájmová sdružení, spolky

Tabulka č. 1: Matice aktérů (zdroj: Svobodová a kol., 2011)

Výsledkem spolupráce mezi různými aktéry na dílčích úrovních je využití silných stránek a potlačení slabých stránek. Ty na vyšší úrovni disponují většími lidskými a finančními zdroji. Pro aktéry s menšími kapacitami na nižší úrovni je spolupráce s těmi na vyšší úrovni ke zlepšení jejich situace (Bínek a kol., 2009).

S příchodem nově přistěhovalých obyvatel jsou vazby na komunitu a okolní krajinu narušeny. Tyto osoby často přistupují individuálně a nezapojují se do venkovských aktivit buďto kvůli nezájmu nebo kvůli tomu, že tráví většinu svého času mimo komunitu. Doprava do zaměstnání nebo škol a přistěhovalci z města, kteří nechtějí žít ve venkovském stylu, ovlivňují účast obyvatel v různých spolcích. Tito nově příchozí také přinášejí do komunity městský způsob života. V určitých oblastech však občané nemají žádný vliv na rozvoj, například v dopravě nebo životním prostředí (Svobodová a kol., 2011).

4.2.3.1/ Evropská úroveň

Aktéři na evropské úrovni se zapojili do dění v České republice po jejím vstupu do Evropské unie a jejích souvisejících institucí. Tyto aktéři přinášejí finanční prostředky a určují rámec rozvoje, což znamená, že nepůsobí přímo na rozvoj venkova (Svobodová a kol., 2011).

Rozvoj venkova spadá do Společné zemědělské politiky Evropské unie. Tato politika pomáhá:

- zmodernizovat zemědělské podniky a podpořit implementaci technologií a inovací,
- rozvoji venkovských oblastí, například pomocí investic do propojení a základních služeb,
- zvýšit konkurenceschopnost zemědělského sektoru,
- chránit životní prostředí a snižovat dopady klimatických změn,
- zlepšit životaschopnost venkovských komunit,
- zajistit generační obměnu v zemědělství (Evropská komise, 2016).

Hlavními zdroji finančních prostředků pro regionální rozvoj, sociální oblast a rozvoj venkova jsou Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Evropský zemědělský fond (Evropská komise, 2016). Obce mohou využívat dotace z národního operačního programu, programů mezinárodního a přeshraničního spolupráce a národních programů, aby realizovali své plány. Kromě toho mohou také čerpat Evropské dotace, zejména na rozvoj infrastruktury a vybavenosti v oblasti, což vede k lepšímu životu zdejších obyvatel (SZIF, 2013).

4.2.3.2/ Národní a regionální (krajská) úroveň

Aktéři na národní a regionální či krajské úrovni nemají přímý vliv na rozvoj venkova, ale pouze koordinují rozvojové aktivity v této oblasti (Svobodová a kol., 2011).

Na národní úrovni rozvoje venkova neexistuje jasné rozdělení odpovědností mezi aktéry. Ty nejdůležitější na této úrovni jsou ministerstva pro místní rozvoj (MMR), zemědělství (MZe) a životního prostředí (MŽP) (Bínek a kol., 2009).

Ministerstvo zemědělství je hlavním orgánem státní správy pro oblasti zemědělství, vodního hospodářství, ochrany vodních zdrojů, ochrany kvality vod pro potravinářství, lesnictví, myslivost a rybářství. Po vsutu České republiky do Evropské unie se toto ministerstvo stalo klíčovou pro rozvoj venkova, přičemž základním dokumentem v této záležitosti je Program rozvoje venkova. Ministerstvo přímo ovlivňuje dění v jednotlivých regionech (Bínek a kol., 2009).

Ministerstvo pro místní rozvoj zodpovídá za provádění operačních programů, které se vztahují ke specifickým oblastem rozvoje venkova (Svobodová, Věžník, 2014).

Kromě uvedených ministerstev se na tuto oblast také podílejí ministerstva financí (MF), průmyslu a obchodu (MPO), práce a sociálních věcí (MPSV), kultury (MK), školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) (Bínek, a kol. 2009).

V regionálním či může použít krajském měřítku rozvoje venkova se účastní i kraje, které připravují, realizují a kontrolují strategie a řídí logistiku svého území. Tyto kraje také poskytují obcím finanční půjčky na jejich rozvoj a podporují partnerství a spolupráci mezi obcemi (MMR, 2016).

4.2.3.3/ Lokální úroveň

Na lokální úrovni existuje široká škála institucí a jednotlivců, kteří mají přímý vliv na rozvoj venkova. Tito aktéři provádějí činnosti, které přímo zlepšují kvalitu života v obci (Svobodová a kol., 2011). Výsledek rozvoje obce je však závislý na činnosti, informovanosti a schopnostech vedení obce (Bínek a kol., 2009).

V dané obci má roli klíčového aktéra starosta, potažmo starostka kvůli své vysoké pozici. Starosta řídí hospodaření obce a může také plnit administrativní úkoly a má exekutivní moc (Svobodová a kol. 2011; Bernard a kol., 2011). Vedle starosty hraje významnou roli i obecní zastupitelstvo (Bínek a kol., 2009).

Úspěšnost rozvoje obce je podmíněna schopností místní samosprávy uvažovat strategicky, identifikovat cíle a prosazovat je (Bernard a kol., 2011).

Pro úspěšný rozvoj venkova je nutné zapojení místních obyvatel. Ti se mohou zapojit prostřednictvím svého členství v místních spolcích, sdruženích a neziskových organizacích. Je důležité, aby obyvatelé měli pozitivní vztah k dané obci a aby byla zachována spolupráce mezi obyvateli a místními institucemi, jako jsou kulturní domy, knihovny, školy a další. Důležité rovněž je budování vzájemných vztahů mezi obyvateli a jejich vzájemná spolupráce, jakož i důvěra vůči sobě navzájem (Svobodová a kol., 2011).

Občanská uskupení tvořené podnikateli se v otázkách rozvoje obce stává specifickým prvkem. Tyto osoby vytvářejí pracovní možnosti a představují ekonomický kapitál v obcích. Často se zapojují do dění v obci, ale s očekáváním opětovné pomoci od samosprávy v případě potřeby (Svobodová a kol., 2011).

4.3/ SOCIÁLNÍ KAPITÁL

Současnost se vyznačuje tím, že lidé jsou zahlceni informacemi. Existuje mnohem více informací o každé věci, než si je jednatel může sám zpracovat. Tento jev znamená, že se lidé musí spoléhat na znalosti a vědění ostatních lidí (Giddens 2003). V současnosti se stává informace „Kdo?“ cennější než „Jak?“, „Co?“ nebo „Proč?“. To zahrnuje znalosti o tom, kdo má potřebnou informaci a jak ji získat (Johnson 2001). Vědění o kontaktech, tedy „Kdo?“ či „know-who“, je silně spojeno s pojmem sociálního kapitálu.

Pojem sociálního kapitálu odkazuje obecně na schopnost jednotlivců nebo skupin jednotlivců získat cenné zdroje nebo symbolické výhody z jejich sociálních vztahů a členství ve skupinách. Jednání jednotlivců i skupin je umožňováno a podporováno prostřednictvím zdrojů, které si mohou získat a udržovat v rámci sociální skupiny (Ritzer 2005).

Koncept sociálního kapitálu je založen na analogii s fyzickým a finančním kapitálem. Při využití kapitálu dochází ke vzájemné směně s někým jiným. Kapitál představuje zboží, které přináší výhody jak pro držitele, tak i pro druhou stranu při směně. Kapitálové aktivity jsou považovány za likvidní (zaměnitelné), přenositelné a zcizitelné (možnost změny vlastnictví) (Holman 2011). Někteří ekonomové neuznávají sociální kapitál jako formu kapitálu, protože je jen částečně likvidní, složitě přenositelný a nezczitelný. I když může být tento přístup k sociálnímu kapitálu pochybný, zachycuje podstatu, co je podle většiny sociologů základní pravdou, že „zdroje umístěné v sociální struktuře ovlivňují chování jednotlivců a skupin a vytvářejí pro jednotlivce, skupiny a komunity proud výhod“ (Ritzer 2005).

O prvním užití pojmu sociální kapitál se mezi sociology vedou spory. Ovšem většina se přiklání k Putnamově (2001) tezi, že první, kdo tento pojem užil byl L. J. Hanifan, což byl státní dozorce v zemědělských školách státu Západní Virginie.

Sám Putnam (1993) definuje sociální kapitál, jako kapitál týkající se sociálního uspořádání, jako je důvěra, pravidla a sítě, které mohou zlepšit funkčnost společnosti tím, že umožňují lepší koordinaci mezi účastníky.

Dvě z nejvíce používaných definic sociálního kapitálu v sociologii pocházejí od Jamese Colemana a Pierra Bourdieuho.

Koncept sociálního kapitálu Jamese Colemana se zaměřuje na funkční a strukturální aspekty a vychází z ekonomických a politických analýz Glenna Louryho. Loury používal pojem sociální kapitál k označení všech rodinných, třídních a sousedských vlivů na investice do lidského kapitálu (Ritzer 2005). Při své definici se Coleman opírá o teorii racionální volby a základních předpokladů, že aktéři maximalizují svůj užitek a jsou držiteli zdrojů s různou hodnotou pro ostatní aktéry (Ritzer 2005). Dle Colemana (1994) se sociální kapitál nachází v entitách, které mají dva spojující prvky, a to že jsou složené z různých částí sociálního uspořádání a umožňující aktérům, jako jsou jednotlivci nebo korporace, lépe jednat ve svém prostředí.

Bourdieu (1986) zahrnuje koncept sociálního kapitálu také do ekonomické sféry, nicméně kritizuje tuto oblast za to, že se zaměřuje pouze na čistě ekonomický kapitál a nebere v úvahu formu výměny, která umožňuje přeměnu z jedné formy kapitálu na jinou, například, když materiální forma kapitálu, jako je ekonomický kapitál může být přítomna v materiální formě kulturního nebo sociálního kapitálu a naopak.

Podle Bourdieuho (1998) je sociální kapitál přenosný do jiných forem kapitálu. Charakterizuje současnou společnost jako soubory provázaných polí moci. Tyto pole moci jsou prostory silových vztahů mezi různými typy kapitálu a aktéry, kteří mají nad nimi moc a mohou ovlivňovat jeho pole. Tyto pole se stávají soupeřivými, když je hodnota jednotlivých druhů kapitálu, jako například kulturního nebo ekonomického, ohrožena.

Sociální kapitál je pak shromážděním současných a potenciálních zdrojů, které aktér může využít díky vztahům s ostatními aktéry. Bourdieu (1986) rozvíjí analogii s ekonomickým kapitálem, když říká, že pro akumulaci a reprodukci sociálního kapitálu je třeba vykonat práci. Ta se skládá z vytváření a udržování užitečných kontaktů a hledání prospěšných známostí. Sociální kapitál je tedy souhrnem současných a potenciálních zdrojů, které souvisí s vlastnictvím sítě vztahů vzájemné známosti a uznání, tedy s členstvím ve skupině.

Množství sociálního kapitálu, který má člen společnosti k dispozici, závisí na velikosti sítě kontaktů, které může využít, stejně jako na množství ekonomického, kulturního a symbolického kapitálu těch, s nimiž má vazby. Vysoká koncentrace sociálního kapitálu může být spojena s exkluzivitou, která zajišťuje členům prestižní skupiny symbolický kapitál, a to sice samotné členství v této skupině (Bourdieu 1998).

Bourdieu i Coleman podtrhují nehmotnou povahu sociálního kapitálu, což jej odlišuje od jiných forem kapitálu. Zatímco ekonomický kapitál lidé shromažďují na svých bankovních účtech či v akciích, sociální kapitál shromažďují a uchovávají v mysli. Na druhé straně je sociální kapitál zahrnut v rámci struktur vztahů mezi aktéry. Chce-li jedinec získat sociální kapitál, musí být v kontaktu s jinými jedinci. Jediným pravým zdrojem výhod tohoto jedince jsou právě druzí jedinci, nikoliv jedinec sám (Portes 1998).

Z toho všeho se dá zjednodušeně říci, že sociální kapitál se týká vztahů mezi aktéry, nemůže být trvale uchován ani vázán k nějaké struktuře nebo procesu, ale spíše se pohybuje s aktéry. Není možné jej fyzicky shromažďovat a jeho měření je komplikované, neboť jeho hodnota je vždy závislá na kontextu. Sociální kapitál spočívá v lidech a v navázaných vzájemných vztazích, může být zdrojem jednotlivých prostředků, ale také cílem, kterého lze dosáhnout prostřednictvím sítě vztahů.

4.3.1/ Měření sociálního kapitálu

Různí autoři přistupují k měření sociálních vazeb různými způsoby. Putnam navrhuje několik kritérií, která lze použít k měření sociálních vazeb, jako například účast ve volbách, členství v různých organizacích a spolcích nebo důvěru mezi lidmi. Na druhé straně Nan doporučuje měřit „vložené zdroje“ – tedy zdroje sítě a kontaktů, a „umístění sítí“ – tedy umístění sítí, pro které lze použít buď „saturovaný průzkum“, který mapuje celou síť (vhodný pro menší sítě), nebo „generátor jmen“ nebo jeho modifikace „generátor pozic“, které jsou použitelné i pro větší sítě (Lin, 2001).

Burt používá různé otázky, které slouží k mapování charakteru sítě. Mezi tyto otázky patří například:

1. Kdo jsou lidé, se kterými nejčastěji diskutujete osobní otázky?
2. S kým trávíte nejvíce volného času?
3. Kdo jsou lidé, kteří vám pomáhají v práci?
4. Kdo jsou vaši nejvýznamnější podřízení?
5. Kdo jsou vaši nejcennější kontakty v práci?
6. S kým byste chtěl diskutovat o změně zaměstnání?
7. A tak dále ... (Lin, 2001)

Quibria (2003) má skeptický názor na efektivitu sociálního kapitálu jako měřitelné veličiny. Tvrdí, že sociální kapitál není jedna jediná věc, ale skládá se z několika různých prvků, jako jsou důvěra, normy, kultura, komunita a další. Podle jeho názoru je velmi obtížné zachytit jak kvalitu, tak i kvantitu těchto prvků. Quibria (2003) také nevěří zcela v pravdivost odpovědí v dotaznících, neboť respondenti nemusí odpovídat pravdivě. Odvozování výsledků z sekundárních dat může vést k opomenutí jiných vlivů, které mohou data ovlivnit.

4.3.2/ Komunita

Podle Woolcocka a Narayana (2000) je implementace konceptu sociálního kapitálu v oblasti lokálního rozvoje venkova spojena s tím, že komunita představuje

jeden ze čtyř aspektů sociální kapitálu. Toto pojetí se zaměřuje na to, že rozvoj venkovského prostoru by měl být řízen společností, která žije v daném místě, a to pomocí využití sociálních vztahů, tradic a sítí v rámci této komunity. Moseley (2003) mluví o tom, že pojem komunita není úplně snadno definovatelný a odkazuje se na Rogerse, který popisuje teritoriální komunitu jako skupinu lidí žijících na stejném místě, kteří mají společnou identitu a interagují spolu tak, aby vytvořili určitý druh sociálního systému příslušné lokality (Rogers in Moseley, 2003).

Podle Moseleyho (2003) je komunita způsob, jak umožnit lidem účast na lokálním rozvoji svého regionu nebo obce. Koncept komunity má několik výhod pro rozvoj.

Za prvé, místní obyvatelé, kteří nejlépe znají svoje problémy, přispívají svými nápady k lepším rozhodnutím v souladu s komunitní metodou regionálního plánování.

Za druhé, pokud jsou akce organizovány zevnitř komunity, mívají delší trvání, což odpovídá „bottom-up“ přístupu.

Za třetí, zapojení místních obyvatel do místního rozvoje podněcuje ke kvalitním veřejným životním podmínkám a podporuje svépomoc.

Za čtvrté, zapojení místních obyvatel do rozvoje komunity vede ke vzdělávání lidských zdrojů, zvyšování kapacity a tím i k dalšímu rozvoji komunity.

Na druhé straně má koncept komunity také určité nevýhody, jako je sociální vyčlenění, což znamená poruchu nebo selhání hlavních systémů ve společnosti, které garantují sociální integraci jednotlivců nebo domácností (Moseley, 2003).

4.4/ KVALITATIVNÍ VÝZKUM

S kvalitativním výzkumem se pojí aktivita, při které se pozorovatel orientuje v daném prostředí. Tutu aktivitu tvoří interpretace a materiální postupy, které umožňují viditelnost světa a jeho proměnu. Svět se proměňuje za pomoci různých metod zobrazování. Během výzkumu se uplatňují terénní poznámky, rozhovory, fotografie, nahrávky nebo zápisky pro sebe. Díky těmto technikám je možné zkoumat věci v jejich přirozeném prostředí a pochopit je a vykládat je podle toho, jaký význam jim přisuzují lidé (Denzin, Lincoln, 2005).

Začátek kvalitativního výzkumu zahrnuje výběr tématu a stanovení výzkumných otázek. Tyto otázky mohou během výzkumu, sběru a analýzy dat upravovány a rozšiřovány. Během výzkumu se vynořují nové hypotézy a postupy. Sběr dat a analýza dat probíhají souběžně v delším časovém období. Získaná data jsou analyzována a na základě výsledků se rozhoduje, jaká data jsou užitečná a které je nutné opětovně získat a analyzovat. Během tohoto procesu výzkumu průběžně přemýšlí nad svými předpoklady a závěry. Součástí kvalitativního výzkumu je popis místa výzkumu a citace s poznámkami z terénu. Výsledkem je návrh teorie o zkoumaném jevu, který zahrnuje u názory účastníků (Hendl, 2012).

Kvalitativní výzkum umožňuje získat detailní popis a porozumění při zkoumání jednotlivce, skupiny, události nebo jevu. Tento druh výzkumu se provádí v přirozeném prostředí, což umožňuje studovat procesy a vytvářet teorie. Kvalitativní výzkum je dobře přizpůsobivý místním podmínkám a situacím a hledá lokální příčinné souvislosti. Zároveň je tento druh výzkumu užitečný při počátečním zkoumání nových jevů.

Na druhou stranu získané poznatky z kvalitativního výzkumu se často vztahují pouze ke zkoumaným jedincům nebo skupinám a nelze je obecně platně aplikovat na

celou populaci. V kvalitativním výzkumu je obtížnější provádět kvantitativní predikce a testovat hypotézy a teorie. Sběr a analýza dat v kvalitativním výzkumu jsou časově náročné etapy, které vyžadují pečlivou práci. Výsledky kvalitativního výzkumu mohou být ovlivněny osobnostními preferencemi výzkumníka a mohou být méně objektivní než výsledky kvantitativního výzkumu (Hendl, 2012).

4.4.1/ Částečně řízený rozhovor

Částečně řízený rozhovor, také nazývaný polostrukturovaný rozhovor, je typem rozhovoru, který má předem připravenou sadu otázek nebo témat, která jsou předmětem rozhovoru. Tento druh rozhovoru umožňuje tazateli určitou volnost při formulaci otázek během rozhovoru, avšak všechny otázky musí být probrány. Tazatel v tomto případě může položit i doplňující otázky díky variantnosti rozhovoru. Díky této určité volnosti je kontakt mezi tazatelem a respondentem přirozenější, a tak může komunikace mezi oběma subjekty lépe a snadněji plynout (Reichel, 2009).

Skutil a kol. (2011) uvádějí, že částečně strukturovaný rozhovor je nejspíše nejčastěji používanou formou rozhovoru, kdy tazatel využívá případných otázek, ale zároveň reaguje na případné podněty ze strany respondentů.

4.4.2/ Kódovací techniky v zakotvené teorii – Otevřené kódování

Kódovací techniky jsou různé metody, jak pracovat s daty, začínající od jednoduchých (otevřené kódování), což je podobné tematické analýze, která se používá v každém kvalitativním výzkumu a konče složitějšími technikami (selektivní kódování), která vedou k vytváření teoretických konceptů a modelů. Použití složitějších kódovacích technik zakotvenou teorii od ostatních kvalitativních postupů (Ezzy, 2002).

Otevřené kódování se vztahuje k procesu vytváření pojmenování pro jednotky textu, což umožňuje označovat určité jevy. Tato pojmenování jsou dále kategorizována pomocí techniky konstantní komparace, aby byly seskupeny pojmy, které se zdají být související s určitým jevem. Tyto kategorie jsou také pojmenovány a zaznamenávány jsou i jejich vlastnosti a dimenze (Strauss, Corbinová, 1999).

5/ EMPIRICKÁ ČÁST

5.1/ CHARAKTERISTIKA OBCE

5.1.1/ Souhrnné informace o Libotenicích

Libotenice nesou statut obce, která se rozkládá na ploše 572, 17 hektarech na katastrálním území Libotenice (683370). Obcí s pověřeným obecním úřadem je pro Libotenice, stejně jako obce s rozšířenou působností, Roudnice nad Labem.

K datu 1. 1. 2022 v Libotenicích nalézalo trvalou adresu 443 obyvatel a k datu 1. 1. 2021 se zde nalézalo 166 domů.

Nejvyšší bod v Libotenicích dosahuje výšky 151 m n. m. Bpv a nalézají se na levém břehu řeky Labe.

Libotenice se skládají pouze z jedné obce, starostkou obce je Ing. Lada Rejšková, zastupitelstvo se skládá celkem z devíti osob.

5.1.2/ Poloha obce

Obrázek č. 2: Poloha obce (dostupné z: <https://www.kurzy.cz/obec/libotenice/mapy/>)

Libotenice leží v poměrném středu okresu Litoměřice, v Ústeckém kraji, vzdušnou čarou 47 kilometrů od Hlavního města Prahy (centrum – centrum). V rámci okresu se od Litoměřic nachází vzdušnou čarou 9,5 kilometrů jihovýchodně, od obce s rozšířenou působností a pověřené obce, Roudnice nad Labem 6,2 kilometrů severozápadně a od krajského města, Ústí nad Labem 24,5 kilometrů jihovýchodně.

Libotenice se rozkládají v přímé blízkosti řeky Labe, konkrétně na jejím levém břehu. Labe zároveň tvoří celou východní hranici obce, lemuje obec tedy zleva. Na severozápadě katastrálního území se rozkládá les nazvaný Hájek.

Libotenice, z hlediska katastrálních území, sousedí se šesti katastrálními územími. Na jihu s Hrobci (648159), na západě s Rohatcí (740373) a Oleškem u Rohatců (740365), na severu s Nučnickami (768031) a Nučnicemi (676098) a východě s Lounkami (687332). Libotenice se sestávají z jedné obecní části.

5.1.3/ Historie obce

Poprvé písemně je o obci Libotenice zmíněno v konfirmační listině krále Přemysla Otakara I. z roku 1226, kde se uvádí, že král Vladislav I. daroval část

Lubothinicz a přívoz přes řeku Labe doksanskému klášteru kolem roku 1150. Klášter měl totiž měl vlastní lodě a povolení dovážet zboží a sůl ze Saska po Labi bez cla (Libotenice, 2023).

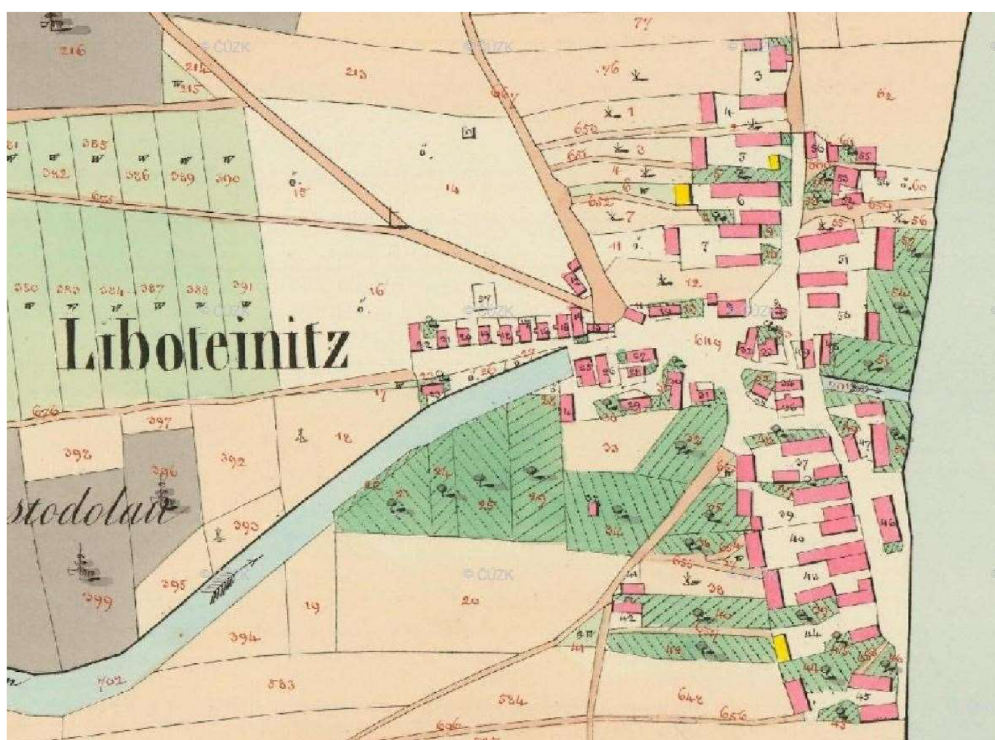
Obec se nachází na vyvýšenině nad řekou, která již od dávných dob přitahovala různé kultury k osídlení. Nachází se přibližně na polovině cesty mezi Roudnicí nad Labem a Terezínem. Řeka Labe poskytovala pro lidi práci v lodní dopravě, sloužila však jako zajištění potravy díky lovu ryb. Lidé však museli odvádět část svého úlovku, zejména lososů (o které dříve v čistém a pěnném Labi nebyla nouze) doksanskému klášteru (Libotenice, 2016).

Labe však nebylo jen způsobem obživy a zdrojem práce, ale také hrozbou. Dokonce i několikrát do roka museli vesničané čelit problémům způsobeným záplavami. Avšak nejen záplavy byly pro zdejší obyvatele ránou osudu. Problém měli i s hrozbou opačného charakteru, a to s požáry, které vznikali velice lehce, v důsledku dřevných obydlích zastřešených povětšinou doškovými střechami. Jeden takový požár dokonce dokumentuje probošt doksanského kláštera Norbert, a to sice, že 18. června roku 1641 propukl v Libotenicích požár, kdy si sedláci opékali ryby, v důsledku něhož celá obec tak říkajíc lehla popelem (Libotenice, 2023).

Severně, nedaleko od obce se nachází kostel svaté Kateřiny Alexandrijské, původně dřevěná stavba s opukovými základy a šindelovou střechou, dnes však barokní a zděná stavba, který stával na okraji zaniklé obce Chodžovice. Chodžovice byly velice silně poničeny během husitských válek, jejich zkázu však nedlouho na to dokonala povodeň. Kostel zůstal jako jediný svědek těchto událostí a ve svém původním vizuálu setrval na místě až do roku 1702, kdy jej kvůli kapacitním důvodům nechal zbourat a nahradit novým Bruno Kunovský, doksanský probošt. Architektem byl Octavio Broggio z Litoměřic (Macek, 1997).

V oblastech okolo obce se vyvinuli velmi plodné půdy na písččných nánosech, na kterých se pěstovala a stále pěstuje zelenina a chmel. Roku 1522 Libotenice čítali 14 hospodářství, dnes se tu nachází 166 domů se 443 obyvateli (Libotenice, 2023).

Libotenice se rozkládají na ústí Libotenické strouhy do Labe. Ten sloužil jako zdroj vláhy pro zdejší zemědělské usedlosti. Obec celkově se rozrůstala právě u místa, kde se potok vlévá do Labe. Podle nejstarší katastrální mapy, tedy dle stabilního katastru z roku 1843 Libotenice čítali 83 zděných staveb a 3 dřevěné. Jednalo se o návesní obec, která svou zástavbu držela v pomyslné rovnoběžce s řekou Labe. Kolmo na řeku se rozrůstala jen jednou ulicí, která vedla od návsi. Sestávala se spíše z větších hospodářských usedlostí, které skládali z obytné budovy a několika dalších, hospodářských budov, jakými jsou například chlévy, stodoly a podobně. Nutno podotknout, že kromě polností a lesních ploch se v okolí Libotenic nalézalo i poměrně veliké plochy sadů. Je třeba říci, že z dané doby se do dnešních dní nezachovali téměř žádné budovy. Na vině byly povětšinou již zmíněné povodně. Výjimkou je kaple svatého Isidora, která se nacházela v blízkosti návsi. Ta je k dohledání v obci dodnes a je to také poslední místo, kde se v Libotenicích konají církevní obřady, ačkoliv jen nárazově, povětšinou ve dnech významných církevních svátků (Macek, 1997).

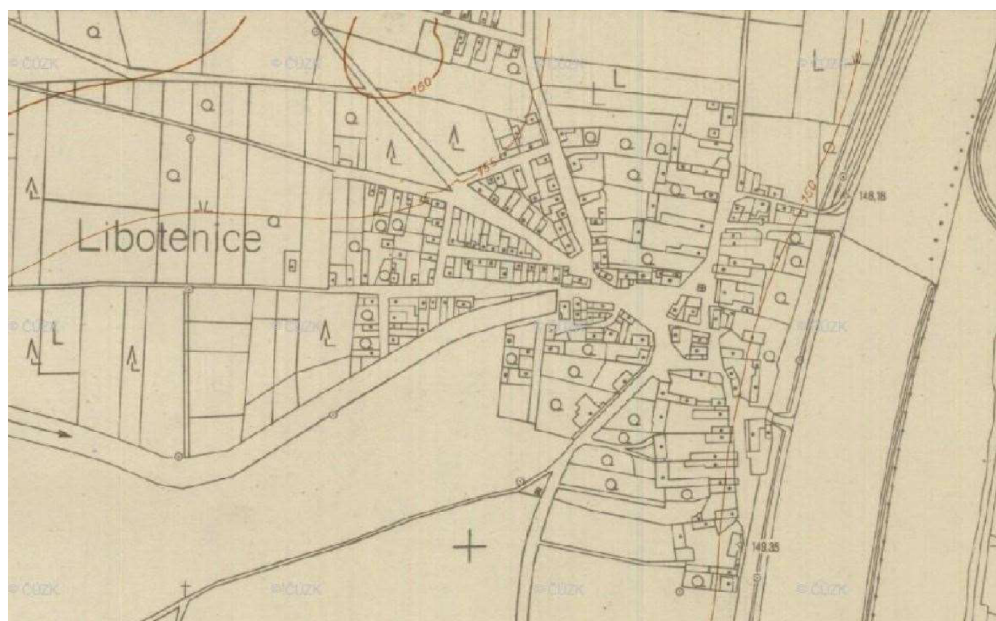
Obrázek č. 3: Libotečnice v roce 1843 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=cioc&idrastru=B2_a_6C_4046-1_4)

Z další archivní katastrální mapy, tedy z té z roku 1954, což je o 111 let později oproti stabilnímu katastru lze sledovat paprskovitý rozvoj Libotečnic směrem od návsi. Plocha Libotečnic, co se zástavby týče, se značně rozrostla a začala se ucelovat do uzavřeného zakulaceného tvaru. Náves dostala pomyslného středu obce a zástavba kolem ní značně zhoustla. Vše samozřejmě probíhalo na úkor zemědělské půdy a ploch sadů. V téže době se také začala tvořit nová ulice, v té době mimo „centrální“ Libotečnice, a to sice severozápadním směrem od návsi. Rovněž, v těchto mapách je také zaznamenaný obecný hřbitov, který vznikl tentýž směrem, za novou ulicí. Tento hřbitov v Libotečnicích byl vybudován koncem 19. století a nahradil tak původní, který se nalézal kolem kostela svaté Kateřiny Alexandrijské. Ten byl totiž zničen povodní, a tak bylo místo pro nový hřbitov vybráno ve větší vzdálenosti od řeky a blíže k obci (Macek, 1997).

Z následující státní mapy, z roku 1963, lze vypozařovat, že v oblasti růstu Libotečnic došlo ke stagnaci. Obec během devíti let nikterak zásadně nerostla. Spíše než urbanistický charakter obce, měnilo se její přírodní okolí, respektive využívání zdejších kultur. V Libotečnicích se více začal pěstovat chmel, který byl v době dožíněk dovážen do chmelařských závodů v Roudnici nad Labem. V roce 1963 také došlo k znovuobnovení vedení školní kroniky. Z jejích listů lze vyčíst, že do školního roku 1963 / 1964 nastoupilo dohromady 95 žáků s převahou dívek (ZŠ Libotečnice, 2008).

Obrázek č. 4: Libotenice v roce 1954 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomeric_0-9_1954)

Obrázek č. 5: Libotenice v roce 1963 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomeric_0-9_1962)

V roce 1972, ze kterého pochází další státní mapa, lze sledovat patrné zvětšení obce. Spíše, než o budování nových ulic se jedná o doplňování těch stávajících. Zároveň v této době také začalo budování nového kulturního domu, který

místí občané vybudovali svépomocí. Současný kulturní dům už totiž nevyhovoval kapacitním požadavkům obce, a tak byl v roce 1970 uzavřen. Jelikož kulturní dům se v Libotenicích těšil veliké oblibě, jeho nová výsledná podoba dosahovala mnohem vyšších kvalit než v okolních obcích. S nástupem normalizace v tehdejší komunistickém zřízení Československé republiky a kolektivizací zemědělství se západním směrem od Libotenic vybudovalo nové zázemí Jednotného zemědělského družstva Libotenice a nového kravína. Původní, které se nacházelo při návsi obce, stejně jako kulturní dům už kapacitně nevyhovovalo. Všeobecně se dá říci, že JZD Libotenice bylo v lokálním měřítku jedním z nejvýznamnějších. Jak velikostně, tak produkčně. Ve srovnání s jinými, okolními obcemi se tyčilo v čele žebříčků. Jeho pevné usazení později potvrdilo i zbudování dvou závodů na chov kuřic a produkci vajec, které nadcházelo (Libotenice, 2023).

Obrázek č. 6: Libotenice v roce 1972 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomerice_0-9_1972)

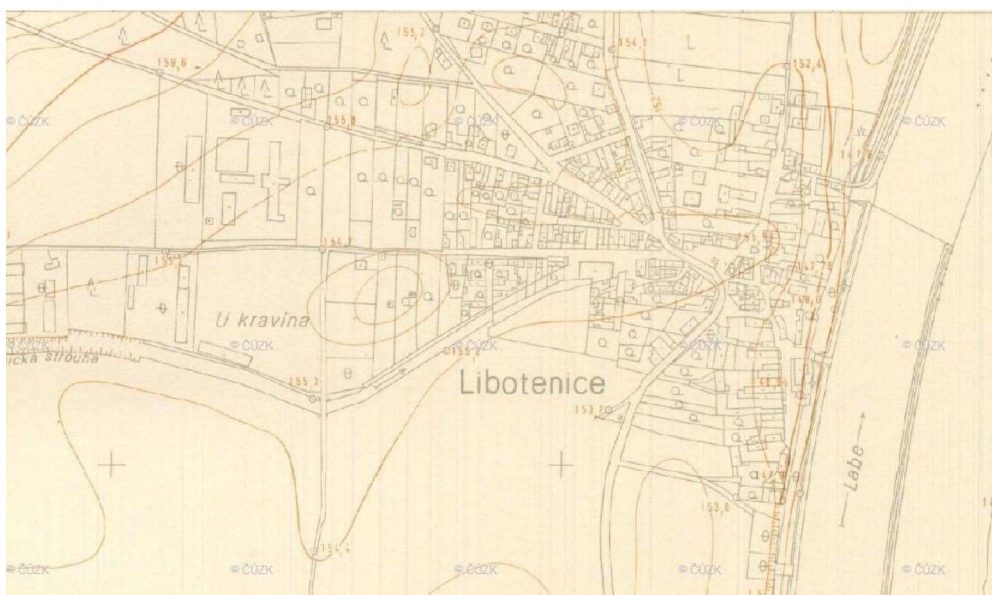
Areály závodů byly dostavěny a otevřeny v roce 1975. První ze závodů se nachází jižním směrem od Libotenic, na hlavní spojnici mezi Libotenicemi a Hrobci. Areál závodu nahradil velkou část lása, který se v těchto místech nachází. Závod zahrnoval deset velkokapacitních hal na chov kuřic a produkci vajec, zaměstnával na 70 zaměstnanců a vybaven byl na tu dobu velmi moderními technologiemi. Druhý areál byl vystavěn západní směrem od Libotenic, v přímější blízkosti areálu JZD a zdejšího kravína. Sestával se ze šesti velkokapacitních hal a několika budov zázemí. Na rozdíl od prvního nesloužil pro primárně pro produkci vajec, ale pro chov kuřic, resp. pro jejich dorůstání do „nosného věku“. Tento areál zaměstnával na 50 zaměstnanců. V důsledku navýšení pracovních pozic v zemědělském družstvu bylo zapotřebí navýšit i obytné kapacity v Libotenicích. Z těchto důvodů byl pravo v severní části Libotenic, ve stále ještě izolované ulici vystavěn bytový dům o čtyřech vstupech, přičemž v každém vstupu se nalézaly čtyři byty. Bytový dům byl vystavěn na bývalé ploše fotbalového hřiště a ke každému bytu náleželo menší hospodářské

stavení na sever od domu. Dále byl dostavěn kulturní dům, stejně tak, jako několik rodinných domů. Libotenice v těchto dobách fungovali dosti samostatně. Nacházelo se zde spousta řemeslníků a velice dobře fungovala sousedská výpomoc (Libotenice, 2023).

Obrázek č. 7: Libotenice v roce 1975 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=menkyc&idrastru=B5_1_VS-I-10-8_2)

O dalším růstu Libotenic se uvažovalo i v další dekadě. Libotenice byla velice zaběhlá zemědělská obec s mnohými zemědělskými podniky nejrůznějšího charakteru. Patřili do pomyslné produkční aglomerace společně s blízkou obcí Travčice, kde se nacházel podnik na zpracování ovoce. V Libotenicích se zpracovávala a produkovala kořenová zelenina, brambory, kapusta, ředkev, chmel, vejce, mléko a také zde probíhal živočišný výchov. Navýšení ploch pro bydlení bylo tak logickým krokem. V první polovině 80. let tak třeba došlo k rozhodnutí, že původní farní zahrady na severní hranici obce budou rozparcelovány pro novou zástavbu. Zároveň byla původně izolovaná ulice na severu obce připojena zástavbou k „centrální“. V okolí této ulice rovněž docházelo k parcelaci pro novou zástavbu. V roce 1981 byla pro příliš malý zájem uzavřena zdejší škola. Počet dětí klesl na patnáct (Libotenice, 2023).

Obrázek č. 8: Libotenice v roce 1983 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomerice_0-9_1983)

Na mapovém podkladu z roku 1988 lze vyzorovat již detailnější provedení parcelací. V území v mapě nazývaném jako „Za farou“, či jak říkají místní „na blatech“ se začínali vystavovat poměrně veliké rodinné domy. Ty se řídili jednotným architektonickým pojetím, takže až na menší rozdíly vypadají stejně. I v případě této zástavby se stavělo především svépomocí (Libotenice, 2023).

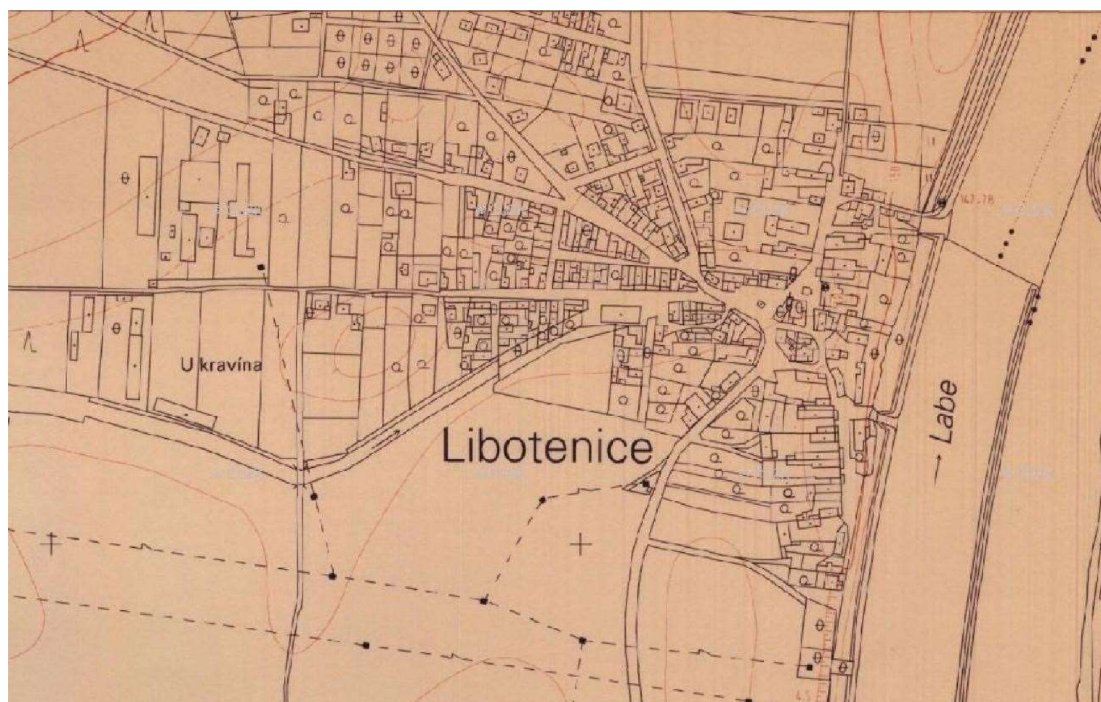

Obrázek č. 9: Libotenice v roce 1988 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomerice_0-9_1988)

Po sametové revoluci v roce 1989 a svržení totalitního režimu došlo k restitucím a navracování majetku původním majitelům. V mnohých případech však stát pozemky vlastnil a jejich obhospodařování státem nepřicházelo v úvahu. Docházelo tak k prodávání pozemkům i prodeji majetků bývalých zemědělských družstev. Stejně tak v Libotenicích. Zde byla v prvních volbách do obecního zastupitelstva v roce 1994 zvolena Ing. Vlastimila Škodová, která v této funkci setrvala až do své smrti v roce 2015 (funkci tak zastávala 21 let). Důležitou otázkou bylo rovněž, co se závody a jejich areály poté, co se jednotné družstvo rozpadlo. Tyto závody byly prodány. Každý ze závodů pro chov kuřic jinému majiteli. Původní areál JZD (tedy při centru obce) a budova na zpracování chmele byla odkoupena Ing. Miloslavem Škodou, který v pěstování chmele a využívání obou prostor pokračuje dodnes). Areál JZD byl odkoupen a přebudován na frézovnu, jiné ze skladových budov byly odkoupeny místními truhláři a přebudovány na truhlářské dílny (Libotenice, 2023).

Co se urbanistického rozvoje týče, vytyčené parcely byly prodány, v mnohých případech se začínalo i stavět. Z tohoto pohledu se Libotenice začali poměrně rychle rozšiřovat. Už rozhodně nepůsobili takovým střediskovým dojmem jako před lety.

V roce 1991 byla rovněž znovuotevřena škola, která zůstala v provozu dodnes.

Obrázek č. 10: Libotenice v roce 1995 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomerice_0-9_1995)

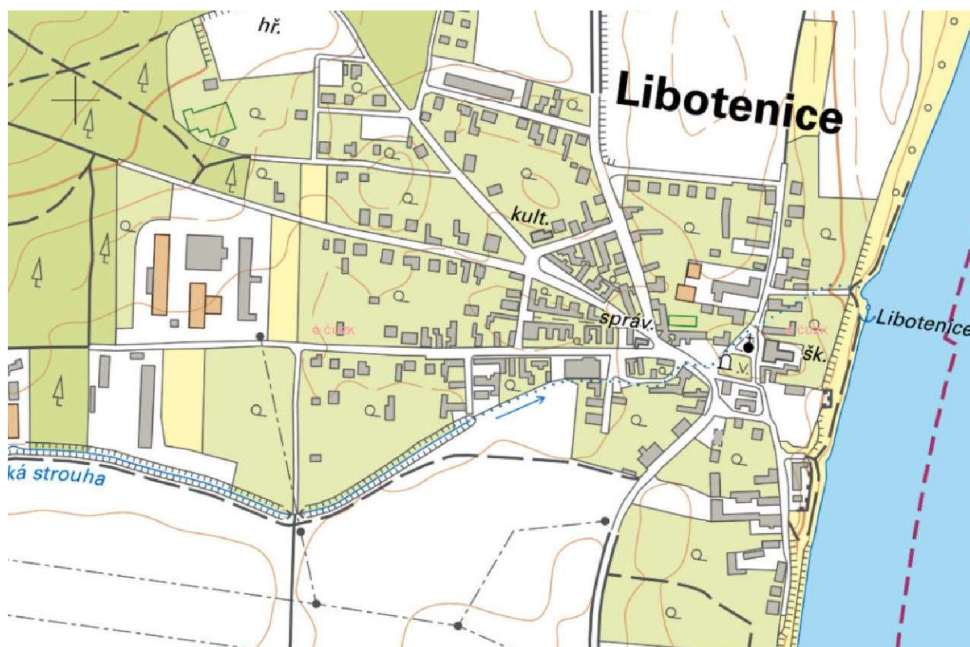
Po přelomu milénia Libotenice zasáhla velká povodeň v roce 2002. Zaplavena byla celá přílabská část obce. Došlo na škody jak na stavbách, tak především na půdě. Libotenice se rozkládají na písčítých naplaveninách, což znamenalo značnou ránu pro zdejší krajinu. Došlo k erozím, zejména ohrožený byl kostel svaté Kateřiny Alexandrijské. Byla narušena průjezdnost obce, asfaltové komunikace byly potrhány.

Velká voda zde kulminovala dne 15. 8. 2002 a na některých domech je dodnes patrné, kam až voda dosahovala (Kronika SPOZ).

Obec se však urbanisticky nikterak nerozrůstala. Počet obyvatel obce stagnoval, zdejší Základní škola zaznamenala nejslabší ročníky. I přes to se v obci oživil kulturní život. Zdejší tramská osada, která zde vznikla původně v 60. letech 20. století, po dlouhé odmlce opět obnovila svou činnost. Fotbalový klub začal slavit úspěchy na okresní úrovni. Na konci 90. let byla založena v Libotenicích Asociace malířek a malířů kraslic v ČR, která našla své sídlo v opuštěné hájovně v obci. Dnes je známa jako Galerie kraslic. Kulturní život v obci se ukotvil na několika pravidelných plesových a zábavních akcích, v roce 2009 dokonce obec získala ocenění Modrá stuha s patřičným finančním obnosem za společenský život v obci. V roce 2006, 2008 a 2011 obec získala v téže soutěži Diplom za rozvíjení lidových tradic a v roce 2010 byla dokonce oceněna Čestným uznáním za úspěšnou reprezentaci obce prostřednictvím lidových tradic (Libotenice, 2023)

Okolo roku 2010 se obec započala opět rozrůstat o novou zástavbu. Začala se dotvářet v celek zejména při svých západních hranicích. Na rozdíl od jiných obcí v regionu se vyhnula budováním satelitů. Značné významné stavby, jako škola, kulturní dům, zázemí fotbalového hřiště, kaple svatého Isidora a kostel svaté Kateřiny Alexandrijské byly rekonstruovány a modernizovány. Zázemí fotbalového hřiště bylo dokonce modernizováno a rekonstruováno místními občany z vlastní iniciativy. Rekonstruováno bylo rovněž značné množství zdejších komunikací, dětská hřiště. Byly zbudovány nové přístaviště na Labi a ve zdejší Základní škole byla v roce 2015 zřízena i Mateřská škola. Obnovena byla funkce zdejších dobrovolných hasičů. V roce 2013 byl zaveden i místní čtvrtletník s názvem „Libotenický zpravodaj“.

Poslední velikou živelnou katastrofou byly pro Libotenice záplavy v roce 2013. Naštěstí nebyly tolik ničivé jako ty v roce 2002, ovšem vedli ke stržení několika starých budov a rekonstrukci komunikací, které byly pod vodou (Libotenice, 2023).

Obrázek č. 11: Libotenice v roce 2023 (dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/>)

5.1.4/ Přírodní podmínky

Libotenice spadají do oblasti nazývané Podřipsko (z hlediska správního). To znamená, že se rozkládá v Polabské nížině. Z geologického hlediska je podloží Libotenického katastru tvořeno většinou druhohorními sedimentárními horninami české křídové pánve – v tomto případě slínovci, písčítými slínovci, prachovci a pískovci, často překrytými spraší (uloženina vyvátá z předpolí ledovce, složená z jemnozrnného vápenitého materiálu) z posledních zalednění nebo říčními písky a štěrkopísky (Culek et al., 1995).

Co se týče tvaru reliéfu, náleží území Libotenic k Dolnooharské tabuli, konkrétně do jejího podcelku Terezínské kotlině. Ta se skládá ze systému nápadných, často zalesněných svahů spadajících k Labi, což je případ i Libotenic. Terezínská kotlina je oblast, kde dochází k odnosu půdy erozí a má rovinatý povrch, který slouží k akumulaci vody. V této oblasti se nalézají nízké terasy, nivy a písečné nánosy (Culek et al., 1995).

Libotenice leží v oblasti, kde je málo srážek a panuje teplé počasí s dlouhým, suchým létem a krátkým obdobím přechodu na jiné roční období. Zimy jsou kratší, mírně teplé a také suché. V této oblasti ročně průměrně naprší méně než 500 milimetrů srážek. Tento nedostatek srážek je způsoben tím, že je oblast ovlivněna západním prouděním, které je zastíněno Krušnými horami (Atlas krajiny České republiky, 2009).

Územím Libotenic protéká řeka Labe – ve svém dolním toku. Libotenice se rozkládají na jejím levém břehu. Území Libotenic tak spadá do chráněné oblasti přirozené akumulace vod Severočeská křída, protože se zde akumulují podpovrchové vody (Demek, Mackovčín et al., 2006).

Co se týče rozložení půdních typů, v Libotenicích se nalézá za západní a jihozápadní části území nalézá nejúrodnější půdní typ, černozem. Na říční terase se vyvinuly převážně hnědé půdy s podzoly. Ty mají velmi nízkou přirozenou úrodnost (Tomášek, 2000).

Libotenic vzhledem ke své poloze mají velmi staré osídlení a k výraznému odlesnění území došlo už v neolitu. Potenciální přirozenou vegetací jsou převážně teplomilné doubravy, šípákové doubravy, na písčích acidofilní doubravy s pravděpodobně autochtonní (původní, nezavlečenou) borovicí a lužní lesy v nivě Labe. Přirozená vegetace byla nahrazena často akátinami a na písčích bory (Tomášek, 2000).

Pro využití ploch je charakteristický podíl orné půdy s vysokým podílem trvalých kultur – chmelnic. Stejně tak se zde nachází lesní plochy (Tomášek, 2000).

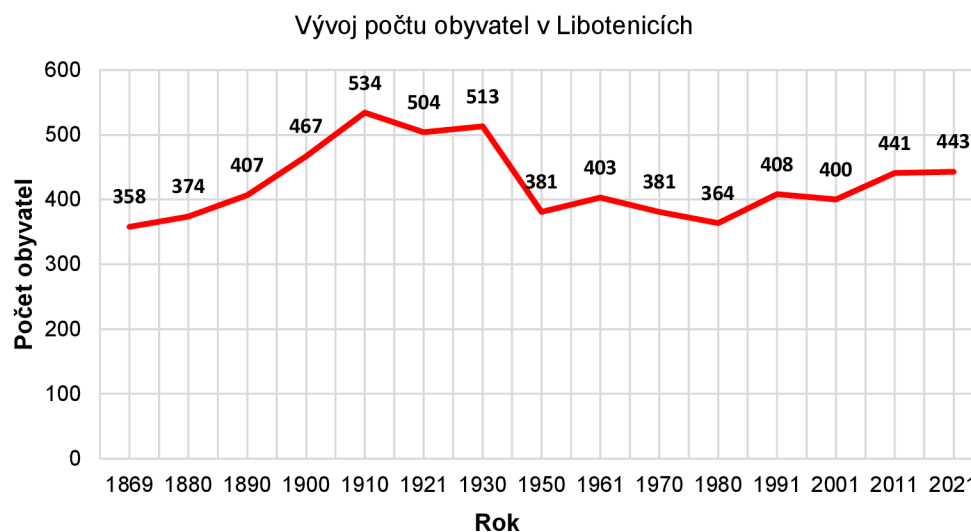
5.1.5/ Obyvatelstvo

5.1.5.1/ Počet obyvatel

K datu 1. 1. 2022 v Libotenicích mělo nahlášené trvalé bydliště 443 obyvatel o průměrném věku 41,7 let. Z toho bylo 219 mužů o průměrném věku 40,7 let a 224 žen o průměrném věku 42,7 let (ČSÚ, 2023)

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950
Počet obyvatel	358	374	407	467	534	504	513	381
Rok	1961	1970	1980	1991	2001	2011	2021	
Počet obyvatel	403	381	364	408	400	441	443	

Tabulka č. 2: Vývoj počtu obyvatel 1869 – 2021 (zdroj: ČSÚ, 2023)

Graf č. 1: Vývoj počtu obyvatel 1869 – 2021 (zdroj: ČSÚ, 2023)

Z grafu č. 1 je patrné, že křivka vývoje počtu obyvatel je nekonstantní a je na ni zaznamenán prudký pokles obyvatel mezi roky 1930 a 1950. Za tímto poklesem pochopitelně stojí druhá světová válka, která proběhla v letech 1939 až 1945. I z toho důvodu neproběhlo sčítání lidu v horizontu 20 let. Vysledovat se rovněž dá, že křivka vývoje od prvního sčítání lineárně rostla až do svého nejvyššího bodu v roce 1910, kdy Libotenice zaznamenali svůj nejvyšší počet obyvatel. V období první republiky se počet obyvatel pohyboval nad pěti sty. Největší pokles zažily Libotenice v roce 1980, kdy zde bylo trvale hlášeno 364 obyvatel. Po přelomu tisíciletí je počet obyvatel v Libotenicích rostoucího charakteru (ČSÚ, 2023).

5.1.5.2/ Věková struktura

	2017	2018	2019	2020	2021	
Počet obyvatel celkem	438	426	434	440	443	
V tom dle pohlaví	muži	211	207	213	217	219
	ženy	227	219	221	223	224
V tom ve věku	0-14	81	77	76	81	83
	15-64	274	266	271	270	273
	65 a více	83	83	87	89	87
Průměrný věk	41,0	41,8	42,0	41,9	41,7	
Index stáří [%]	102,5	107,8	114,5	109,9	104,8	

Tabulka č. 3: Vývoj věkové struktury 2017 – 2021 (zdroj: ČSÚ, 2023)

Jedním z klíčových ukazatelů demografického vývoje a potenciálních sociálních problémů v budoucnosti je věková struktura obyvatelstva. Index stáří, který měří, jak rychle populace stárne je často používaným ukazatelem věkové struktury. Tento index udává, kolik lidí ve věku 65 let a více připadá na každých 100 dětí ve věku do 15 let.

Z tabulky č. 3 je tak patrné, že až do roku 2019 (ze zkoumaného období) měl index stáří rostoucí trend. V roce 2020 zaznamenává náhlý pokles, o 4,6 % a klesající trend prozatím setrvává. Dále lze z tabulky č. 3 vyčíst, že průměrný věk se drží do 42 let, tuto hranici nepřekračuje. Hodnoty jsou však kolísavé, pohybují se na sinusoidě,

kdy do roku 2019 průměrný věk stoupal, po něm však opět klesal. V porovnání s celostátním věkovým průměrem, který činí 42,7 let (k 31. 12. 2021), jsou Libotenice přesně o rok mladší (ČSÚ, 2023).

V porovnání s patřičným okresem, do kterého Libotenice spadají, tedy okresem Litoměřice, jehož index stáří pro rok 2021 činí 128,3 % a průměrný věk v témže roce dosahuje 42,8 let, jsou Libotenice výrazněji mladší. V indexu stáří mají Libotenice o 23,5 % nižší výsledek než okres a v průměrném věku jsou o 1,1 let mladší (ČSÚ, 2009).

5.1.5.3/ Pohyb obyvatel

Dobrým ukazatel pro zkoumání komunity obce Libotenice je rovněž pohyb obyvatel, respektive jak zde přibývali a ubývali občané. Z těchto údajů se dá vyčíst, zda se obec dá považovat za starousedlickou, či se stává atraktivní pro nové občany.

	2017	2018	2019	2020	2021	
Živě narození	4	1	3	10	2	
Zemřelí	4	5	2	4	6	
Přistěhovalí	9	8	18	12	13	
Vystěhovalí	5	16	11	12	5	
Přírůstek (úbytek)	přirozený	-	-4	1	6	-4
	stěhováním	4	-8	7	-	8
	celkový	4	-12	8	6	4

Tabulka č. 4: Pohyb obyvatel 2017 – 2021 (zdroj: ČSÚ, 2023)

Z tabulky č. 4 je patrné, že spíše, nežli přirozeným způsobem Libotenice ztrácejí a přijímají nové obyvatele stěhováním. Libotenice se však, až na rok 2018 (ze zkoumaného období), rozrůstaly v počtu obyvatel. Největší přírůstek zaznamenaly v roce 2019, kdy se v celkové součtu rozrostly o 8 nových obyvatel. V porodnosti byly Libotenice nejsilnější v roce 2020, kdy zde přirozenou cestou přibylo 10 obyvatel. Ve výsledku se dá říci, že Libotenice se z hlediska obyvatelstva rozrůstají spíše cestou stěhování (ČSÚ, 2023).

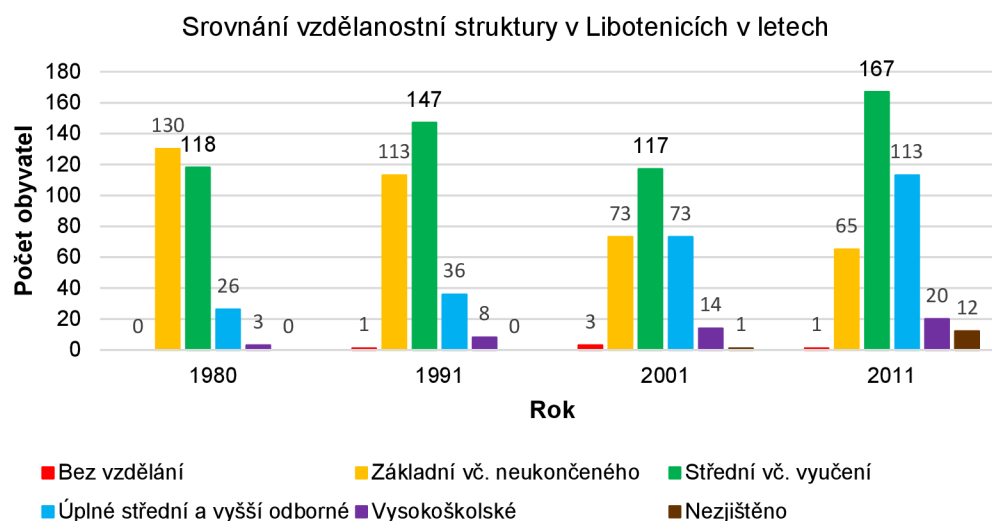
5.1.5.4/ Vzdělanostní struktura

Dalším z parametrů odrážející obyvatelstvo v Libotenicích je vzdělanostní struktura. Vzdělanostní struktura označuje rozdělení populace obce podle dosaženého vzdělání. Toto rozdělení může i zahrnovat srovnání vzdělanostní úrovně podle věku, pohlaví, ekonomického a sociálního postavení obyvatel. Tyto informace se následně používají při utváření vzdělávací politiky daného území a při plánování dalšího rozvoje školství (Průcha, 1999).

Pro účely této práce ovšem postačí prosté vyobrazení vzdělanostní struktury ve srovnání v letech, pro dosažení lepší představy o stavu vzdělání v obci Libotenice.

		1980	1991	2001	2011
Bydlící obyvatelstvo ve věku 15 a více let (vč. nezjištěného věku)		277	305	335	378
v tom	bez vzdělání	-	1	3	1
	základní včetně neukončeného	130	113	73	65
	střední vč. vyučení (bez maturity)	118	147	171	167
	úplné střední (s maturitou) a vyšší odborné (vč. nástavbového)	26	36	73	113
	vysokoškolské	3	8	14	20
	nezjištěné	-	-	1	12

Tabulka č. 5: Vývoj vzdělanostní struktury 1980 - 2011 (zdroj: ČSÚ, 2023)

Graf č. 2: Srovnání vzdělanostní struktury v letech (zdroj: ČSÚ, 2023)

Z tabulky č. 5 a grafu č. 2 je patrné, že úroveň vzdělanosti v Libotenicích má stoupající trend. Obyvatel s vyšším stupněm vzdělání přibývá a s nižším stupněm vzdělání naopak klesá. Je zřejmé, že ubývá obyvatel, jejichž nejvyšší vzdělání je základní včetně neukončeného. Jejich počet během téměř 30 kles ze 130 na 65, tedy o polovinu. Naopak lidí s nejvyšším dosaženým vzděláním vysokoškolským vzrostl ze 3 na 20, tedy více jak šestinásobně. Zároveň je zde zachycen trend růstu počtu obyvatel s nejvyšším dosaženým vzděláním úplného středního a vyššího odborného. U počtu obyvatel se středním vzděláním včetně výučního lze pozorovat sinusoidu a jedná se také o nejsilnější zastoupení obyvatel (mimo roku 1980) ve všech sledovaných letech. Lze z toho tedy vyčíst vysokou kvalifikovanost Libotenic v praktických zaměřeních (ČSÚ, 2023).

5.1.5.5/ Společenský a spolkový život

Libotenice byly a jsou bohaté z hlediska kulturního a společenského života. Jedná se o obec, jež velmi lpí na tradice a fungování zdejších spolků a sdružení. Spousta spolků fungují, jsou zakládány nebo obnovovány z iniciativy zdejších

obyvatel. Také sama obec tyto spolky velmi často podporuje, ať už z hlediska propagačního, tak i materiálního (finance, prostory, různé dary).

Historie Libotenických spolků a sdružení sahá dle místních do dlouhé historie, jakkoliv vedené záznamy či jakákoliv písemná doložení o nic nejsou dohledatelná. V obci se však popularitě těšila myslivost a různé rukodělné práce ve skupinkách, jako například draní peří. To se pravidelně pořádalo u různých účastníků těchto akcí. Dralo se husí peří, které se dále odváželo do Litoměřic na další zpracování. Velké účasti se rovněž těšily církevní akce, oslavy různých posvícení a masopustů, pravidelné bohoslužby v kostele svaté Kateřiny Alexandrijské či v kapli svatého Isidora.

Nejstarší písemný záznam o vzniku spolku v Libotenicích je založení **jednotného sboru dobrovolných hasičů Libotenice**. Šlo o reakci zdejších obyvatel na časté požáry v obci, kdy ještě nebyla obec elektrifikována a oheň byl tak jediným zdrojem tepla a světla. K založení došlo v roce 1898, první valná hromada sboru dobrovolných hasičů se uskutečnila 30. ledna téhož roku ve zdejším hostinci pana Josefa Černého a účastnilo se jí 36 zakládajících členů. Činnost dobrovolných hasičů však nebyla omezena pouze na boje s požáry, ale také na běžné pomocné práce v obci. Nutno podotknout, že spolek však svou činnost bez přerušení do dnešních dní nevykonával. Poslední písemný záznam o jeho činnosti je z roku 1975 a zřejmě zanikl pro příliš mladý zájem anebo pro možnou fúzi členů s jednotkou dobrovolných hasičů v sousední obci Hrobce. Ke znovu obnovení činnosti jednotného sboru dobrovolných hasičů (v kategorii JPO V) došlo v Libotenicích 1. dubna 2016. Na první valné hromadě byl velitelem jmenován pan Jan Chlubna, který v této pozici setrval dodnes. Jednotka čítá 11 členů do jejího arzenálu patří zásahový hasičský vůz a v roce 2019 sbor získal od obce zázemí pro své užívání, dům č. p. 63 (Libotenice, 2023).

Kromě soutěží a běžných činností dobrovolných hasičů ještě Liboteničtí hasiči pořádají různé akce, kterými jsou například společenský ples, dětské dny, či letní venkovní posezení pro občany.

Dalším z nejstarších spolků v Libotenicích je **sportovní klub Libotenice**. Nejstarší dokumenty uvádí, že historie klubu sahá až do roku 1923, kdy zde byl založený fotbalový klub s názvem Jiskra. Ačkoliv měl klub už v té době svého předsedu a členy, nehrál klub v žádné oficiální soutěži, jednalo se spíše o přátelská utkání. K zařazení do soutěží došlo v roce 1930 a v hraní se v obci pokračovalo dokonce i během válečných let 1939 – 1945, ačkoliv koncem války to bylo poměrně problematické, kvůli pohybu vojsk kolem Labe. Zato po válce se opět nějaký čas nehrálo, klub svou činnost nicméně neukončil. K obnovení aktivního hraní došlo v roce 1948, kdy se obnovila činnost nižších tříd. Hrál se na zdejším hřišti, které se nalézalo v místech dnešního bytového domu (viz kapitola 5.1.3/ Historie obce) a to až do roku 1963, kdy došlo kvůli příznivějším podmínkám k přemístění do Hrobce.

K poměrně významným změnám poté došlo v roce 1983, kdy byl na ustavující schůzi sestaven nový výbor a sportovní organizace se z FK Libotenice přejmenovala na SZP Libotenice (tedy Společný zemědělský podnik) a klub začal hrát v nejnižší třídě. V roce 1985 bylo v Libotenicích otevřeno nové fotbalové hřiště a klub se tak přesunul zpět. Jednalo se významnou událost, jíž se účastnil i významný český fotbalista Josef Masopust. Sportovní klub zaznamenal i několik přátelských utkání velkého významu, například v roce 2000, kdy zdejší tým hrál s výběrem světa akademiků.

Další ze zásadních změn pro klub nastali v roce 2016 a to sice, když byl klub pod novým názvem SK Libotenice, z. s. zapsán do rejstříků spolků. Při této příležitosti

došlo rovněž ke změně stanov a zvolení nového zastupitelstva. Do čela klubu byl zvolen pan Ing. Zdeněk Hála, který setrvává ve funkci dodnes. Díky samotnému zájmu hráčů se podařilo opětovně obnovit tradici přípravek staršího a mladšího dorostu, což zvýšilo zájem zdejších chlapců o fotbal. I když tato aktivita vyžaduje významné finanční investice, klub stále udržuje tuto tradici. Cílem klubu je totiž zachovat fotbalovou tradici v obci a díky jejich úsilí a snaze mají domácí zápasy hojnou návštěvnost sportovních příznivců a fanoušků.

Za zmínku také stojí, že zázemí fotbalového klubu rekonstruovali a inovovali z vlastní iniciativy rovněž samotní členové klubu a místní občané. Za podpory obce a kraje zde vzniklo nové víceúčelové hřiště a dětské hřiště. Hlavní hrací plocha byla opatřena osvětlením a svépomocí sem bylo zavedeno i automatické zavlažování (Libotenice, 2023).

Klub dnes čítá na 31 členů, má vlastního předsedu a 5 členů výkonného výboru a hraje v soutěžích muži A – okresní přebor a mladší přípravek – okresní přebor mladších přípravek a okresní pohár mladších přípravek. Mimo sportovní akce ještě klub pořádá kulturní a společenské zábavy a pravidelný ples fotbalistů. Mimo jiné se podílí na dětských dnech.

V roce 1962 byla v Libotenicích založena trampska osada nesoucí název **Žíznivá osada**. V době založení osada čítala 14 mladistvých hochů, nejmladšímu z nich bylo 15 let. A účelem založení bylo prosté trampování – tedy vyjíždění do přírody na čundry za odpočinkem, hraní na kytaru a zpívání kolem táboráku. Velikost osady se co do počtu členů zvětšovala a své výlety, čundry začala směřovat do různých koutů republiky. V roce 1981 však činnost osady pominula hned z několika důvodů. Jednak původní zakladatelé dospěli, zakládali rodiny a neměli na členství v ní čas, jednak nově přibylí členové nejevili o fungování osady takový zájem. Největší ránou však byl zásah tehdejšího režimu, který podobná sdružení, založená na myšlenkách svobody a míru, rozprašoval.

V roce 1999 se o znovuobnovení činnosti osady začalo uvažovat, a nakonec v roce 2001 k tomu i došlo. Nejprve se však jednalo o „uzavřenou“ osadu, která čítala pouze šest členů. V roce 2004 se však tato uzavřená společnost otevřela i pro jiné zájemce. Zájem o členství byl tak veliký, že od roku 2006 osada čítá více 50 členů. Je třeba podotknout, že se členem osady může stát pouze muž, stejně tak pouze muži mohou jezdit na pravidelné čundry. Jiné kulturní a společenské akce pořádané osadou jsou přístupné všem obyvatelům. Členové osady každý rok ze svých řad na pravidelných čundrech volí dva šerify, tedy představitele osady. Ovšem pravým zřizovatelem a jakýmsi předsedou osady je Zdeněk Rosa, který dává vše potřebné pro chod osady, organizování čundrů a jiných kulturně společenských akcí dohromady (Žíznivá osada, 2009).

Žíznivá osada je jednou z nejvýznamnějších spolků, které utváří Libotenický společenská život. Mimo zmíněných čundrů pořádá pravidelně kulturně společenské zábavy, plesy a letní zahradní slavnosti.

Asociace malířek a malířů kraslic byla v Libotenicích založena v roce 1998 panem Miroslavem Kubištou a jedná se o další významný a z regionálního hlediska neobvyklý spolek. Díky velkému zájmu zdejších občanů, se výuka tradičního zdobení vajec přesunula z domu samotného pana Kubišty do přízemí obecního úřadu a následně do opuštěné hájovny, která je dnes Známa jako Galerie kraslic. Jedná se o neziskovou organizaci, která se musí o zdroj příjmů postarat sama, ať už se jedná o sponzorské dary, či příjmy z výstavní činnosti, které galerie pravidelně pořádá.

Asociace se snaží spojit malířky a malíře kraslic spolu s jejich příznivci a zároveň chránit a udržovat tradiční metody tvorby kraslic. Důležitou součástí tohoto

úsilí je také výchova nových tvůrců, aby tato činnost, která je pevně spjatá s historií naší země, mohla pokračovat i v budoucnosti (Libotenice, 2023).

Mezi činnosti Asociace, potažmo Galerie však nepatří pouze výchova k malování kraslic, či výstavní činnosti. Přivádí a učí lidi i draní peří, které má v Libotenicích dlouhou tradici a dalších zdobících technik, kterým je například i paličkování.

V roce 2002, po povodních zde vznikl, jako odpověď mužům na jejich trampskou osadu, kam bylo ženám zakázáno se přidávat, čistě ženský spolek s názvem **Ženy na kolech**. Jedná se o sportovně založený spolek, kdy místní ženy cyklistikou objevují okolní přírodní krásy a kempy. Iniciativu rozpoutala Libuše Francová a tradice vyjíždění na kolech se v Libotenicích uchovala dodnes. Spolek čítá na 40 členek, do jeho aktivit však žádné další události mimo zmíněného vyjíždění na kolech nepatří (Libotenice, 2023).

Ze spolků či sdružení zaměřených na děti se v Libotenicích (mimo dětských odnoží JSHD a SK) nachází dva – **kroužek Pastelka** a **kroužek Sportovky**. Oba dva spolky vznikli z iniciativy místních rodičů, zejména matek. První jmenovaný vznikl v roce 2012, kdy (jak se dá vyčíst z grafu č. 1) došlo v Libotenicích k velkému příbytku dětí. Snaha tužit vztahy nejen svých dětí, ale i sebe samotných pokračoval v Libotenicích v roce 2016, kdy vznikl druhý z jmenovaných spolků. Četnost setkávání spolků je jednou týdně, zázemí spolky nacházejí buďto v místní škole nebo v zázemí Libotenic. Počet dětí, jež spolky vedou se pohybuje mezi 15 – 25 dětmi, záleží zrovna na aktuálním zájmu. Děti v kroužku Pastelky se učí nejrůznějším zručnostem, vyrábí dárky pro nejstarší občany Libotenic. Děti v kroužku Sportovky se věnují pohybovým aktivitám. Nárazově dochází i k větším, často i vícedenním akcím v rámci těchto spolků (Libotenice, 2023).

5.1.6/ Ekonomická situace obce

Co se samotné obce týče, pro rok 2023 operuje s příjmy ve výši 10 milionů a téměř 650 tisíc. Na opačné straně, na straně výdajové obec předpokládá stejnou částku, tedy rozpočet s nulovým financováním. Obec tedy plní nařízení o schváleném rozpočtu, který musí být vždy vyrovnaný. Zásadní investice obec nepředpokládá, rozpočet je tak veden převážně na provoz obce.

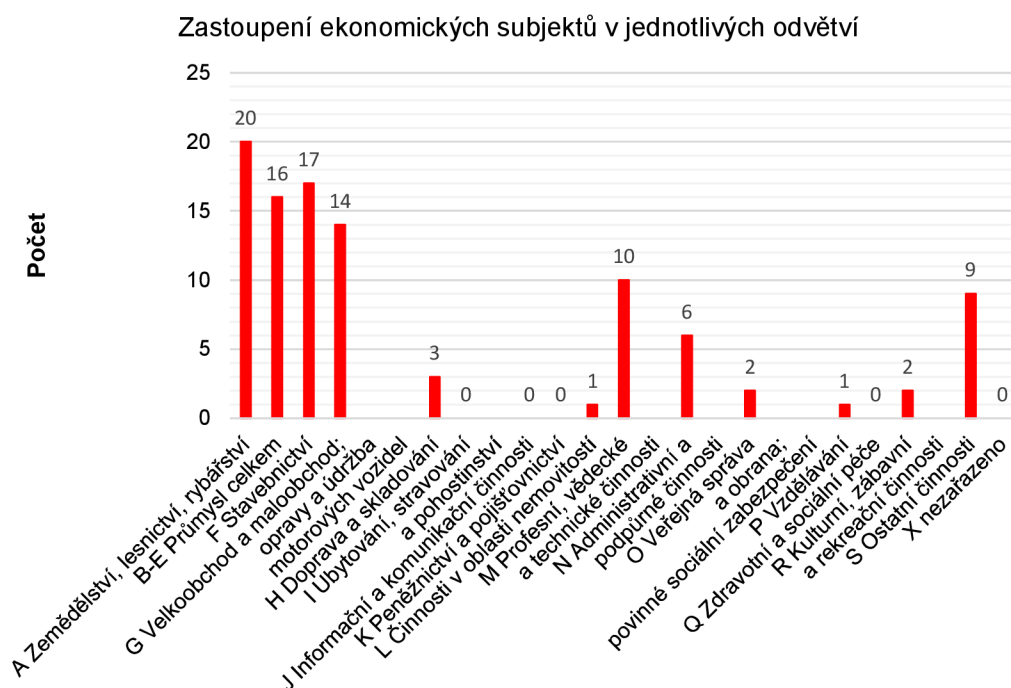
Pro srovnání rozpočtu, který obec na rok 2023 schválila, lze nahlédnout rovněž do o devět let staršího rozpočtu, tedy toho z roku 2014, kdy obec schválila rozpočet se 4 miliony a 312 tisíci na příjmové a výdajové straně. Investičně tento rozpočet zajímavý není, stejně jako ten pro rok 2023.

Pro přehled ekonomické aktivity poslouží tabulka s daty o počtu ekonomicky aktivních obyvatel. Je třeba dodat, že do roku 2001 byl tento počet odvozen od trvalého bydlíště obyvatel, v roce 2011 dle obvyklého pobytu (ČSÚ, 2023).

	1970	1980	1991	2001	2011
Ekonomicky aktivní	214	182	204	211	215
v					
tom					
zaměstnaní	-	-	202	188	194
nezaměstnaní	-	-	2	23	21
Ekonomicky neaktivní	167	182	204	189	207
Ekonomická aktivita nezjištěna	-	-	-	-	19

Tabulka č. 6: Vývoj ekonomické aktivity obyvatel 1970 - 2011 (zdroj: ČSÚ, 2023)

Z tabulky č. 6 je patrné, že stále převažuje ekonomicky aktivních obyvatel. V letech 1980 a 1991 byl počet aktivních a neaktivních vyrovnaný. Od sametové revoluce, která se udála v roce 1989, se dá vyzorovat, že se v Libotenicích objevili nezaměstnaní občané (ať už z vlastní vůle, či ne). Za dob socialistického zřízení nezaměstnanost nebyla možná. Vyčíst se tak dá, že nezaměstnanost v Libotenicích v roce 1991 činila necelé procento, z celkem 204 ekonomicky aktivních byli pouze 2 nezaměstnaní. V roce 2001 toto číslo vzrostlo na necelých 11 procent (konkrétně na 10,9 %). Zatímco ekonomicky aktivních obyvatel oproti roku 1991 tolik nepřibýlo, nezaměstnaných přibýlo 21. V roce 2011 nezaměstnanost v Libotenicích oproti roku 2001 klesla na 9,8 %, ovšem ve srovnání s celou republikou, pro kterou nezaměstnanost v roce 2011 činila 8,1 % byly Libotenice horší (ČSÚ, 2023).

Graf č. 3: Zastoupení ekonomických subjektů v jednotlivých odvětvích (zdroj: ČSÚ, 2023)

Dle grafu č. 3, který je veden k období 31. 12. 2022 je nejzastoupenějším odvětvím zemědělství, lesnictví a rybníkářství. Logicky to tak vychází z přírodních podmínek, které zde pro tuto oblast ekonomické aktivity připravili příznivé prostředí. Po této kategorii jsou v poměrně vysokém zastoupení průmysl, stavebnictví a velkoobchod a maloobchod.

	Počet
Živnostníci	74
Podnikající dle jiného zákona	0
Zemědělství podnikatelé	11
Obchodní společnosti	8
Akciové společnosti	2
Družstva	0
Ostatní	8
Celkem	103

Tabulka č. 7: Podnikatelské subjekty dle právní formy (zdroj: ČSÚ, 2023)

Z tabulky č. 7, která je vedena k datu 31. 12. 2022 je patrné, že největší zastoupení mají živnostníci, z hlediska podnikatelských subjektů. V Libotenicích se jich nachází 74. V nemalém zastoupení jsou rovněž zemědělství podnikatelé.

5.1.7 Správa obce

5.1.7.1/ Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je devítičlenné v čele se starostkou Ing. Ladou Rejškovou. Obec má dva místostarosty, a to sice pana Jana Chlubnu a paní Marcelu Krunclovou. Zastupitelstvo obce má různé výbory, mimo povinného finančního (předseda pan Petr Štrupl) a kontrolního (předsedkyně paní Radka Turzová) má ještě výbor místní správy (předseda Ing. Zdeněk Hála), výbor stavební (předseda pan Jan Menoušek), výbor veřejného pořádku (předseda pan Jiří Procházka) a výbor sociální (předsedkyně paní Věra Rosová). Zastupitelstvo v tomto složení bylo zvoleno ve volbách v roce 2022. V tomto složení bylo rovněž jediným kandidátským subjektem v obci. Mimo zastupitele Ing. Zdeňka Hály bylo stejné zastupitelstvo i ve funkčním období 2018 – 2022. Pan Hála nahradil v zastupitelstvu paní Irenu Kindlovou.

Nutno také podotknout, že Libotenice mají stálou starostku, paní Ing. Ladu Rejškovou, která v roce 2015 nahradila ve funkci svou zesnulou matku, paní Ing. Vlastimilu Škodovou, která tuto funkci zastávala od první svobodných komunálních voleb v roce 1994.

5.1.7.2/ Členství obce v regionálních sdruženích

Libotenice nad rámec svých hranic patří do několika sdružení a svazků a skupin. Nejvýznamnější z nich je **Místní akční skupina Podřipsko**, založené v roce 2011, jež sdružuje obce, významné podnikatele a závody. Cílem MAS Podřipsko je rozvoj regionu, zejména za pomoci Evropské unie. K roku 2016 skupina čítala přes 30 členů (MAS Podřipsko, 2022).

Dalším z nich je **Svazek obcí Podřipsko**, jež sdružuje 23 podřipských obcí a jež byl založen v roce 2014. Hlavní náplní svazku je ochrana společných zájmů a zmnožení sil k prosazování společných záměrů. Získávání finančních prostředků za účelem naplňování činnosti je rovněž náplň svazku (Svazek obcí Podřipsko, 2020).

Posledním, sice nejstarším, ale nejmenším a také nejméně viditelným svazkem je **Mikroregion Porta Bohemica**. Ten byl založen v roce 2000 a má 15 členů. Náplní svazku jsou činnosti směřující k systematickému a efektivnímu rozvoji zájmového území, ochranu a prosazování zájmů členských obcí a jejich spolupráce při rozvíjení činností týkajících se například propagace svazku a jeho zájmového území (Mikroregion Porta Bohemica, 2015).

5.1.8/ Vybavenost obce

5.1.8.1/ Oblast školství

V obci se nachází malotřídni základní škola pro první stupeň povinného základního vzdělávání. Škola je zde nachází zřejmě od roku 1762 (tato informace plyne z Libotenické farní kroniky, kde je informace o zřízení nové školy). Samotná instituce se průběhu let, ať už z kapacitních, či jiných důvodů stěhovala po různých adresách v Libotenicích. Nicméně v budově, ve které se nachází dnes je od roku 1882. Škola fungovala až do roku 1981, kdy byla pro malý zájem uzavřena. Znovuotevřena byla v roce 1991 a otevřena zůstala dodnes. I díky rozšiřovacím stavbám a pracím se kapacita školy dostala na hodnotu 100 dětí.

V roce 2012 byla v přízemí školy v důsledku vysokého počtu narozených dětí otevřena Mateřská škola s kapacitou 10 dětí (ZŠ Libotenice, 2008).

Samotná instituce, tedy Základní a mateřská škola v Libotenicích dále disponuje vlastní dětskou družinou a výdejní jídelnou. Pro své žáky nabízí poměrně širokou škálu kroužků (kroužky angličtiny, hry na flétnu, tvorba předmětů z keramiky, ...). Škola má 9 zaměstnanců, z toho 5 pedagogů. Ředitelkou školy se v roce 2015 stala paní Mgr. Bc. Eva Kozelková, momentálně ji však z důvodů mateřské dovolené dočasně nahrazuje paní Ing. Hana Motlová (ZŠ Libotenice, 2008).

5.1.8.2/ Oblast zdravotnictví

V oblasti zdravotnictví Libotenice nenabízejí žádné zdravotnické nebo veterinární služby. Nejbližší zdravotnické služby nabízí buďto Roudnická Penta nemocnice (8 kilometrů vzdálena), či Litoměřická Krajská zdravotní nemocnice (10 kilometrů vzdálena). V rámci veterinárních služeb Libotenice nabízí pouze pravidelný dojezd veterináře z důvodů povinného očkování psů.

5.1.8.3/ Oblast obchodu a služeb

V obci se nachází samoobslužný obchod se smíšeným zbožím, který má pravidelnou otevírací dobu. Některé z druhů potravin se dají zakoupit i v místní restauraci. V období žní lze dokonce zakoupit některé ze zde pěstovaných produktů přímo od jejich producentů.

Co se služeb týče, v obci se nachází kadeřnický a kosmetický salon. Dále také pohostinství, respektive restaurace Žízňivá osada, jejíž součástí je rovněž i společenský a kulturní sál. Aktuální nabídku jídle restaurace i rozváží po zdejších domech, v případě, že si někdo tuto službu zaplatí.

V obci se rovněž nachází hřbitov.

5.1.8.4/ Oblast volnočasových aktivit

V Libotenicích se nalézá místní knihovna s připojením na internet. Knihovna úzce spolupracuje s Litoměřickou knihovnou, a tak si v rámci využívání jejích služeb je možné vypůjčit si knihy i z tamních sbírek.

Ze sportovních aktivit Libotenice nabízí fotbalové hřiště, či víceúčelové hřiště s umělým povrchem, které se u fotbalového hřiště nalézá. Pro děti a mládež Libotenice nabízí dvě dětská hřiště s nejrůznějšími atrakcemi. U fotbalového hřiště se nalézá i tak zvaná venkovní posilovna. Po dohodě rovněž lze využívat i školní tělocvičnu.

Z církevních aktivit dochází v Libotenicích při významných církevních svátcích polední bohoslužby v kapli svatého Isidora.

Pravidelně v letních měsících zavítává do Libotenic pojezdový biograf.

5.1.8.5/ Oblast ubytovacích kapacit a cestovního ruchu

V oblasti ubytování Libotenice nenabízejí žádné ubytovací kapacity. V obci se nenalézá žádné relaxační středisko, hotel, penzion či kemp. Nenachází se zde ani žádný domov mládeže, domov seniorů či domov pro jiné potřebné vrstvy.

5.1.8.6/ Oblast dopravní a technické infrastruktury

Libotenice leží na silnici III/24056, která spojuje město Roudnici nad Labem s městem Terezín. Po této silnici je vedena pravidelná linka autobusu Dopravy Ústeckého kraje s číslem 552683, kterou se lze dostat severním směrem do Litoměřic, kde linka končí a jižním směrem přes Roudnici nad Labem do Horních Beřkovic, kde linka končí. V Libotenicích se na této lince nachází celkem tři zastávky, sice Libotenice – hřbitov, Libotenice a Libotenice – drůbežárna. (IDOS, 2023).

Nejbližší přestup na vlakovou dopravu se nachází v sousedních obcích Hrobce a Oleško, přestup na rychlíkové spoje potom v Litoměřicích a Roudnici nad Labem.

Nájezd na dálnici je možný na exitu 29 (Roudnice nad Labem), 35 (Doksany) či 45 (Lovosice).

Obec je zapojena do systému EKO-KOM, pro třídění odpadů. V roce 2021 přešla z centrálních obecních sběrných míst na individuální třídění v každé domácnosti. Obyvatelům nabídla získání třídících kontejnerů pouze pro vlastní účely a v pravidelných obdobích je tento odpad svážen. Rovněž obec sváží i tak zvaný biodpad, tedy odpad čistě přírodního původu. V pravidelných intervalech rovněž do obce přijíždí svoz nebezpečného, či jiného než klasicky tříditelného odpadu.

Z technické infrastruktury je v obci zaveden vodovod s pitnou a užitkovou vodou, obec je plně elektrifikována a nachází se zde kanalizační systém a čističky odpadních vod, na které bylo v roce 2018 připojeno 366 obyvatel.

5.2/ IDENTIFIKACE AKTÉRŮ V OBCI

5.2.1 Identifikace klíčových aktérů

Název společnosti / jméno podnikatele	Popis činnosti	Odpovědná osoba
AG MAINWALD, a. s.	Chov a odchov drůbeže	Miroslava Schořová
CONEM, s. r. o.	Pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor	Jiří Seifrt
LEBYS, s. r. o.	Pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor	Jiří Seifrt
LIDRU, a. s.	Chov drůbeže a prodej vajec	Mária Gondolová
NORDIC TECHNOLOGY GROUP, spol. s r. o.	Výroba, instalace, opravy elektrických strojů a přístrojů, elektronických a telekomunikačních zařízení	Martin Vlček
PEKOC trans, s. r. o.	Silniční motorová doprava	Petr Kocourek
SEVEROODBYT, s.r.o.	Specializovaný maloobchod a maloobchod se smíšeným zbožím	Jiří Seifrt
VELOPA, s. r. o.	Pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor	Jiří Seifrt
ZŠ a MŠ Libotenice, příspěvková organizace	Vzdělávání a výchova	Mgr. Bc. Eva Kozelková
Marjanko Jiří	Zemědělné pěstitelství a výroba	
Škoda Miloslav Ing.	Zemědělné pěstitelství a výroba	
Kročák Miloslav	Lesní hospodářství	
Fidler František	Truhlářství	
Kučera Petr	Montáž oken	
Illés František	Zámečnictví	
Červený Martin	Zednické a zateplovací práce	
Menoušková Kateřina	Kadeřnické služby	
France Martin	Truhlářství	
Mazánek David	Pohostinské služby	

Tabulka č. 8: Přehled aktérů v oblasti místních společností a podnikatelů (zdroj: MFČR, 2023, zpracování: vlastní)

Název spolku	Popis činnosti	Odpovědná osoba
SK Libotenice	Fotbalový klub; pořádání sportovních, společenských a kulturních akcí	Ing. Zdeněk Hála
JSHD Libotenice	Dobrovolní hasiči; pořádání sportovních, společenských a kulturních akcí	Jan Chlubna
Pastelka	Dětský kroužek zaměřený na posilování výtvarných dovedností dětí	Mgr. Jitka Francová
Sportovky	Dětský kroužek, pořádání sportovních a společenských akcí pro děti, pořádání příměstských táborů pro děti.	Mgr. Jitka Francová
Ženy na kolech	Pořádání sezónních sportovních výletních akcí pouze pro ženy	Libuše Francová
Žízňivá osada	Trampeká osada; pořádání společenských a kulturních akcí; pořádání výletních akcí pouze pro muže	Zdeněk Rosa
Galerie kraslic	Výuka tradičních českých zdobících technik, výstavní akce	Olga Hovorková

Tabulka č. 9: Přehled aktérů v oblasti místních spolků a sdružení (zdroj: MFČR, 2023, zpracování: vlastní)

Název skupiny	Popis činnosti	Předseda / starostka
Obecní úřad Libotenice	Nejvyšší správní orgán obce	Ing. Lada Rejšková
Mikroregion Porta Bohemica	Činnosti směřující k systematickému a efektivnímu rozvoji zájmové území	Martin Ušala, DiS.
Svazek obcí Podřipsko	Prosazování společných zájmů v komunální sféře, zejména v oblasti ochrany životního prostředí, rozvoje turistiky, rozvoje sociální a technické infrastruktury a zaměstnanosti	Ing. František Padělek
MAS Podřipsko	Rozvoj Podřipska	Ing. František Padělek

Tabulka č. 10: Přehled aktérů v oblasti správy a regionálního rozvoje obce (zdroj: MFČR, 2023, zpracování: vlastní)

5.2.2/ Výběr vzorku pro vedení rozhovoru

Při výběru vzorků k vedení rozhovorů vedlo několik kritérií. Neboť je škála zástupců aktérů skutečně široká, byly nastaveny takové parametry, aby jejich síto bylo co nejužší. Zkoumaný byl záběr aktivit a činností daného aktéra, to, jak se doposavad podílel na zdejším životě a na kolik tím pádem je pro obec tradiční. V potaz také bylo bráno generační zaměření jednotlivých aktérů a konkrétní oblast jejího zaměření. přihlédnuto bylo k tomu, že Libotenice jsou obcí zemědělskou, velice lpící na tradicích a relativně mladou obcí, která je plná starousedlíků. Jednoduše řečeno tak kritérii bylo: Jak dlouho daný aktér v obci působí; Jakou měrou se podílí na zdejším životě; Jak veliký je (z pohledu počtu členů či velikosti jako také); Na jakou generaci se zaměřuje; Jaká je škála jeho aktivit; a Jaký je jeho význam v regionálním měřítku. Z takto stanovených kritérií byly vybrány následující vzorky, s nimiž byl veden rozhovor.

Prvním z vybraných aktérů je **Obecní úřad Libotenice** představující nejvyšší správní orgán v obci, který pochopitelně nejvýznamněji ovlivňuje život v Libotenicích.

Dalším, z vybraných do rozhovoru je **Základní a mateřská škola Libotenice**. Jedná se o jednu z nejstarších institucí, které se Libotenicích nalézají, a která se uchovala dodneška (ovšem s desetiletou odmlkou v letech 1981 – 1991). ZŠ a MŠ Libotenice ovšem nemá jen místní význam, do svých tříd přijímá i děti z nejbližšího okolí, například z Hrobec nebo Nučiček. Že je o ni zájem budiž důkazem, že školka má pravidelně plné kapacity. Škola mimo to pro své děti nabízí rovněž zájmové kroužky, pořádá dětské dny a zájezdy (ať už typu poznávacího dne, či školy v přírodě). Samotná instituce nabízí některé své prostory k využívání.

Ze zástupu sportovně zaměřených aktérů v Libotenicích byl vybrán **Sportovní klub Libotenice**, který má v Libotenicích dlouholetou tradici. Sice jeho historie nesahá až tak hluboko do historie, jako je tomu v případě JSDH Libotenice, nutno však dodat, že SK Libotenice funguje od svého založení v roce 1923 bez ustání. Mimo to, SK Libotenice je spolkem s nejširším záběrem aktivit, který se v Libotenicích nachází. Kromě aktivního hraní fotbalu a výchově k němu se SK Libotenice soustředí na pořádání pravidelných sportovních akcí, kulturně – společenských zábav a plesů, dětských a tematických dnů. Členové SK Libotenice se navíc velmi často podílí na rekonstrukci či údržbě Libotenického majetku. SK Libotenice však působí spíše na místní úrovni, šířeji působí snad jen v rámci fotbalové ligy.

V obdobné šíři jako SK Libotenice působí i **Žíznivá osada**, ta svůj záběr však zužuje jen na dospělé obyvatelstvo. Zato působí šířeji než jen na místní úrovni. Jejím členem se mohou stát i obyvatelé jiných vesnic než jen Liboteničtí. Jedinou podmínkou je rodinná vazba na Libotenice. Žíznivá osada je rovněž největším uskupením lidí, co se v Libotenicích nachází, čítá na sedmdesát členů. Je také v Libotenicích nejvíce „cítit“. Zdejší restaurace nese její název a samotná osada disponuje i vlastní hudební kapelou – Šramlem Žíznivé osady, která nechybí téměř na žádné z akcí, co se v Libotenicích konají.

Na opačné straně zaměření, oproti Žíznivé osadě stojí dětský **kroužek Sportovky**, který vznikl jako sportovně zaměřená odnož kroužku Pastelka. Na rozdíl od Pastelky však Sportovky mají širší záběr aktivit a soustředí se také na širší věkovou škálu dětí. Mezi jejich aktivity patří sportovně a dobrodružně zaměřené akce. Pořádají také poznávací výlety a jistou formu příměstských táborů.

Posledním ze zástupců výzkumného vzorku je zdejší podnikatel v oblasti zemědělské výroby a produkce, pan **Ing. Miloslav Škoda**. Jeho specializace se nezaměřuje pouze na tradiční plodiny, které se zde dají najít, jako jsou kořenová zelenina, brambory a podobně. Specifikem podnikání pana Ing. Škody je pěstování a úprava chmele. Krom chmelnic vlastní pan Ing. Škoda i chmelárnu, kde se chmel následně zpracovává a převáží na další zpracování do Žatce. Velikost hospodářství pana Ing. Škody je v Libotenicích nejvýznamnější.

víceméně všichni jsou všude. Teda takhle, Žízňivá osada je čistě pánskou záležitostí a zase Ženy na kolech jsou čistě dámskou (Obecní úřad Libotenice).“, „Tak třeba současný šerifové osady jsou zapojeny v jiném spolku. Jeden je fotbalista, druhý je hasič. A spousta chlapů z osady se ještě nějakým způsobem jinak zapojuje do zdejšího dění. To je naprosto normální bych řekl, a dokonce i zdravý, protože kdyby se nějak vzájemně vyhejbalí, tak tu vznikaly nějaký pochybný sekty (Žízňivá osada).“

Mezi jednotlivými spolky není žádný problém spolupráce, vycházejí si vstříc a pomáhají si, občas dochází ke sdílení zázemí. Stejně tak, pro obecní blaho a funkčnost přátelství jsou si jednotlivé spolky vědomi, že se nemohou zavděčit všem. „Jako musí tady docházet ke spolupráci a často třeba ke kompromisům (Obecní úřad Libotenice).“, „(...) je to samozřejmě hned zábavnější a i zajímavější, když se spojíme třeba s hasičema a uspořádáme nějakou letní akci pro děti. Jo a s těma dětskejma spolkama dost spolupracujeme, oni mají i u nás vlastně takový zázemí (Sportovní klub Libotenice).“, „Důchodkyně (...) mají rádi klid a ten my jim úplně nedopřejeme (Žízňivá osada).“

Četnost pořádaných akcí je na velikost obce poměrně velká, například dětské spolky fungují v pravidelných intervalech. Zájem o ně neklesá, často vznikají z iniciativy nebo ze zájmu místních obyvatel. „(...) za normálních okolností děláme dvě akce v létě a potom ples v zimě (Sportovní klub Libotenice).“, „Ti lidi tady po tom byli normálně hladoví, ptali se nás, jestli ten ples nakonec bude nebo nebude. Původně jsme dokonce v létě nic dělat nechtěli, ale ta poptávka po tom byla velká (Žízňivá osada).“, „Pořádáme pro ně pravidelně jednou za týden kroužek, kde se jenom sportuje, zhruba jednou do měsíce pak pořádáme větší akci, kde je sportovní aktivita spojená právě s nějakou formou výchovy (Kroužek Sportovky).“ Nedochozí-li v globálním či lokálním měřítkům k nepříznivým událostem, které ohrožují zdejší komunitní život, akce zde probíhají stále. „(...) během toho covidu to samozřejmě bylo náročný (...) (Sportovní klub Libotenice)“, „To je právě ten ples, co děláme pravidelně v březnu. Jenom v roce 2020 a roce 2021 jsme ho kvůli covidu vynechali, ale nahradili jsme to letními akcema, co se pořádali na hřišti (Žízňivá osada).“

O to, že by v Libotenicích neměl spolkový život mít dlouhou životnost, se místní nebojí ani nedávají náznaky, že by tomu tak mělo být. Libotenice jsou ve srovnání s okresem Litoměřice mladou obcí s poměrně stálým průměrným věkem (viz kapitola 5.1.5.2/ Věková struktura). Navíc zájem zdejších obyvatel o samotná působení ve spolcích či zájem o akce pořádané jimi v obci neklesá a ve spolcích je tendence vytvářet a vymýšlet nové akce či aktivity. „A není to tak, že by nám členové ubývali. Pořád s náma na čundry jezdí padesát šedesát chlapů, plesy jsou vždycky vyprodané (Žízňivá osada).“, „Libotenice mají tu výhodu, že je tu dost dětí v dosti věkových kategoriích, takže se nám zatím neděje, že bychom počítávali úbytek zájemců. Řekla bych, že dětí máme pořád stále stejně (Kroužek Sportovky).“

Místní jsou si vědomi veliké popularity určitých spolků působících v Libotenicích. Je to zejména Žízňivá osada, Sportovní klub Libotenice a Dobrovolní hasiči, neopomínají však spolky pro děti (Sportovky, Pastelka) a jejich akce, které vnímají jako dosti zásadní.

Správa obce

Obrázek č. 13: Oblak kódů – Správa obce (zdroj: vlastní)

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Občané jsou spokojeni s chodem obecního úřadu - Obecní úřad je zapojen do svazků týkajících se regionálního rozvoje - Obecní úřad se zaměřuje na podchycování problémů - V obecní zastupitelstvo je důvěra - Starostka obce je mimořádně populární - Obecní úřad prosazuje a podporuje zájmy obyvatel - Obec aktivně pečuje o svůj majetek 	<ul style="list-style-type: none"> - Administrativní úkony jsou složité - Obec ohrožují živelné pohromy, což přináší nečekané problémy - Určité regionální a celostátní záměry mohou negativně dopadat na obec - V určitých oblastech se obec nerozvíjí

Tabulka č. 12: Silné a slabé stránky ve fungování správy obce (zdroj: vlastní)

Správa obce se nezaměřuje pouze na své místní záležitosti, je rovněž zapojena do tří různých regionálních svazků a skupin, které rozvíjí, propagují a zvelebují danou oblast zájmu (viz kapitola 5.1.7.2/ Členství obce v regionálních sdruženích). Nejvýznamnějším z nich je MAS Podřipsko, v rámci něž se řeší i jedno z možných ohrožení Libotenic – vysokorychlostní trati. „Škodit by nám mohla ta navrhovaná vysokorychlostní trať, o které se teď hodně mluví, ale ta zatím není.“ „A na té širší úrovni je to maska. Ta je taková mnohem aktivnější, než ty další dvě (Obecní úřad Libotenic).“

O tom, že jsou zdejší obyvatelé spokojeni se zdejším zastupitelstvem a tím, jak funguje, svědčí to, že zastupitelstvo je více méně ve stále stejném složení již delší dobu. Velké popularitě se tu rovněž těší samotná starostka, která tuto funkci, dá se říci zdědila po své matce, která funkci zastávala před ní. „V zastupitelstvu jsou lidé, co tady žijou od mala, a většinou jsou v něm už více než jedno funkční období, takže vědí přesně co a jak (Obecní úřad Libotenic).“, „Přímo z těch osobností to bude Lada Rejšková. Tu tady lidí mají rádi a dost jí podporují, stojí za ní. A ona si je samozřejmě vědomá té odpovědnosti. Ona vlastně tu funkci převzala hned po tom, co jí zemřela máma, která dělala starostku před ní. Obě pro Libotenic udělali hrozně moc (...) (Žízňivá osada)“ Aby obecní úřad fungoval co nejefektivněji a nezaostával v identifikování a řešení problému, zřídil více výborů s vlastními předsedy. „Udělal

jsme si více výborů, než jen ty povinné a tím se snažíme podchytit přesně to, co je potřeba řešit (Obecní úřad Libotenice).“

Obec podporuje své obyvatele a jejich spolky v jejich činnostech. Snaží se jim budovat dobré zázemí a podněcovat v nich podnikavost. Váží si již tradičních spolků, které utvářejí dění v obci, dává však prostor i novým nápadům. Podpora je materiální, propagační a i finanční. „Úřad nám vychází vstříc a podporuje nás i finančně (...)“, „Obce zainvestuje do našeho zázemí, aby trávník byl pěkný, aby ty šatny byly pěkný (...) (Sportovní klub Libotenice)“, „(...) je k nám přívětivá a je si vědomá tý naší oblíbenosti, takže nám ráda vychází vstříc.“, „Když někdo přijde s nějakým nápadem, tak ho rozhodně nevyženu, ale vyslechnou ho, a když to má jenom trochu smysl, tak to moc rádi podpoří. Takhle tady v poslední době vznikly ty kroužky pro děti, a to je prostě super (Žíznivá osada).“

Obec rovněž pečuje o svůj majetek, ať už za pomoci občanů, tak dotačních titulů. Spíše nežli k rozšiřování obce, se však soustředí na renovaci svého majetku a ochranu obyvatel. S tím ovšem přichází administrativní obtíže. „Snad jen, že je to pochopitelně spousta administrativy (...). Když jsme třeba teď dělali tu hasičárnu, tak to vyřizování okolo bylo chvílema vyčerpávající (Obecní úřad Libotenice).“, „(...) že když tu má vzniknou něco nového, tak to docela dlouho trvá (...)“, „(...) tady není žádný protipovodňový hrazení. Ono by se to tady vymýšlelo asi dost těžko, ale zase, když se jenom trochu zvedne voda, hned to někoho vyplaví, tak by to možná stálo za zvážení. Víím, že na ladech se přemýšlelo o nějaké zdi, ale to nějak nedopadlo (Žíznivá osada).“

Vybavenost

sdílená zázemí **chybí bezpečnost v okolí silnic**
 dobrá obec pro život **krásná obec** **chybějící pošta**
v obci je dostatek služeb
vzdělávací instituce v obci
renovace obecního majetku

Obrázek č. 14: Oblak kódů – Vybavenost (zdroj: vlastní)

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Obec na své velikostní poměry nabízí širokou škálu služeb - Obec renovuje svůj majetek - V obci je ŽŠ i MŠ - Pro běžné vyžití služby v obci stačí 	<ul style="list-style-type: none"> - V obci chybí určité pobočky veřejných služeb - Pohyb v okolí komunikací není tolik bezpečný - Některý obecní majetek je nevyhovující

Tabulka č. 13: Silné a slabé stránky ve vybavenosti (zdroj: vlastní)

Obec na své velikostní poměry nabízí větší množství služeb a vyžití než její okolní obce. Místní velice dbají na stav svých služeb a jejich zázemí, aby byly v provozu schopném stavu a aby vyhovovaly kapacitně. Rovněž tak i obec, která tímto směrem směřuje i své úsilí. V uplynulých letech zde tak došlo k renovaci zázemí sportovního klubu, opravě kulturního domu, rozšíření školy i založení školky. „*Je tu školka, základní škola, krám, hospoda, i knihovnu stále držíme (Obecní úřad Libotenice).*“, „*Jako by se prostě nikdy nechtěli nudit, a tak si pořád vymýšlejí, co dělat a co vytvářet. A jinak je to krásná obec s krásnou přírodou okolo. Z jedné strany je Labe, z druhé jsou lesy, je tady krásný kostel a kaple (Základní a mateřská škola Libotenice).*“, „*Libotenice na svoje velikostní poměry výborně vybavenou obcí. Už jen to, že tu máme školu je pecka (Kroužek Sportovky).*“

Zároveň je zde kladen důraz i na to, aby každý spolek, který tu působí měl zde své zázemí. V takových případech dochází i ke sdílení zázemí, jako například kdy Sportovní klub propůjčuje své zázemí dětským kroužkům, stejně tak, jako škola. „*(...) budujeme nové chodníky, nová zázemí, jako třeba pro ty hasiče a tak (Obecní úřad Libotenice).*“, „*Škola například půjčuje prostory tělocvičny zdejšímu dětskému kroužku Sportovky, ale i komukoliv jinému, kdo chce (Základní a mateřská škola Libotenice).*“, „*Obce zainvestuje do našeho zázemí (...)*“, „*(...) zpravujeme hřiště včetně zázemí a snažíme se to tady prostě kultivovat.*“, „*(...) s téma dětskejma spolkama dost spolupracujeme, oni mají i u nás vlastně takový zázemí (Sportovní klub Libotenice).*“ Mezi některými se však klade otázka, jestli v tomto odvětví je konáno dost. „*To samí tady dlouho nic nebylo pro hasiče, což teď se na tom pracuje, ale zase, až se to dobuduje, nebude to úplně to dostatečný pro to kvalitní zázemí (Žízňivá osada).*“

V některých oblastech je však v obci místo pro zlepšování. Zdejší obyvatelé už se sžili s tím, že v obci chybí pobočka pošty. „*Vzhledem k tomu, že tady třeba ta pošta snad nikdy nebyla, tak místním nevadí, že si pro balík zajedou do Roudnice (Obecní úřad Libotenice).*“ Za daleko větší slabinu je však považována oblast bezpečnosti pohybu v okolí komunikací pro vozidla. Vzhledem k tomu, že je v obci škola a škola, je zde velké zastoupení dětí, zde pohyb pro pěší není tolik bezpečně zajištěný. „*(...) že by tady mohly být lepší cesty anebo že by tu mohlo být nové veřejné osvětlení (...)* (Základní škola a mateřská škola Libotenice)“, „*(...) mě třeba napadá, že tu postrádám takou tu bezpečnost pohybu dětí v blízkosti silnic. Libotenicema vede jedna poměrně dost frekventovaná silnice, po které jezdí i autobusy, a která je nedaleko od školy. A na téhle silnici je tu jeden přechod pro chodce a například v určitých místech je tu velice úzký chodníček. To bych tak řekla, že Libotenicům chybí, nějaká opatření pro zvýšení bezpečnosti pohybu dětí v blízkosti téhle silnice (Kroužek Sportovky).*“

Přírodní podmínky

Obrázek č. 15: Oblak kódů – Přírodní podmínky (zdroj: vlastní)

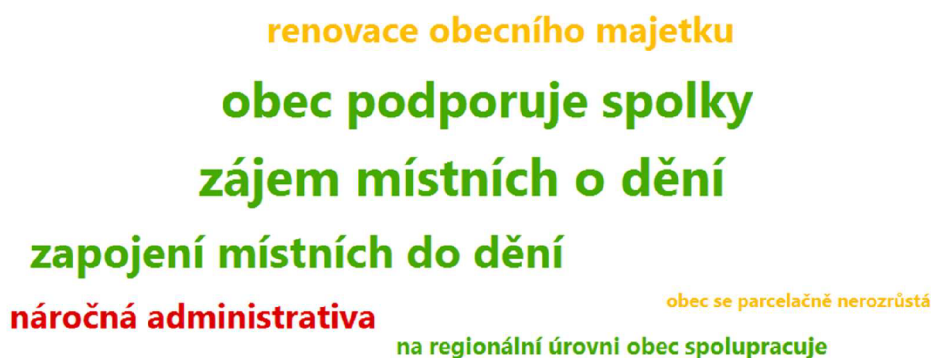
Silné stránky	Slabé stránky
- Příznivé podmínky pro zemědělství a lesnictví, zároveň jejich tradičnost - Rozmanitost přírody	- Povodně ohrožující jak podnikání, tak životní prostředí

Tabulka č. 16: Silné a slabé stránky v přírodních podmínkách (zdroj: vlastní)

Libotenice mají dlouhou historii spjatou se zemědělství a lesnictvím. Zastoupení zdejších podnikatelů je především právě v těchto sférách (viz kapitola 5.1.6/ Ekonomická situace obce). Libotenice leží v úrodném Polabí na úrodných typech půdy a na půdách hodných pro lesní porost. „A pak taky tady máme silnou základnu zdejších zemědělců, pěstuje se tu chmel, pěstují se tady brambory a tak (Obecní úřad Libotenice).“, „(...) Libotenice jsou ideální obcí pro zemědělskou produkci. Má dost veliký katastr, který leží v úrodném Polabí, a ještě ke všemu v jedné ze tří chmelařských oblastí (...) (Zemědělská výroba a produkce Ing. Miloslav Škoda).“ Tyto živnostenské aktivity se také odráží v obrazu života v obci. „A tahle všechno, to vytváření zdejšího kulturního života, zemědělství, lesnictví, to všechno má v Libotenicích dlouhou tradici (Obecní úřad Libotenice).“ Nejvýznamnějšími zemědělci v Libotenicích jsou pak pan Ing. Miloslav Škoda a pan Jan Marjanko, z lesníků pak pan Miloslav Kročák. „Ale třeba ze zemědělců to jsou pánové Marjanko a Škoda, z těch lesníků třeba pan Kročák (Obecní úřad Libotenice).“, „Třeba ze zemědělců bych zase řekl Škodu (Žízňivá osada).“ Ti mimo své podnikatelské aktivity vypomáhají zdejším spolkům. „(...) sem tam jí pomůžu třeba s nějakým stěhováním nebo s nějakým odvozem (Zemědělská produkce a výroba Ing. Miloslav Škoda).“

Z pohledu kulturně – relaxačního si zdejší své přírody váží. „A jinak je to krásná obec s krásnou přírodou okolo. Z jedné strany je Labe, z druhé jsou lesy (...) (Základní a mateřská škola Libotenice).“ Rádi ji propojují i s výukou pro děti. „A potom v létě pro ně pořádáme i vícedenní akce, jako třeba přespávání v lese nebo na hřišti, kde je to pro ty děti spojené s určitým dobrodružstvím (Kroužek Sportovky).“

Finance

Obrázek č. 16: Oblak kódů – Finance (zdroj: vlastní)

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Obec podporuje své spolky - Obec spolupracuje s regionálními svazky, které usilují o finanční podpory - Místní finančně přispívají 	<ul style="list-style-type: none"> - V mnohých případech došlo k revitalizaci majetku jen za pomoci místních - Obec nesměruje své záměry k rozšiřování zastavěného území - Náročná administrativa

Tabulka č. 15: Silné a slabé stránky ve financích (zdroj: vlastní)

Obec finančně podporuje zdejší spolky, jak v oblastech jejich záměrů, tak v oblastech budování či renovování jejich zázemí. „(...) jsme třeba teď dělali tu hasičárnu (...) (Obecní úřad Libotenice)“, „Úřad nám vychází vstříc a podporuje nás i finančně (...)“, „Obce zainvestuje do našeho zázemí, aby trávník byl pěkný, aby ty šatny byly pěkný (...) (Sportovní klub Libotenice)“ Ne vždy to ovšem vystačí a velmi často dochází k dohledávání finančních zdrojů jinde. Nejčastěji pak od jiných spolků. „I fotbalistů a hasičů jsme přispívali na jejich rekonstrukce (Žíznivá osada Libotenice).“

K obdobným jevům dochází i v jiných záležitostech renovace majetku obce, kdy finance samotné obce nestačí a musí docházet k výpomoci od spolků. Místní to ovšem často berou jako jakousi samozřejmost. „A taky třeba přispíváme na různé rekonstrukce míst, která máme v Libotenicích rádi. Ted' když se třeba rekonstruovala hospoda, tak jsem na to taky přispívali, protože přece jenom, je to naše základna (Žíznivá osada).“

Určité projekty jsou z důvodů náročné administrativy těžce dosažitelné pro obec a ve výstavbě či budování tak dochází ke zpoždění. Obec je však členem hned několika regionálních svazků či skupin, jejichž cílem je rovněž získávání finančních prostředků pro realizování vlastních zájmů.

Cesta, kterou však obec prozatím nehodlá směřovat je rozšiřování zastavěného území. Obec neplánuje vytyčování nových zastavitelných ploch a raději se soustředí na zvelebování obce, budování komunity a udržování tradičního života. „Ale rozvíjíme jí spíš po v tom směru, že ji děláme přívětivější pro ty současné občany. Ne, že bychom tu budovali nové parcely, jako je to třeba v Hrobcích. Prostě spíš budujeme nové chodníky, nová zázemí, jako třeba pro ty hasiče a tak (Obecní úřad Libotenice).“

Doprava

slabá veřejná doprava

je co zlepšovat

závislost na autě **blízkost do větších měst**

frekventovaná silnice v blízkosti školy

Obrázek č. 17: Oblak kódů – Doprava (zdroj: vlastní)

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Obec je v blízkosti větších měst - Linka autobusů vedená obcí navazuje na další spoje 	<ul style="list-style-type: none"> - Občané jsou závislí na vlastní dopravě - V obci chybí ochranné prvky pohybu pěších - Linek vedených přes obec je málo - Kvalita komunikací není v nejlepším stavu

Tabulka č. 16: Silné a slabé stránky v dopravě (zdroj: vlastní)

Libotenicemi prochází trasa jediné autobusové linky Dopravy Ústeckého kraje, která sice dobře navazuje na další, například vlakové spoje, ovšem neprojíždí v častých intervalech. „Samozřejmě, bylo by fajn, kdyby tady byla pobočka pošty, nebo kdyby tady jezdilo víc linek autobusů (...) (Obecní úřad Libotenice)“ Tato situace vede k závislosti místních obyvatel na vlastních způsobech dopravy, když se chtějí dopravit mimo obec za, například, jinými službami. V této sféře vyrůstá však nový problém, kterým je stav zdejších komunikací. „(...) člověk (...) je závislej na autě (...) (Sportovní klub Libotenice)“, „V dnešní době navíc není problém sednou do auta a pro něco si dojet (Zemědělská produkce a výroba Ing. Miloslav Škoda).“, „(...) že by tady mohly být lepší cesty (...) (Základní a mateřská škola Libotenice)“

Místo pro zlepšení místní vidí i ve zvýšení bezpečnosti pohybu pěších, zejména pak dětí v okolí komunikací pro vozidla. V obci je jediný přechod pro chodce, v určitých místech je chodník nevyhovující požadavkům pro bezpečný pohyb po něm a v určitých částech obce dokonce chodníky nejsou vůbec. například právě v okolí školy a školky. „(...) postrádám takou tu bezpečnost pohybu dětí v blízkosti silnic. Libotenicema vede jedna poměrně dost frekventovaná silnice, po které jezdí i autobusy, a která je nedaleko od školy. A na téhle silnici je tu jeden přechod pro chodce a například v určitých místech je tu velice úzký chodníček. To bych tak řekla, že Libotenicům chybí, nějaká opatření pro zvýšení bezpečnosti pohybu dětí v blízkosti téhle silnice (Kroužek Sportovky).“ I v tomto odvětví však obec napíná své úsilí pro uspokojení potřeb. „(...) budujeme nové chodníky (...) (Obecní úřad Libotenice)“

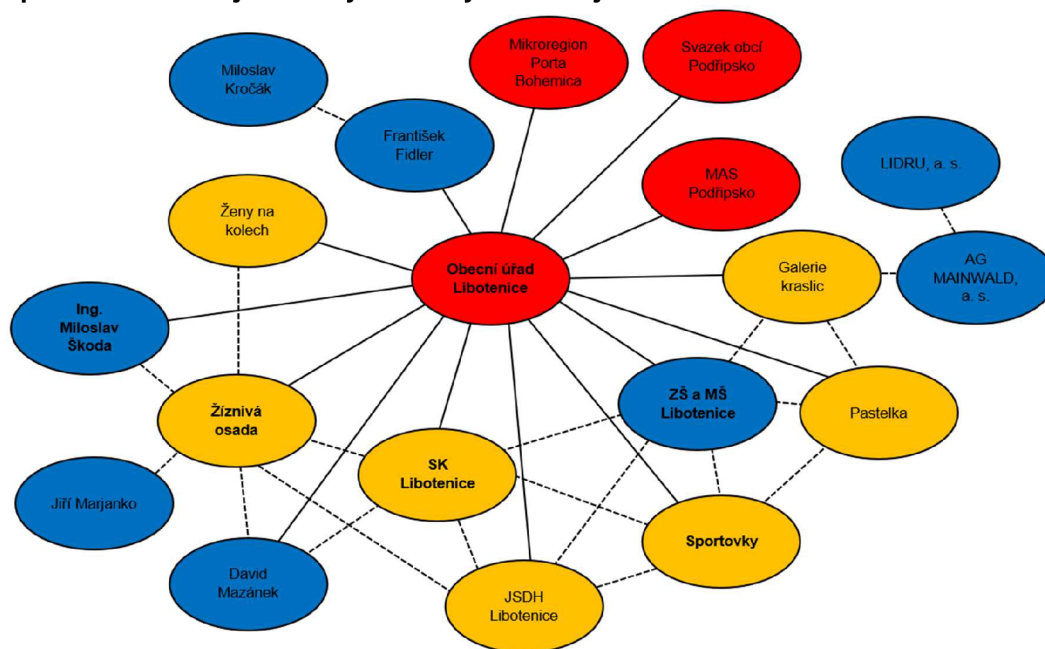
Shrnutí

Rozvoj v obci je v určitých sférách silnější, v jiných slabší. Nejsilnější sférou v oblasti rozvoje je komunita, kde silné stránky výrazně převyšují ty záporné. Obdobně k tomu tak dochází ve sféře správy obce a dále v přírodních podmínkách. Poměrné vyrovnání mezi stránkami silnými a slabými dochází v obecním rozvoji v otázkách financí a vybavenosti. Prostor pro zlepšení a séra s převažujícími slabými stránkami nad silnými je doprava.

Otázka č. 2: Jaký je proces zapojování zúčastněných aktérů při rozvoji obce?

Vztahy a vazby mezi jednotlivými aktéry probíhají na dobré a přátelské úrovni, kdy realizace záměru povětšinou není problémem. Kvalitativní výzkum ukázal pozitivní výsledky v tomto odvětví.

Dopad vztahů mezi jednotlivými aktéry na rozvoj obce

Legenda

	Aktéři z oblasti místní podniků a podnikatelů
	Aktéři z oblasti místních sdružení a spolků
	Aktéři z oblasti místní zprávy a regionálního rozvoje
Tučný text	Aktéři, s nimiž byl veden rozhovor
—————	Identifikované vazby s obecním úřadem
-----	Identifikované vazby mezi dalšími aktéry

Obrázek č. 18: Schematická mapa vazeb mezi jednotlivými aktéry (zdroj: vlastní)

V případě tvorby schematické mapy bylo pro zvýšení přehlednosti zvoleno barevné škálování jednotlivých aktérů, jak uvádí legenda. Rovněž tak i odlišení linií spojující jednotlivé aktéry, kdy plnou čarou jsou propojeni aktéři pouze s obecním úřadem. Mezi sebou jsou propojeni čárkovaně. Toto odlišní však nemá žádný význam, kromě zvýšení přehlednosti schématu.

Aktéři	Aktéři ve vazbě	Identifikace vazby	Aktivity, oblasti spolupráce	Rozvojová oblast, na níž má vazba vliv
Obecní úřad Libotenice	MAS Podřipsko	z webových stránek obce, z místního tisku	Rozvoj regionu, získávání finančních prostředků k realizaci projektů, společný postup v regionálních otázkách	Správa obce Finance
	Mikroregion Porta	z webových stránek obce	Systematický a efektivní rozvoj	Správa obce

	Bohemica		zájmového území, ochrana a prosazování zájmů členských obcí, propagace svazku a samotných obcí	
	Svazek obcí Podřipsko	z webových stránek obce	Ochrana společných zájmů, zmožení sil k prosazování společných záměrů	Správa obce
	Galerie kraslic	z webových stránek obce, z místního tisku, z kroniky obce	Finanční podpora, propagace galerie, propůjčování obecního majetku a prostor, budování jména obce	Komunita Vybavenost
	ZŠ a MŠ Libotenice	z webových stránek obce, z místního tisku, z kroniky obce	Úzká spolupráce na rozvoji školy, Spolupořádání akcí	Komunita Vybavenost
	Pastelka	z webových stránek obce, z místního tisku	Spolupořádání akcí, finanční a materiální podpora	Komunita
	Sportovky	z webových stránek obce, z místního tisku, z vedeného rozhovoru	Spolupořádání akcí, finanční a materiální podpora	Komunita
	JSDH Libotenice	z webových stránek obce, z místního tisku, z vedeného rozhovoru	Spolupořádání akcí, propůjčování obecního majetku a prostor, výpomoc na více úrovních (s údržbou obce, s ochranou obce, s rekultivací veřejné zeleně, ...), vedení mládeže ke sportu	Komunita Přírodní podmínky
	SK Libotenice	z webových stránek obce, z místního tisku	Spolupořádání akcí, propůjčování obecního majetku a prostor, výpomoc na více úrovních (s údržbou obce, s ochranou obce, s rekultivací veřejné zeleně, ...), vedení zdejší mládeže ke	Komunita Vybavenost Přírodní podmínky

			sportu	
	David Mazánek	z místního tisku	Spolupořádání akcí, propůjčování obecního majetku a prostor, provoz pohostinských služeb v obci	Vybavenost Komunita
	Žíznivá osada	z webových stránek obce, z místního tisku, z kroniky osady, z vedeného rozhovoru	Spolupořádání akcí	Komunita Finance
	Ing. Miloslav Škoda	z místního tisku	Výpomoc na pořádání akcí, výpomoc obci v mimořádných událostech	Přírodní podmínky
	Ženy na kolech	z místního tisku	Spolupořádání akcí	Komunita
	František Fidler	z místního tisku	Propůjčování obecního majetku a prostor, rekonstrukce a renovace obecního majetku	Vybavenost
ZŠ a MŠ Libotenice	Galerie kraslic	z webových stránek školy, z místního tisku	Výuka žáků ZŠ a MŠ činností prováděným v galerii	Komunita
	Pastelka	z webových stránek školy a obce	Propůjčování školních prostor pro potřeby kroužku, spolupořádání akcí	Komunita
	Sportovky	z webových stránek školy a obce, z vedeného rozhovoru	Propůjčování školních prostor pro potřeby kroužku, spolupořádání akcí	Komunita
	JSDH Libotenice	z webových stránek obce, z místního tisku	Výuka žáků ZŠ a MŠ činností prováděným v JSDH, spolupořádání akcí	Komunita
	SK Libotenice	z webových stránek obce,	Propůjčování prostor SK pro	Komunita

		z místního tisku	účely ZŠ a MŠ, spolupřádání akcí	
SK Libotenice	Sportovky	z místního tisku, z vedeného rozhovoru	Propůjčování prostor SK pro účely kroužku, spolupřádání akcí	Komunita
	JSDH Libotenice	z místního tisku, z vedeného rozhovoru	Spolupřádání akcí	Komunita
	David Mazánek	z místního tisku	Nabídka pohostinských služeb v prostorách zázemí SK	Komunita Vybavenost
	Žiznivá osada	z místního tisku, z vedeného rozhovoru	Spolupřádání akcí	Komunita
Žiznivá osada	David Mazánek	z místního tisku	Spolupřádání akcí	Komunita
	Jiří Marjanko	z místního tisku	Spolupřádání akcí, členství v osadě	Komunita
	Ing. Miloslav Škoda	z místního tisku	Spolupřádání akcí, propůjčování vlastního majetku pro potřeby osady	Komunita
	Ženy na kolech	z místního tisku	Spoluúčast při vlastních akcích	Komunita
Sportovky	Pastelka	z místního tisku	Častá vzájemná kooperace kroužků, spolupřádání akcí	Komunita
	JSDH Libotenice	z místního tisku	Výuka dětí v kroužku činnostem prováděným v JSDH, spolupřádání akcí	Komunita
Galerie kraslic	Pastelka	z místního tisku	Výuka dětí v kroužku činnostem prováděným v galerii	Komunita
	AG MAINWALD, a. s.	ze stránek společnosti, z místního tisku	Sponzorské materiální dary galerii	-
AG MAINWALD, a. s.	LIDRU, a. s.	ze stránek společnosti	Spolupráce na úrovni podnikání, vzájemná	-

			spolupráce v získávání dotačních titulů	
František Fidler	Miloslav Kročák	z místního tisku	Přátelská výpomoc při provádění podnikatelské činnosti	-

Tabulka č. 17: Přehled a specifikace vazeb (zdroj: vlastní)

Jak je ze schématu (obrázek č. 18) patrné, nejvíce vazeb sdílí s dalšími aktéry Obecní úřad Libotenice. Obec si je vědoma popularity zdejších tradic a aktivity zdejších obyvatel, v tomto ohledu jim tak vychází vstříc a snaží se jim maximálně pomoci. Podílí se tak na spolupořádání akcí, kdy obec poskytne své prostory pro pořádání akce, finančně podpoří tyto akce či je pouze pomáhá propagovat prostřednictvím zdejšího tisku či místního rozhlasu. V případě některých aktérů obec propůjčuje či za zvýhodněné ceny pronajímá své prostory, jako je tomu v případě Galerie kraslic či podnikatele Davida Mazánka. Obec pak ve spolupráci s jinými aktéry rovněž renovuje a zvelebují svůj majetek, často se stará a konzultuje s nimi, aby měli svá zázemí. Celková činnost obce ve spolupráci s dalšími aktéry utváří obraz zdejší komunity i vizuál obce samotné. „Ale samozřejmě mimo ty administrativní činnosti spjatý s prací na úřadě, se snažíme pořádat právě i dostatek akcí pro občany, a to jak ty tradiční, jako je třeba vítání občanů nebo sraz seniorů, tak takový ty míří obvyklý, jako jsou plesy a třeba vítání prázdnin (Obecní úřad Libotenice).“, „Úřad nám vychází vstříc a podporuje nás i finančně (...) (Sportovní klub Libotenice)“

V otázce komunity však mimo obecní úřad spolupracují další aktéři i mezi sebou. Často se jedná o spolupořádání akcí, jisté předávání zkušeností, a dokonce i o finanční podporu. Spolupráce spolků je široká a rovněž by se dala označit za tradiční. „(...) je to samozřejmě hned zábavnější a i zajímavější, když se spojíme třeba s hasičema a uspořádáme nějakou letní akci pro děti. Jo a s téma dětskejma spolkama dost spolupracujeme (...) (Sportovní klub Libotenice)“, „I fotbalistů a hasičům jsme přispívali na jejich rekonstrukce (Žízňivá osada).“

V oblasti přírodních podmínek dochází ke spolupráci mezi obecním úřadem a místními podnikateli v oblastech zemědělství a lesnictví. Ti v rámci svého podnikání kultivují a udržují zdejší krajinu. „A pak taky tady máme silnou základnu zdejších zemědělců, pěstuje se tu chmel, pěstují se tady brambory a tak. Tím, jak ten katastr Libotenic je relativně velký, tak je tu zkrátka těchhle věcí hodně. Jsou tu velké plochy lesů, o které se starají zdejší lesníci (Obecní úřad Libotenice).“, „Ale jinak já jsem zemědělec, pěstuju tady všechno, čemu se tady daří. Především teda chmel, všechny ty chmelnice u silnice směrem na Litoměřice jsou moje.“, „Asi nijak. Já jsem soukromník a funguju zvlášť od obce. My spolu nějak nefungujeme, pakliže to není na úrovni nějakých přátelských výpomocí (Zemědělská produkce a výroba Ing. Miloslav Škoda).“ Ostatní aktéři mívají pouze tendence přírodních podmínek využívat k naplňování svých záměrů. „A potom v létě pro ně pořádáme i vícedenní akce, jako třeba přespávání v lese nebo na hřišti, kde je to pro ty děti spojené s určitým dobrodružstvím (Kroužek Sportovky).“ Někteří ovšem také přikládají ruku k dílu a obci pomáhají dobrovolnými pracemi či údržbovými pracemi., „(...) udělali jsme to automaticky zavlažování trávníku. Ale jako tou naší motivací bylo samozřejmě to, že to děláme pro sebe, že si to tady sami děláme krásný (Sportovní klub Libotenice).“

Obec, instituce i místní spolky spolupracují s podnikatelskou sférou, která se v obci nachází. Příkladem může být zmíněná výpomoc v oblastech zemědělství či

lesnictví. Ke spolupráci s velkými zaměstnaneckými podniky však nedochází. Výjimkou je Galerie kraslic, která spolupracuje se společností AG MAINWALD, a. s. Tato práce je však velice slabá, spíše se jedná o sponzorské dary ze strany AG MAINWALD, a. s. a vděčnost ze strany galerie. Zajímavější je spolupráce mezi družebními závody v obci, tedy mezi zmíněným AG MAINWALD, a. s. a LIDRU, a. s. Jejich spolupráce spočívá ve vzájemné výpomoci k naplňování podnikatelských záměrů a tím i získávání dotačních titulů pro své záměry.

Zato daleko více spolků spolupracuje se Základní a mateřskou školou Libotenice. Spolupráce je v mnoha ohledech velice úzká. Škola jednak využívá zázemí jiných aktérů, sama jim pak nabízí své vlastní k využívání. „Škola například půjčuje prostory tělocvičny zdejšímu dětskému kroužku Sportovky, ale i komukoliv jinému, kdo chce (Základní a mateřská škola Libotenice).“ Od spolků, které se nezaměřují pouze na kulturně – společenskou činnost, ale zaměřují se na pohybové aktivity a jiné, dokonce využívá jejich věkových technik. Tak je tomu například ve spolupráci s hasiči, kteří žákům školy představují principy jejich pomoci, dále s fotbalisty, kteří je vyučují sportu a v neposlední řadě s Galeríí kraslic, která děti vyučuje tradičním zdobícím technikám, jako je malování kraslic, či paličkování, ale také tradičním rukodělným činnostem, jako je draní peří. Samostatnou kapitolou je pak spolupráce školy a dětských spolků, které v obci jsou. Zde dochází ke vzájemnému plánování a jistému doplňování se. Společným zájmem je děti pouze neučit, ale vést je k přátelství, spolupráci a podobně. „Zkrátka přistupujeme k tomu tak, že se snažíme pro ty děti nebo respektive snažíme se, aby v očích dětí ta škola nebyla jen o učení, ale i o zábavě.“, „A všeobecně se Sportovkami dost spolupracujeme (Základní a mateřská škola Libotenice).“, „Ta škola je dost dominantní, nebo alespoň z pohledu těch aktivit pro děti. Té se samozřejmě nemůžeme rovnat a ani teda nechceme. Chceme být takovým prima partákem té školy a pro ty děti být spíše odraagováním (Krouže Sportovky).“

Obec je členem hned tří regionálních svazků. Nejsilnější spolupráce je dle obecního úřadu vedena s Místní akční skupinou Podřipsko. „(...) na té širší úrovni je to maska. Ta je taková mnohem aktivnější, než ty další dvě (Obecní úřad Libotenice).“ MAS Podřipsko se snaží dosahovat svých cílů stanovených ve strategii. Podporuje především inovativní projekty, projekty zaměřené na mladé lidi a projekty, které mají oproti jiným přidanou hodnotu. Předností je spolupráce a společný postup, který akční skupina vede. V současné době například postupuje společně v otázce vysokorychlostní trati, která má vést skrze region. „Škodit by nám mohla ta navrhovaná vysokorychlostní trať, o které se teď hodně mluví (...) (Obecní úřad Libotenice)“ K naplňování svých cílů skupina využívá dotačních titulů. Dalšími dvěma jsou Svazek obcí Podřipsko, jehož zájmem je prosazování společných zájmů ve více sférách, propagace a zlepšování celkové image regionu. Posledním je Mikroregion Porta Bohemica. Ten se zabývá výkonem činností směřujících k systematickému a efektivnímu rozvoji zájmového území, ochranu společných zájmů členských obcí a jejich vzájemné spolupráci.

Členství občanů ve více spolcích

To, že v obci dochází k prolínání členů mezi jednotlivými aktéry ve výzkumu zmiňují dotazovaní aktéři. „Jak jsem říkala, víceméně všichni jsou všude (Obecní úřad Libotenice).“, „(...) současný šerifové osady jsou zapojeny v jiném spolku. Jeden je fotbalista, druhý je hasič. A spousta chlapů z osady se ještě nějakým způsobem jinak zapojuje do zdejšího dění (Žiznivá osada).“ Podle mnohých není možné, aby k takovým prolínání nedocházelo, neboť Libotenice jsou na to příliš malou obcí, než aby zde vznikaly uzavřená společenství. „To je naprosto normální bych řekl, a

dokonce i zdravý, protože kdyby se nějak vzájemně vyhejbal, tak tu vznikaly nějaký pochybný sekty (Žíznivá osada).“ V určitých případech ale připouští, že v obci působí spolky, které některé své aktivity zaměřují pouze na jednu vrstvu obyvatelstva. „(...) Žíznivá osada je čistě pánskou záležitostí a zase Ženy na kolech jsou čistě dámskou (Obecní úřad Libotenice).“ Do členství, a kolikrát i ve více spolcích jsou zapojeni i zdejší podnikatelé nebo dříve byli.

Aktéři	Obecní úřad Libotenice	ZŠ a MŠ Libotenice	Sportovní klub Libotenice	Žíznivá osada	Kroužek Sportovky	Kroužek Pastelka
Obecní úřad Libotenice			X	X	X	X
ZŠ a MŠ Libotenice						
Sportovní klub Libotenice	X			X		
Žíznivá osada	X		X			
Kroužek Sportovky	X					X
Kroužek Pastelka	X				X	
JSDH Libotenice	X		X	X		
Galerie kraslic		X			X	X
Ženy na kolech	X				X	X
Jiří Marjanko			X	X		
David Mazánek			X	X		

Tabulka č. 18: Překryv členů v uskupeních (zdroj: vlastní)

Je evidentní, že k překryvu členů v obci dochází, z čehož se dá vyvodit snadnější komunikace mezi jednotlivými aktéry a lepší vzájemná spolupráce. Rovněž se dá vyzorovat z tabulky č. 18, že samotný obecní úřad, respektive obecní zastupitelstvo se sestává z občanů, kteří jsou nějakým způsobem zapojeni do dalších spolků. Tímto způsobem mohou mít jednotliví aktéři zastání při pořádání vlastních akcí a zájmů, a naopak obec se může spolehnout na své aktéry, že nekonají za jejími zády. Jednotlivá provázanosti tak mohou mít významní podíl na utváření obce.

Otázka č. 3: Jaký je vliv vztahového prostředí mezi aktéry na rozvoj obce?

Obrázek č. 19: Oblak kódů – Vztahové prostředí (zdroj: vlastní)

Vztahové prostředí mezi aktéry je na velice dobré úrovni. Nejenom, že si aktéři vzájemně vychází vstříc a pomáhají si. Spolupřádají různé akce, přičemž se vzájemně respektují. Všeobecně se nepřijímá to, že by mělo být cokoliv překážkou, nebo že by nebylo možné.

Pochopitelně je však bráno v povědomí, že pohledu konání aktérů se nedá zavděčit všem občanům. Ačkoliv panuje víceméně všeobecná shoda na tom, že vztahy jsou dobré, nacházejí se v obci i takové skupiny, kterým se daným konáním daný aktér nezavděčuje. „Jako samozřejmě, když do těchhle spolků budeš brát i zdejší důchodkyně, který se každé čtvrtky scházej a drbou, tak ty budou určitě nespokojený se vším, co tu děláme, ale jim se prostě nezavděčíš. Ony mají rádi klid a ten my jim úplně nedopřejeme (Žízňivá osada).“

Samotná obec je velice vstřícná a ochotná ke konání zdejších aktérů. Mimo to, že si sama nechává pomáhat od některých aktérů při vytváření vlastních akcí, sama potom pomáhá na oplátku. Obec si je pevně vědoma lpění na zdejším tradičním životě a snaží se jej udržovat v maximální formě. „Úřad nám vychází vstříc a podporuje nás (...) (Sportovní klub Libotenice)“ O tom svědčí, že stejně tak, jako obec pečuje o své aktéry, je pak v mezi aktéry mimořádně populární. Aktéři jsou za vstřícnost obce vděční a nedají na ni dopustit. „Přímo z těch osobností to bude Lada Rejšková. Tu tady lidi maj rádi a dost jí podporujou, stojej za ní. A ona si je samozřejmě vědomá té odpovědnosti (Žízňivá osada).“

Dobré vztahy jsou i mimo úroveň spolků a sdružení. Zdejší podnikatelé rovněž rádi spolupracují, ať už se samotnou obcí, tak i se zdejšími jinými aktéry. „Pro obec samotnou asi žádnou roli nehraju, když teda nepočítám, že sem tam jí pomůžu třeba s nějakým stěhováním nebo s nějakým odvozem.“, „My spolu nějak nefungujeme, pakliže to není na úrovni nějakých přátelských výpomocí (Zemědělská produkce a výroba Ing. Miloslav Škoda).“

V některých případech někteří z aktérů smýšlí o obci až idealizovaně. „Je to pro mě taková ta ryze česká obec, kde prostě žije řada generací z jedné rodiny, kde místní dětičky chodí k nám nejdříve do školky, potom do školy, kde tatínek hraje fotbal a maminka chodí třeba do Galerie kraslic (Základní a mateřská škola Libotenice).“ Všichni však dodávají, že o jiných vztazích nemají tušení, nicméně v celkovém obrazu jsou vztahy dobré. Vztahy jsou vstřícné a soudržné.

kde se jenom sportuje, zhruba jednou do měsíce pak pořádáme větší akci, kde je sportovní aktivita spojená právě s nějakou formou výchovy. A potom v létě pro ně pořádáme i vícedenní akce, jako třeba přespávání v lese nebo na hřišti, kde je to pro ty děti spojené s určitým dobrodružstvím (Kroužek Sportovky).“ S velkým přibýtkem dětí vznikaly, a i vznikají nové aktivity pro děti, základní škola se zde rozšířila o školku.

V otázkách komunity je tak potenciální rozvoj příznivý. O zdejší spolky a jejich akce je stále stejně veliký zájem, o členství ve spolcích rovněž. Vyplývá to jednak z již funkčních spolků v obci, které utvářejí zdejší život a o jejichž aktivity je zájem, tak také to, že zdejší často vyvíjí iniciativu k budování nového. Dá se tak předpokládat, že obec se v toto směru bude rozvíjet s dalším množstvím spolků a s nimi spojených akcí, nebo že dojde k jistému zakonzervování současného stavu, pakliže bude dál pokrývat poptávku.

Obec však nemá příliš veliký potenciál ke svému růstu z hlediska zastavěné plochy. Jednak obec neplánuje vymezení ploch pro zastavění, jednak lpí na zdejších podnikatelích v zemědělství a v lesnictví. Obec se ve svém rozvoji soustředí spíše na svou renovaci a kultivaci. Snaží se pracovat pro své zdejší občany a nedat jim tak důvodu, aby odsud odcházel, což se i daří. *„Ne, že bychom tu budovali nové parcely, jako je to třeba v Hrobcích. Prostě spíš budujeme nové chodníky, nová zázemí, jako třeba pro ty hasiče a tak (Obecní úřad Libotenice).“* Obec je starousedlická, jak zmínili aktéři v rozhovorech a jako by chtěla počítat s tím, že starousedlickou i zůstane. V renovačních otázkách je však občasnou překážkou s nimi spojená administrativa, která je náročná a zpomaluje proces budování. *„Snad jen, že je to pochopitelně spousta administrativy, ostatně jako všechno v Česku. Když jsme třeba teď dělali tu hasičárnu, tak to vyřizování okolo bylo chvílema vyčerpávající (Obec Libotenice).“* To ostatně pociťují, mimo obecní správy, i jiní aktéři, kteří poukazují na to, že administrativní proces může být tak pomalý, že než dojde-li k jeho vyřízení, daný zájem už nemusí vyhovovat aktuálním požadavkům. *„(...) dlouho nic nebylo pro hasiče, což teď se na tom pracuje, ale zase, až se to dobuduje, nebude to úplně to dostatečný pro to kvalitní zázemí (Žíznivá osada).“*

Dalším faktorem pro rozvoj obce je členství Libotenic v regionálních svazcích. Skrze tyto svazky obec získává rovněž dotační tituly, které vedou k rozvoji obce. Svazky fungují na principu řízeného regionálního rozvoje, kdy jednotliví aktéři ve spolcích spolupracují k naplnění svých cílů. Postupují rovněž v otázkách hrozeb regionu, kterými jsou například celostátní zájmy vedené skrze daná území. V tomto případě obec aktivně působí, aby dopad těchto zájmů byl co nejmenší. *„Teď jak se třeba jedná o té nové vysokorychlostní trať, taky byt' se to Libotenic asi úplně netýká, tak ona hodně bojuje za to, aby to tudy prostě nevedlo (Žíznivá osada).“*

Jistými překážkami v oblasti rozvoje jsou buďto slabá vůle věci dotahovat do zdárného konce, či administrativní zátěž v daných otázkách, či jejich komplikované řešení. Z určitého úhlu pohledu se zdá, že jeden aktér spoléhá na druhého, že danou záležitost dořeší, či se jí přímo ujme. *„Když už, tak je to spíš problém lenosti, že se něco vymyslí, dohaduje se to, ale už se to nedotáhne, ale to je zase z jinýho soudku (Sportovní klub Libotenice).“*, *„Potom mě ještě napadá, že tady není žádný protipovodňový hrazení. (...) Víím, že na ladech se přemýšlelo o nějaké zdi, ale to nějak nedopadlo (Žíznivá osada).“*

Za problematickou by se také dala považovat provázanost členů v jednotlivých uskupení. V případě, že by jeden člen z koloběhu vypadl, ať už z jakéhokoliv důvodu, mohl by nastat jeho odchod ze všech spolků. Jistou náplastí na tuto hrozbu je však fakt, že místní občané mají o členství zájem.

7/ DISKUSE

Pro vytváření, duplikování a následné využívání sociálního kapitálu je klíčové, jak dobře se jednotliví aktéři dokáží propojovat. Aby mohl být sociální kapitál i nadále využíván, je důležité mít přístup ke zdrojům, které jsou vlastněny jinými aktéry a sdílet mezi sebou tyto zdroje. Spolupráce mezi aktéry probíhá nejčastěji mezi lidmi, kteří mají podobné zájmy a jsou ve stejné pozici (Lin, 2001). V Libotenicích však dochází ke spolupráci i mezi aktéry na jiných pozicích. Nejen, že zdejší spolky a zájmová uskupení spolupracují mezi sebou, spolupráce probíhá i mezi obecním úřadem a těmito spolky, mezi úřadem a zdejšími podnikateli a mezi zdejšími podnikateli a spolky. Dochází tak k poměrně velké provázanosti zdejších aktérů. Na vyšší pozici, jako je samotný obecní úřad jsou poté regionální svazky, se kterými úřad spolupracuje. Tato spolupráce do rozvoje a dění v obci vstupuje v podobě čerpání dotačních titulů a realizování společných záměrů. Spolupráce také probíhá v řešení otázek týkajících se celého regionu a řešení potencionálních hrozeb.

Nejsilnější vztahy vznikají převážně tam, kde dochází k opakované spolupráci stejných aktérů (Stachová, Sýkora, Matoušek, 2011). Tyto silné vazby v Libotenicích vznikají i přímo s obecním úřadem. Opakovanou spolupráci provádějí s nejdůležitějšími spolky v obci, kterými jsou Žízničná osada, Sportovní klub a Jednotný sbor dobrovolných hasičů. Spolupráce probíhá jak na úrovni organizace akcí a událostí, tak i na finanční rovině, kdy obec podporuje tyto spolky k realizacím svých projektů. Obec velmi spolupracuje rovněž s místními dětskými kroužky. Úzkou spolupráci s kroužky vede zdejší Základní a mateřská škola, která s kroužky spoluorganizuje určité akce a propůjčuje jim své prostory k využívání. Mezi výše uvedenými aktéry z oblasti spolků, tedy Žízničnou osadou, Sportovním klubem a Jednotným sborem dobrovolných hasičů rovněž dochází k časté a opakované spolupráci při pořádání a organizování kulturně společenských a sportovních akcí. Ze strany Žízničné osady dokonce proběhla i finanční podpora zbylých dvou spolků, při vytváření jejich zázemí. Spolupráce mezi ostatními aktéry rovněž probíhá, ovšem v proměnlivých intervalech. Spolupráci způsobuje i provázanost členů v jednotlivých spolicích, a dokonce členech obecního zastupitelstva.

Pro formování celkového kapitálu v regionu je klíčový sociální kapitál aktérů na místní úrovni. Navzdory existenci sítí a soudržného sociálního kapitálu v regionu může docházet k nespolečenskému jednání mezi jednotlivými aktéry, způsobené rivalitou, což má škodlivý dopad na celý region (Stachová, Sýkora, Matoušek, 2011). K rivalitě mezi aktéry v Libotenicích nedochází ani nedocházelo. Z vedených rozhovorů vyplynula myšlenka, že kdyby jakýkoliv z aktérů vyvolával rivalitu, neležel by v obci velkou neoblíbeností a nepochopením, neboť Libotenice jsou natolik malou obcí, že si zde lidé musí vycházet vstřícně.

Pro vytváření a udržení sociálního kapitálu jsou klíčové prospěšné spolupráce mezi místními obyvateli a aktéry. K tomu je nezbytné, aby fungoval veřejný prostor, který je k tomu určen (Iyer, Kitson, Toh, 2005). V obci se nachází hned několik veřejných prostor, kde může docházet k veřejné diskusi, a ve kterých někteří ze zdejších aktérů nachází své zázemí. Je jím kulturní dům, který zahrnuje restauraci, kulturně – společenský sál a přísálí a místní knihovnu. V tomto domě nachází své zázemí například Žízničná osada, sál však využívá více aktérů pro pořádání kulturně – společenských akcí. Dalším takovým prostorem je zázemí fotbalového hřiště, kde se nachází kromě zázemí pro hráče i prostor pro konání menších akcí. Mimo to však toto zázemí disponuje velkou terasou a okolním prostorem s dalším vybavením. Zázemí zde nachází Sportovní klub Libotenice, využívají jej však i dětské kroužky, škola či osada. Dalším za takových je i hasičárna, která sice prioritně slouží jako

zázemi pro Jednotný sbor dobrovolných hasičů, využívat jej mohou ale i jiní. Obec ve spolupráci s místními navíc o tyto prostory důsledně pečuje a renovuje je.

Výsledky výzkumu ukazují, že zkoumané vazby a vztahy mezi aktéry jsou pozitivní. Aktéři, se kterými byl veden rozhovor vnímají obec v pozitivním světle ve více úrovních, zápory hledají pouze těžce. Zde však mohou dopadat negativa zvolené výzkumné metody, tedy kvalitativní metody prostřednictvím částečně vedeného rozhovoru. Aktéři, kteří v dané obci žijí delší dobu a podílí se na zdejším životě mívají tendence zkreslovat realitu do pozitivního obrazu, neboť sami si nechtějí připouštět, že by něco nefungovalo. Dost často také na danou obec nahlíží příliš idylicky, polohlasně však dodávají, že se v obci nalézají i skupiny, které se současným stavem obce úplně nesouhlasí, či mají jiné představy. Pro zjištění skutečného stavu vazeb a vztahů, a i nálady mezi aktéry by bylo zapotřebí větší portfolio respondentů, ideálně i z širších věkových vrstev a zvolení jiného způsobu vedení rozhovoru. Jako ideální by se zdál některý z konfrontačních způsobů rozhovoru, kde by mohlo docházet i k reakcím na zjištěné informace od jiných aktérů.

K rozsáhlejšímu výzkumu v dané oblasti by bylo zapotřebí tedy širší portfolio respondentů pro vedení rozhovoru, hlubší lokální průzkum a zasažení i vyšších sfér než jen té lokální úrovně. V takovém případě by mohlo dojít k rozklíčování spojitostí, které mají vliv na rozvoj obce. Ovšem, pro vedení takového výzkumu by byl zapotřebí kvalifikovaný výzkumný tým, který by se danou problematikou zabýval, a to pro vyšší náročnost toho výzkumu, jak po stránce časové, tak po stránce pracovní.

8/ ZÁVĚR

Cílem této práce bylo prozkoumat a popsat, jakým způsobem sociální kapitál mezi klíčovými aktéry přispívá k rozvoji obce Libotenice na základě nabytých dat od výzkumného vzorku.

Z výsledků vyplývá, že na území obce Libotenice se vytváří sociální kapitál mezi různými aktéry na základě jejich vzájemných vazeb, což má pozitivní vliv na rozvoj obce. Vazby jsou budovány a posilovány z několika hledisek. Za prvé, díky opakované spolupráci a vzájemné podpoře mezi aktéry. Za druhé, díky propojenosti členů v různých spolcích, což vede k silným a efektivním vazbám. Tyto dobré vazby se projevují snadnější komunikací a spoluprací mezi aktéry při pořádání různých akcí a projektů, což vede k rychlejší a investičně méně náročné realizaci. Tyto vazby jsou nejvíce patrné u obecního úřadu a zdejších spolků při jejich vzájemné spolupráci a při vzájemné spolupráci mezi jednotlivými spolky.

Většina identifikovaných vazeb má pozitivní vliv na komunitní život v obci Libotenice. Oblast komunitního života je pro Libotenice a její aktéry velice důležitá. Na komunitním životě si zdejší občané zakládají a vnímají jej za svůj tradiční, velice těžce se smiřují s tím, když je z důvodů mimořádných událostí narušen. Jsou však i jiná rizika, která by mohla komunitní život v obci narušit a zůstává otázkou, jak by se s nimi obec, potažmo aktéři vypořádávali. Jedním z těchto rizik je, zdali o podobný komunitní život bude mít zájem i generace dnešních dospívajících. Libotenice si zakládají na tom, že jsou starousedlickou obcí, vytvářejí zde i aktivity pro děti a soustředí se na jejich vedení ke spolupráci. Záleží ovšem, jestli tato generace bude chtít v obci zůstat a pakliže ano, jestli bude mít zájem se na komunitním životě podílet. Dalším rizikem může být příliš slabá vůle k vytváření určitých nových projektů, v takovém případě může být překážkou přílišná práce s administrativními povinnostmi či přímo lidský faktor. Samotné prolínání členů může být problematické. Když například jeden člen z jakéhokoliv uskupení odejde, může odejít i ze všech ostatních, kterých byl členem. V takovém případě by docházelo oslabování spolků.

Vztahové prostředí, tedy atmosféra mezi jednotlivými aktéry má také vliv na kvalitu sociálního kapitálu. V Libotenicích jsou vztahy mezi lidmi velmi pozitivní, přátelské a přívětivé. Někteří aktéři mají dokonce vztahy na velmi vysoké úrovni. Tyto dobré vztahy se projevují v lepší spolupráci mezi lidmi, což usnadňuje a zpříjemňuje jejich interakce a neklade překážky pro další spolupráci. Díky tomu dochází k častějšímu kontaktu mezi aktéry a tím se buduje i silnější sociální kapitál.

Pro obec Libotenice je rovněž důležité jeho členství v regionálních svazcích a skupinách, jako je Místní akční skupina Podřipsko, Svazek obcí Podřipsko a Mikroregion Porta Bohemica, což zajišťuje spojenectví obce s nimi. Zejména skrze prvně zmíněného obec získává tolik potřebné finanční prostředky k realizaci vlastních zájmů. Tyto svazky se však také zaměřují na prosazování společných zájmů a spolupráci v regionálních otázkách.

Tato práce pomáhá vysvětlit, jaký je stupeň sociálního kapitálu v obci Libotenice. Z hlediska zkoumání sociálního kapitálu mezi aktéry působícími v této obci může být tato práce užitečnou zpětnou odezvou pro tyto aktéry i celou obec.

9/ SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

ADLER, P. S., KWON, S. W., 2002: „Social Capital: Prospects for a New Concept.“ *Academy of Management Review* 27., P 17-40.

ATLAS KRAJINY ČESKÉ REPUBLIKY. 1. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky; Průhonice: Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, 2009. 331 s. ISBN: 978-80-85116-59-5.

BERNARD, J. 2012. „Prostorové vzorce rozvinutosti venkovských obcí Česka.“ *Geografie* 117 (1): 72-94. Dostupné na:
<https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/publikace/gcgs012012_5bernard.pdf>

BERNARD, J., KOSTELECKÝ, T., ILLNER, M., VOBECKÁ, J. 2011. *Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 237 s. ISBN 978-80-7419-069-8.

BINEK, J. a kol. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2009. ISBN 978-80-904308-0-8.

BINEK, J. a kol. *Synergie ve venkovském prostoru: paradoxy rozvoje venkova: kritické zhodnocení bariér, nástrojů a šancí rozvoje venkova*. Brno: GaREP, 2011. ISBN 978-80-904308-6-0.

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, J., 2002: *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Karolinum, Praha.

BOURDIEU, P. 1986. „The Forms of Capital.“ Pp 241-258 in *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Richardson, J. (Ed.) New York: Greenwood. Dostupné na:
<<https://www.marxists.org/reference/subject/philosophy/works/fr/bourdieu-forms-capital.htm>>

BOURDIEU, P. *Teorie jednání*. Přeložila Věra DVOŘÁKOVÁ. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-518-3.

COLEMAN, J. 1994. *Foundations of social theory*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press. ISBN 9780674312265

CULEK, M. (ed.) et al. *Biogeografické členění České republiky*. Praha: Enigma, 1995. 347 s. ISBN: 80-85368-80-3.

DEMEK, J., MACKOVČIN, P. et al. *Zeměpisný lexikon ČR. Hory a nížiny*. 2. vyd. Brno: AOPK ČR, 2006. 580 s. ISBN: 80-86064-99-9.

DENZIN, N. K., LINCOLN, Y. S. 2005: *The Sage handbook of qualitative research*. Sage Publications, Thousand Oaks.

DIVIŠ, I. *Stavby ve venkovském prostoru*. In ŠTENCLOVÁ, Š., et. al. *Obnova venkovského prostoru*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2005.

EZZY, D. *Qualitative analysis: practice and innovation*. London: Routledge, 2002.

GIDDENS, A. *Důsledky modernity*. 2. vyd. Přeložil Karel MÜLLER. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003. POST, sv. 3. ISBN 80-86429-15-6.

HENDL, J., 2012: Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. Portál, Praha.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-006-5.

IYER, S., KITSON, M., TOH, B., 2005: Social Capital, Economic Growth and Regional Development. *Regional Studies*. Volume 39.8. 1015-1040.

JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-269-0.

JOHNSON, B., LORENZ, E., LUNDVALL, B. 2001: *Why all this fuss about codified and tacit knowledge?*. DRUID Winter Conference January 18-20 2001. Dostupné na: <<http://knowledge4all.org/admin/Temp/Files/dd4a9121-feb7-40d1-b537-95f08eb89b06.pdf>>

LIN, N. 2001. *Social capital : theory and research* / Nan Lin, Karen Cook, Ronald S. Burt, editors. New York: Aldine de Gruyter. 2001. ISBN 0202306445

MACEK, J. *Katalog litoměřické diecéze*. AD 1997. Litoměřice: Biskupství litoměřické, 1997. 430 s.

MAŘEKOVÁ, H., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A. a kol. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 1628 s. ISBN 80-7184-311-3

MOSELEY, M. J. 2003: *Local Partnerships for Rural Development: The European Experience*, Cabi Publishing, International, p.210

MOSELEY, M. J. 2003: *Rural Development: Principles and Practice*, Sage Publication, International, p.227

PĚLUCHA, M., VIKTOROVÁ, D. BEDNAŘÍKOVÁ, Z. *Možnosti nastavení efektivní politiky pro rozvoj venkova v evropské unii. In Acta oeconomica Pragensia: Vědecký sborník Vysoké školy ekonomické v Praze*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2006, s. 53-69. ISSN 0572-3043

PERLÍN, R., KOMÁREK, M., MARADA, M., HAVLÍČEK, T., JANČÁK, V., CHROMÝ, P., BEDNÁŘOVÁ, H. (2019). Typologie mikroregionů Česka. *Urbanismus a územní rozvoj*. 22(4), 8-13. Dostupné na: < <https://docplayer.cz/185506555-Typologie-mikroregionu-ceska.html>>

PERLÍN, R., KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z. (2010). Typologie venkovského prostoru Česka. *Geografie*, 115(2), 161-187. Dostupné na: < https://geografie.cz/media/pdf/geo_2010115020161.pdf>

- PORTES, A. 1998. „Social capital: Its origins and application in modern sociology.“ Pp. 1–24 in *Annual Review of Sociology*. 1994, Vol. 24
- PRŮCHA, J. *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. 1. vydání. Praha: Portál, 1999. 323 s., s. 15. ISBN 8071782904.
- PUTNAM, R. 2001. *Bowling alone : the collapse and revival of American community*. New York: Touchstone Book. ISBN 0743203046.
- PUTNAM, R., LEONARDI, R., NATTETI, R.. 1993. *Making democracy work: civic traditions in modern Italy*. Princenton : Princeton University Press. ISBN 9780691037387.
- QUIBRIA, M., G. The Puzzle of Social Capital: A Critical Review. *Economy Working Papers*. Manila, 2003, Asian Development Bank, vol. 40. ISSN 1655-5236
- REICHEL, J., 2009: Kapitoly metodologie sociálních výzkumů. Grada, Praha. 111–112.
- RITZER, G. (ed). 2005. *Encyclopedia of social theory*. Volume 2. Thousand Oaks: Sage Publications. ISBN 0761926119.
- SKUTIL, M. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.
- SLEPIČKA, A. *Venkov a/ nebo město*. 1. vyd. Praha: Nakl. Svoboda, 1981.
- SPIEZIA, V. *Measuring regional economies*. [online]. Statistics Brief OECD, č. 6, 2003. Dostupné na: <<http://www.oecd.org/dataoecd/2/15/15918996.pdf>>
- STACHOVÁ, J., SÝKORA, L., MATOUŠEK, R., 2011: Sociální kapitál a rozvoj regionu. In: Majerová V., Kostecká v., Sýkora L., (eds): Sociální kapitál a rozvoj regionu, Příklad Kraje Vysočina. GRADA, Praha. 11-31.
- STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J. *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert, 1999. ISBN 80–85834–60–X.
- SVOBODOVÁ H., VĚŽNÍK A., 2014: *Úvod do geografie venkova*. Masarykova univerzita, Brno
- SVOBODOVÁ, H., KONEČNÝ, O., BINEK, J., CHABIČOVSKÁ, K., HOLEČEK, J., GALVASOVÁ, I., VĚŽNÍK, A., HYNEK, A. *Synergie ve venkovském prostoru*. 1. vyd. Brno: GaREP, spol. s r.o., 2011. 114 s. ISBN 978-80-904308-8-4.
- SÝKORA, L., MATOUŠEK, R., 2008: Sociální kapitál a teritorialita sociálních sítí. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Praha.
- TOMÁŠEK, M. *Půdy České republiky*. 2., dopl. vyd. Praha: Český geologický ústav, 2000. 67 s. ISBN: 80-7075-403-6.

TUČEK, M. (ed.). 2008. *Soudržnost v diferencující se společnosti*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. 245 s. ISBN 978-80-7330-145-3.

WOKOUN, R. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Oeconomica, 2003. ISBN 80-245-0517-7.

WOOLCOCK, M., NARAYAN, D. Social Capital: Implications for Development Theory, Research, and Policy, *The World Bank Observer*, Vol.15, No.2, August 2000, p.225-249

Internetové zdroje:

ČSÚ, ©2009: Index stáří [online] [cit.2022-11-25], dostupné z <<https://www.czso.cz/csu/xl/030703104>>

ČSÚ, ©2023: Demografický vývoj [online] [cit.2023-01-06], dostupné z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__43__565172#>

ČSÚ, ©2023: SLDB 2011 [online] [cit.2023-01-25], dostupné z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=__VUZEMI__43__565172#>

ČSÚ, ©2023: SLDB porovnávání v čase [online] [cit.2023-01-10], dostupné z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=32915&u=__VUZEMI__43__565172#>

ČSÚ, ©2023: Vybrané údaje za obec [online] [cit.2023-01-10], dostupné z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__565172#>

Evropská komise (2016): *Zemědělství a rozvoj venkova*. [online] [cit.2022-11-10], dostupné na <http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_cs.htm>.

IDOS ©2023 [online] [cit.2023-02-02], dostupné z: <<https://idos.idnes.cz/vlakyautobusymhdvse/spojeni/>>

Libotenice ©2023: Kronika SPOZ 1977 - 2013 [online] [cit.2023-01-15], dostupné z: <<http://www.libotenice.cz/kronika-spoz/ds-5083>>

Libotenice ©2023: Kultura a volný čas [online] [cit.2023-01-15], dostupné z: <<http://www.libotenice.cz/kultura-a-volny-cas/ms-1186/p1=1186>>

Libotenice ©2023: Libotenický zpravodaj [online] [cit.2023-01-15], dostupné z: <<http://www.libotenice.cz/zpravodaj-nove-vydani/ds-5043/p1=2623>>

Libotenice ©2023: Obec a obecní úřad [online] [cit.2023-01-15], dostupné z: <<http://www.libotenice.cz/obec-a-obecni-urad/ms-1170/p1=1170>>

Libotenice ©2023: Zajímavosti Libotenic [online] [cit.2023-01-15], dostupné z: <<http://www.libotenice.cz/zajimavosti-libotenic/ms-1177/p1=1177>>

MAS Podřipsko ©2022: O nás [online] [cit.2022-11-23], dostupné z: <<https://maspodripsko.cz/o-nas/>>

MFČR ©2023: Administrativní registr ekonomických subjektů [online] [cit.2023-01-06], dostupné z: <https://www.info.mfcr.cz/ares/ares_es.html.cz>

Mikroregion PORTA BOHEMICA ©2015: Účel sdružení [online] [cit. 2022-11-23], dostupné z: <<http://www.portabohemica.cz/zakladatelska-listina/d-1002/p1=1014>>

MMR, ©2019: Rozvoj venkova [online] [cit.2022-11-14], dostupné na: <<https://mmr.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/ud-typy/rozvoj-venkova>>.

PERLÍN, R. *Venkov, typologie venkovského prostoru*. [online]. [cit.2022-11-10]. Dostupné na: <https://www.researchgate.net/publication/228386326_Venkov_typologie_venkovskeho_prostoru>

Svazek obcí Podřipsko ©2020: Naše činnost [online] [cit.2022-11-23], dostupné z: <<http://www.svazekpodripsko.cz/nase-cinnost.html>>

SZIF, ©2013: Osa IV – LEADER [online] [cit.2022-11-10], dostupné na <<https://www.szif.cz/cs/eafrd~osa4?setCookie=true>>.

ZŠ Libotenice ©2008: Naše škola [online] [cit.2022.11.30], dostupné z: <<http://www.zslibotenice.cz/skola.php>>

Žiznivá osada ©2009: O nás [online] [cit.2023-01-15], dostupné z: <<https://zizosada.webnode.cz/o-nas/>>

10/ SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků:

- Obrázek č. 1: Rozvojové oblasti venkova (zdroj: Binek a kol., 2011)
Obrázek č. 2: Poloha obce (dostupné z: <https://www.kurzy.cz/obec/libotenice/mapy/>)
Obrázek č. 3: Libotenice v roce 1843 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=cioc&idrastru=B2_a_6C_4046-1_4)
Obrázek č. 4: Libotenice v roce 1954 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomerice_0-9_1954)
Obrázek č. 5: Libotenice v roce 1962 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomerice_0-9_1962)
Obrázek č. 6: Libotenice v roce 1972 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomerice_0-9_1972)
Obrázek č. 7: Libotenice v roce 1975 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=menkyc&idrastru=B5_1_VS-I-10-8_2)
Obrázek č. 8: Libotenice v roce 1983 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomerice_0-9_1983)
Obrázek č. 9: Libotenice v roce 1988 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomerice_0-9_1988)
Obrázek č. 10: Libotenice v roce 1995 (dostupné z: https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=sm5&idrastru=D6-1_Litomerice_0-9_1995)
Obrázek č. 11: Libotenice v roce 2023 (dostupné z: <https://ags.cuzk.cz/geoprohlizec/>)
Obrázek č. 12: Oblak kódů – Komunita (zdroj: vlastní)
Obrázek č. 13: Oblak kódů – Správa obce (zdroj: vlastní)
Obrázek č. 14: Oblak kódů – Vybavenost (zdroj: vlastní)
Obrázek č. 15: Oblak kódů – Přírodní podmínky (zdroj: vlastní)
Obrázek č. 16: Oblak kódů – Finance (zdroj: vlastní)
Obrázek č. 17: Oblak kódů – Doprava (zdroj: vlastní)
Obrázek č. 18: Schematická mapa vazeb mezi jednotlivými aktéry (zdroj: vlastní)
Obrázek č. 19: Oblak kódů – Vztahové prostředí (zdroj: vlastní)
Obrázek č. 20: Oblak kódů – Potenciál (zdroj: vlastní)

Seznam tabulek:

- Tabulka č. 1: Matice aktérů (zdroj: Svobodová a kol., 2011)
Tabulka č. 2: Vývoj počtu obyvatel 1869 – 2021 (zdroj: ČSÚ, 2023, zpracování: vlastní)
Tabulka č. 3: Vývoj věkové struktury 2017 – 2021 (zdroj: ČSÚ, 2023, zpracování: vlastní)
Tabulka č. 4: Pohyb obyvatel 2017 – 2021 (zdroj: ČSÚ, 2023, zpracování: vlastní)
Tabulka č. 5: Vývoj vzdělanostní struktury 1980 – 2011 (zdroj: ČSÚ, 2023, zpracování: vlastní)
Tabulka č. 6: Vývoj ekonomické aktivity obyvatel 1970 – 2011 (zdroj: ČSÚ, 2023, zpracování: vlastní)
Tabulka č. 7: Podnikatelské subjekty dle právní normy (zdroj: ČSÚ, 2023, zpracování: vlastní)
Tabulka č. 8: Přehled aktérů v oblasti místních společností a podniků (zdroj: MFČR, 2023, zpracování: vlastní)
Tabulka č. 9: Přehled aktérů v oblasti místních spolků a sdružení (zdroj: MFČR, 2023, zpracování: vlastní)
Tabulka č. 10: Přehled aktérů v oblasti správy a regionálního rozvoje (zdroj: MFČR, 2023, zpracování: vlastní)
Tabulka č. 11: Silné a slabé stránky ve fungování komunity (zdroj: vlastní)
Tabulka č. 12: Silné a slabé stránky ve fungování správy obce (zdroj: vlastní)
Tabulka č. 13: Silné a slabé stránky ve vybavenosti (zdroj: vlastní)
Tabulka č. 14: Silné a slabé stránky v přírodních podmínkách (zdroj: vlastní)
Tabulka č. 15: Silné a slabé stránky ve financích (zdroj: vlastní)
Tabulka č. 16: Silné a slabé stránky v dopravě (zdroj: vlastní)
Tabulka č. 17: Přehled a specifikace vazeb (zdroj: vlastní)
Tabulka č. 18: Překryv členů v uskupeních (zdroj: vlastní)

Seznam grafů:

Graf č. 1: Vývoj počtu obyvatel 1869 – 2021 (zdroj: ČSÚ, 2023, zpracování: vlastní)

Graf č. 2: Srovnání vzdělanostní struktury v letech (zdroj: ČSÚ, 2023, zpracování: vlastní)

Graf č. 3: Zastoupení ekonomických subjektů v jednotlivých odvětvích (zdroj: ČSÚ, 2023, zpracování: vlastní)

11/ SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1: Strukturovaný rozhovor
- Příloha č. 2: Rozhovor – Obecní úřad Libotenice
- Příloha č. 3: Rozhovor – Základní a mateřská škola Libotenice
- Příloha č. 4: Rozhovor – Sportovní klub Libotenice
- Příloha č. 5: Rozhovor – Žízňivá osada
- Příloha č. 6: Rozhovor – Kroužek Sportovky
- Příloha č. 7: Rozhovor – Zemědělská výroba a produkce Ing. Miloslav Škoda
- Příloha č. 8: Oblak kódů – Všechny kódy
- Příloha č. 9: Diagram četnosti kódů - Obecní úřad Libotenice
- Příloha č. 10: Diagram četnosti kódů - Základní a mateřská škola Libotenice
- Příloha č. 11: Diagram četnosti kódů - Sportovní klub Libotenice
- Příloha č. 12: Diagram četnosti kódů - Žízňivá osada
- Příloha č. 13: Diagram četnosti kódů - Kroužek Sportovky
- Příloha č. 14: Diagram četnosti kódů - Zemědělská výroba a produkce Ing. Miloslav Škoda